

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**KIYI PARKLARININ TASARIM KRİTERLERİ VE KULLANICI TERCİHLERİ
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ:
TRABZON ARSİN SAHİL DOLGU ALANI PARKI ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Peyzaj Mimarı Nihan AKTAŞ

MAYIS 2019

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

KIYI PARKLARININ TASARIM KRİTERLERİ VE KULLANICI TERCİHLERİ
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ:
TRABZON ARSİN SAHİL DOLGU ALANI PARKI ÖRNEĞİ

Nihan AKTAŞ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünce

“PEYZAJ YÜKSEK MİMARİ”

Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 14 / 05 / 2019

Tezin Savunma Tarihi : 31 / 05 / 2019

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Habibe ACAR

Trabzon 2019

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında
Nihan AKTAŞ Tarafından Hazırlanan**

**KIYI PARKLARININ TASARIM KRİTERLERİ VE KULLANICI TERCİHLERİ
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ:
TRABZON ARSİN SAHİL DOLGU ALANI PARKI ÖRNEĞİ**

**başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 14 / 05 / 2019 gün ve 1804 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.**

Jüri Üyeleri

Başkan : Doç. Dr. Habibe ACAR

Üye : Doç. Dr. Nilgün GÜNEROĞLU

Üye : Doç. Dr. Engin EROĞLU

Prof. Dr. Asim KADIOĞLU

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

“Kıyı Parklarının Tasarım Kriterleri ve Kullanıcı Tercihleri Açısından Değerlendirilmesi: Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı Örneği” adlı bu çalışma KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı kapsamında hazırlanmıştır.

Tez danışmanlığımı üstlenerek çalışma süresince bana destek ve yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Habibe ACAR’a teşekkür ederim.

Değerli bilgileri ile çalışmama katkı sağlayan Prof. Dr. Cengiz ACAR’a teşekkürü bir borç bilirim.

Değerli yardım ve katkılarından dolayı Dr. Öğr. Üyesi Aysel YAVUZ’a çok teşekkür ederim.

Trabzon Ortahisar Belediyesi, Park ve Bahçeler Müdürlüğü’nde birlikte çalıştığım mesai arkadaşlarıma desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Bu zorlu süreçte benim her zaman yanımda olan ve hayatımda attığım her adımda desteklerini esirgemeyen canım anne ve babama, her zaman mesleki olarak örnek aldığım yanımda olan ve bana güvenen sevgili eşim Engin AKTAŞ’a ve canım oğluma teşekkür ederim.

Nihan AKTAŞ
Trabzon 2019

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kıyı Parklarının Tasarım Kriterleri ve Kullanıcı Tercihleri Açısından Değerlendirilmesi: Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı Örneği” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Doç. Dr. Habibe ACAR’ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 31/05/2019

Nihan AKTAŞ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
TABLolar DİZİNİ.....	XI
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş	1
1.2. Çalışmanın Amacı	2
1.3. Literatür Özeti.....	4
1.4. Kent-Kamusal Mekân-Kamusal Mekânda İnsan İhtiyaçları	10
1.5. Kentsel Alanlarda Kıyılar ve Önemi	16
1.5.1 Kıyı Kavramı	16
1.5.2 Kıyılar ile İlgili Yasal Düzenlemeler.....	19
1.5.3 Kentsel Kıyı Kullanımları ve Sorunlar	21
1.5.4 Kıyı Kentlerinin Gelişim Süreçleri ve Kıyı-Kent İlişkisi	24
1.6. Kıyı Parkları.....	30
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	38
2.1. Çalışmanın Amaçları ve Varsayımları.....	38
2.2. Uygulama Çalışması	40
2.2.1. I. Aşama: Türkiye ve Dünyadaki Bazı Tasarlanmış Kıyı Alanlarının Değerlendirilmesi.....	41
2.2.2. II. Aşama: Çalışma Alanı ve Mekânsal Analizi	44
2.2.3. III. Aşama: Anketin Hazırlanması ve Uygulanması	54
2.3. Değerlendirme	55
2.3.1. Türkiye ve Dünyadaki Bazı Tasarlanmış Kıyı Alanlarının Analizine Ait Değerlendirmeler	55
2.3.2. Çalışma Alanının Mekânsal Analizine Ait Değerlendirmeler.....	55

2.3.3. Anket Sorularının Değerlendirilmesi.....	55
3. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	57
3.1. Türkiye ve Dünyadaki Tasarlanmış Bazı Kıyı Alanlarının Analizine İlişkin Bulgular	57
3.1.1. Türkiye’den Seçilen Tasarlanmış Kıyı Alanı Örnekler	57
3.1.2. Dünyadan Seçilen Tasarlanmış Kıyı Alanı Örnekleri	76
3.2. Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkının Mekânsal Analizine İlişkin Bulgular ..	95
3.3. Ankete İlişkin Bulgular	95
3.3.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular	96
3.3.2. Çalışma Alanının Kullanımı, Sorunları ve Kullanıcıların Beklentileri ile İlgili Bulgular	99
3.3.3. Kullanıcı Memnuniyeti ile İlgili Bulgular	111
4. SONUÇLAR.....	119
4.1. Türkiye ve Dünyadaki Tasarlanmış Bazı Kıyı Alanlarının Analizine İlişkin Sonuçlar	119
4.2. Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkının Mekânsal Analizine İlişkin Sonuçlar	121
4.3. Ankete İlişkin Sonuçlar	121
5. ÖNERİLER.....	127
6. KAYNAKLAR	130
7. EKLER	137

ÖZGEÇMİŞ

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

KIYI PARKLARININ TASARIM KRİTERLERİ VE KULLANICI TERCİHLERİ
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ:
TRABZON ARSİN SAHİL DOLGU ALANI PARKI ÖRNEĞİ

Nihan AKTAŞ

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Danışman: Doç. Dr. Habibe ACAR
2019, 136 Sayfa, 4 Ek Sayfa

Kıyılar; doğal kaynakların en özel sınıflarından biri olup kentsel kimlik, kamu yararı ve ekonomik gelişmeler için topluma çeşitli fırsatlar sunmada nadir potansiyellere sahip olan ve suyla karanın buluştuğu alanlardır. Bir kıyı kenti olan Trabzon'un kıyı kullanımına bakıldığında bazı faktörlerden dolayı bu şansını çok iyi değerlendiremediği görülmektedir. Bu nedenle çalışma alanı olarak seçilen Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı, alan büyüklüğü, kıyı-taşıt yolu arası mesafesi ve etkinlik çeşitliliği açısından Trabzon ili için önemli bir kıyı parkıdır. Bu bağlamda “kentli için önemli fırsatlar sunan kıyıda yer alan kıyı parkları nasıl tasarlanmalıdır?” sorusundan yola çıkarak tez kapsamında; kentteki kıyı parkı kavramını ve kentle ilişkisini ortaya koymak, kıyı parklarının kullanıcılar için sunduğu fırsatları ve kullanıcı ihtiyaçlarını tespit etmek, Türkiye’de ve dünyadaki nitelikli kıyı parklarını inceleyerek peyzaj tasarım kriterlerini belirlemek ve Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı’nı değerlendirmek amaçlanmaktadır. Çalışma üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada Türkiye ve Dünyadaki bazı tasarlanmış kıyı alanı örnekleri değerlendirilmiştir. İkinci aşamada çalışma alanının mekânsal analizi yapılmış, üçüncü aşamada ise 110 kullanıcı ile anket yapılmıştır. Sonuçta hem genel olarak kıyı parkları hem de çalışma alanı olan Arsin Sahil Dolgu Kıyı Parkı örneği peyzaj tasarımı açısından ele alınarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kıyı Parkı, Kıyı Parkı Tasarım Kriterleri, Peyzaj Tasarımı, Trabzon

Master Thesis

SUMMARY

THE DESIGN CRITERIA OF WATERFRONT PARKS AND THE EVALUATION OF
USER PREFERENCES:
SAMPLE OF TRABZON ARSİN COAST FILLING FIELD PARK

NIHAN AKTAŞ

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Landscape Architecture Program
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Habibe ACAR
2019, 136 Pages, 4 Pages Appendix

Coasts; are one of the most special classes of natural resources, and they are the area where water and land meet, having rare potentials in providing various opportunities for society for urban identity, public interest and economic developments. Considering the coastal use of the coastal city of Trabzon, it is seen that due to some factors, it does not evaluate this chance very well. Because of these, Trabzon Arsin Coast Filling Area Park that is chosen as the study area is an important waterfront park for Trabzon province in terms of area size, coastal-vehicle distance and activity diversity. In this context, the question is; how should the waterfront parks on the shore that offer important opportunities for the city be designed? The concept of waterfront park in the city and reveals the relationship between urban, waterfront parks to identify opportunities and user needs it offers for users to specify landscape design criteria for examining on the world of qualified waterfront park in Turkey and Trabzon Arsin is intended to evaluate the Coastal Area Filler Park. The study consists of three stages. In the first step some waterfront areas in Turkey and the world were evaluated. In the second stage, the spatial analysis of the study area is made. In the third stage, a survey is conducted with 110 users. As a result, both the waterfront parks in general and the study area of the waterfront park in the area of Arsin Coast Filling Area Park are considered in terms of landscape design.

Key Words: Waterfront Park, Waterfront Park Design Criteria, Landscape Design, Trabzon

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Kenti imgeleyen beş ana öge	11
Şekil 2. Maslow'un insan ihtiyaçları hiyerarşisi.....	15
Şekil 3. Kıyı kanununun şekilsel anlatımı	18
Şekil 4. Suyun kaynağına göre kıyılar	21
Şekil 5. Leonardo da Vinci'nin ideal kent tasarımı eskizi	27
Şekil 6. İnsan-çevre ilişkisi	28
Şekil 7. Kent-kıyı ilişkisi	29
Şekil 8. Araştırma modeli	40
Şekil 9. Çalışma kapsamında değerlendirilen Türkiye'deki bazı kıyı alanı örnekleri	42
Şekil 10. Çalışma kapsamında değerlendirilen Dünyadaki bazı tasarlanmış kıyı alanları	44
Şekil 11. Trabzon-Arsin ve çalışma alanının konumu	45
Şekil 12. Çalışma alanının uygulama aşamaları ve alana ait görseller	47
Şekil 13. Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı Projesi planı	48
Şekil 14. Çalışma alanına ait alt bölgeler ve görselleri.....	49
Şekil 15. Bostanlı Sahili Kıyı Düzenlemesi seyir terası	58
Şekil 16. Bostanlı Sahili Kıyı Düzenleme Projesine ait görseller	59
Şekil 17. Bayraklı Kıyı Düzenleme Projesine ait görseller	61
Şekil 18. Göztepe Üçkuyular Kıyı Düzenleme Projesine ait görseller.....	63
Şekil 19. İzmir Kıyı Düzenleme Projesine ait görseller	65
Şekil 20. Konyaaltı Sahili Kıyı Düzenleme Projesine ait görseller	69
Şekil 21. Mudanya Kıyı Bandı Kentsel Tasarım Projesine ait görseller	71
Şekil 22. Kıyı Plaj ve Park Proje alanına ait görseller.....	73
Şekil 23. Maltepe Sahili Dolgu Alanı Düzenleme Projesine ait görseller.....	74
Şekil 24. Scarborough Kıyı İyileştirme Projesine ait görseller.	77
Şekil 25. Esperance Kıyı Düzenlemesi Projesine ait görseller.....	79
Şekil 26. Aker Brygge Sahili Projesine ait görseller	81
Şekil 27. Toronto Kent Plajı Sahil Düzenleme Projesine ait görseller.....	83
Şekil 28. Güney Sahil Parkı II. Etabı Projesine ait.....	84

Şekil 29. Benidorm Sahil Düzenleme Projesine ait görseller.....	86
Şekil 30. Badalona Deniz Kıyısı Projesine ait görseller.....	88
Şekil 31. Abu Dabi Corniche Projesine ait görseller.....	89
Şekil 32. Seattle Kıyısı Düzenleme Projesine ait görseller.....	91
Şekil 33. Tel Aviv Sahil Düzenlemesine ait görseller.....	93
Şekil 34. Katılımcıların demografik özelliklerinin yüzde (%) dağılımı.....	97
Şekil 35. Katılımcıların ikamet etme durumlarının yüzde (%) dağılımı.....	98
Şekil 36. Kullanıcıların geldiği, geliş zamanları ve ulaşım türleri yüzde (%) dağılımı.....	100
Şekil 37. Parka geliş amaçlarının yüzde (%) dağılımı.....	101
Şekil 38. Parkı tercih etme nedenlerinin yüzde (%) dağılımı.....	102
Şekil 39. Proje planında belirlenen bölgelerden en çok kullanılan bölgelerin tercih sırasına göre yüzde (%) dağılımı.....	103
Şekil 40. Parkın olumlu yönlerinin yüzde (%) dağılımı.....	104
Şekil 41. Parkın olumsuz yönlerinin yüzde (%) dağılımı.....	105
Şekil 42. Parkın en özgün mekânlarının yüzde (%) dağılımı.....	106
Şekil 43. Kullanıcıların gittikleri diğer kıyı parklarını düşündüklerinde Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkını değerlendirmeleri istenen soruya verdikleri cevapların yüzde (%) dağılımı.....	108
Şekil 44. Parkta deniz ile ilgili yapılan aktivitelerin yüzde (%) dağılımı.....	109
Şekil 45. Bu parkta yapılması istenen aktivitelerin yüzde (%) dağılımı.....	110
Şekil 46. Bir kıyı parkının en önemli nitelikleri sorusuna verilen cevapların yüzde (%) dağılımı.....	111
Şekil 47. Arsin sahil dolgu parkının kullanıcı memnuniyeti ile ilgili yüzde (%) değerlendirmeleri.....	115

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Geçmişten günümüze kıyı mevzuatları.	19
Tablo 2. Kıyı parkı tasarım kriterleri	36
Tablo 3. Bostanlı Sahili Kıyı Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar	58
Tablo 4. Bayraklı Kıyı Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar	61
Tablo 5. Göztepe Üçkuyular Kıyı Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar	62
Tablo 6. 1.Etap/Konak Bölgesi, 2.Etap/Pasaport Bölgesi, 3.Etap/Cumhuriyet Meydanı ve 4.Etap/Alsancak/Kordon Bölgesi Projesinde yer alan mekânlar	64
Tablo 7. Konyaaltı Sahili Kıyı Düzenlemesinde yer alan mekânlar	68
Tablo 8. Mudanya Kıyı Bandı Kentsel Tasarım Projesinde yer alan mekânlar.....	71
Tablo 9. Kıyı Plaj ve Park Projesinde yer alan mekânlar	73
Tablo 10. Maltepe Sahili Dolgu Alanı Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar	74
Tablo 11. Scarborough Kıyı İyileştirme Projesinde yer alan mekânlar.....	77
Tablo 12. Esperance Kıyı Düzenlemesi Projesinde yer alan mekânlar	79
Tablo 13. Aker Brygge Sahili Projesinde yer alan mekânlar.....	81
Tablo 14. Toronto Kent Plajı Sahil Düzenlemesinde yer alan mekânlar.....	82
Tablo 15. Güney Sahil Pakı II.Etabı Projesinde yer alan mekânlar.....	84
Tablo 16. Benidorm Sahil Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar	86
Tablo 17. Badalona Deniz Kıyısı Projesinde yer alan mekânlar	88
Tablo 18. Abu Dabi Corniche Sahilinde yer alan mekânlar	89
Tablo 19. Seattle Kıyı Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar	91
Tablo 20. Tel Aviv Sahil Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar	92
Tablo 21. Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı Projesinde yer alan mekânlar	95
Tablo 22. Kullanıcıların gittikleri diğer kıyı parklarını düşündüklerinde Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkını Değerlendirmeleri İstenen Soruya Verdikleri Cevapların Gruplandırılması	107
Tablo 23. Bu parkta yapılması istenen aktivitelerin gruplandırılması.....	109
Tablo 24. 5’li likert ölçeğine göre sorulan anket sorularının kısaltılmış ifadeleri ve standart sapmalarına (SDs) sahip ortalama değerleri	112
Tablo 25. 5’li likert ölçeğine göre sorulan anket sorularının cevaplarının yüzde (%) dağılımı	114

Tablo 26. Kıyı alanlarında kaliteli zaman geçirmek için fiziksel ve sosyal belirleyicilerin korelasyon tablosu.....	117
Tablo 27. Kıyı parkının memnuniyet düzeyine ilişkin ölçek faktör grupları	118
Tablo 28. Kıyı alanının memnuniyet düzeyine ilişkin faktör analizi sonuçlar	118
Tablo 29. Türkiye ve Dünyadan seçilen kıyı alanı örneklerinde bulunan etkinlikler ve mekânlar	120

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

İnsanın dünyada var olmasıyla birlikte su en önemli kaynaklardan biri olmuştur (Ünal, 2008). Öyle ki ilk çağlardan bugüne gelinceye kadar büyük medeniyetlerin en çok yerleştiği alanların su kenarlarında olduğu görülmektedir. Bu alanlar tarih boyunca insanların toplandığı, büyük yerleşimler kurduğu en önemli fiziki mekânlar olmuştur (Acar ve Aktaş, 2017). Bu süreçte su, kentlerin kurulmasıyla birlikte gerek kentsel gerekse kırsal alanlarda teknoloji, ulaşım, sosyal ve kültürel, ekonomi, coğrafya gibi birçok alanda gelişime büyük katkı sağlamıştır (Ünal, 2008). Burada bahsedilen su kaynakları nehir, göl, deniz gibi doğal kaynaklardır. Bunun yanında yapay su elemanları ve kullanımları da mevcuttur. Çünkü su ekolojik, ekonomik, sosyal, psikolojik vb. yönlerden kente ve kentliye olumlu katkıları olan bir elemandır. Dolayısıyla kentin kaynak değerleri içerisinde varsa mutlaka değerlendirilmelidir. Eğer yoksa kent bütününde planlama ve tasarım ölçeğinde farklı form ve fonksiyonlarda yapay olarak da alana uygulanabilir. Bu tez çalışması kapsamında kentsel alanlardaki rekreasyonel etkinliklere imkân sağlayan doğal su kaynaklarıyla birleşen kıyı alanları üzerine odaklanılmıştır.

Kentlerin oluşmasında üç unsur ön plana çıkmaktadır. Bunlar sırasıyla kentin doğal yapısı, fiziksel yapısı ve sosyal yapısıdır. Kentin doğal yapısında bulunan suyun var olması veya yokluğu kentin kıyı kenti olup olmamasını, kimliğini ve işleyişini etkileyen bir unsurdur. Bir kentte kıyının var olması kentin doğayla bütünleşmesine olanak sağlamaktadır (Akköse, 2007).

Bu açıdan su ve kent bir bütündür. Su kent içerisinde süreklilik arz eden (Kılıç, Akın ve Koç, 2014) ve kara ile birleştiği noktada farklı özellikler ortaya koyan, zamanla kent ile bütünleşen, etkilenen ve en önemlisi kente kimlik kazandıran önemli bir elemandır (Ünal, 2008). Suyun kara ile birleştiği kentsel kıyı alanları kente önemli peyzaj fırsatları sunmaktadır (Ataberk, 2009). Bu alanlar kent bütününde kent peyzajının kalitesini sağlayacak odak noktalarıdır ve doğal yapısı gereği sosyal ve ekonomik değerler ile birlikte rekreasyonel olanaklara müsaittir (Koca, 2011). Bu alanlar aynı zamanda flora ve fauna açısından iç kesimlerden farklı doğal yaşam ortamları sunmaktadır.

Su kenarları aynı zamanda kentte çağdaş mekân yapımını düşünmenin yollarını da sunar. Kıyı çalışmalarının niteliği ve boyutu, gelişme sürecinde olan çağdaş kentleşmenin bir kanıtıdır. Bu alanlar çağdaş şehrin kısmi vizyonları olarak görülebilirler. Kentle ilgili merkezi kaygıların, bir yandan kentsel yayılma meseleleriyle, diğeri ise tarihi bölgelerin boşalmasıyla bağlantılı olduğu bir çağda, kent sahili, boşluğu pekiştirmek, kenarı tanımak ve kendimize yeni bir kentsel vizyon yaratmak için önemlidir. Alex Krieger'in yazdığına göre, “bir şehrin aurası yaşadığı kıyı boyunca devam etmektedir” (Marshall, 2001). Bruttomesso (2001) da, kıyı alanlarının kent ile su arasında özel bir bölge olduğunu ifade etmektedir. Kentsel kıyı alanları, aynı zamanda sahip oldukları yapı ve fonksiyonlar nedeniyle kentleri farklılaştıran ve ön plana çıkaran bölgelerdir (Güzel, 2013).

Kent ile bir bütün olan ve kente önemli katkıları olan kent kıyıları zamanla hızlı kentleşme, nüfus artışı ve çeşitli çevresel etkilerden dolayı zarar görmeye başlamıştır. Bu nedenle bu kaynakların korunması, planlanması ve doğru şekilde kullanılması son derece önemli ve gereklidir (Cengiz, Çavuş ve Kelkit, 2012). Kıyı bölgelerinin kaynak değerlerinin tespit edilerek korunması, dengeli bir koruma-kullanma yaklaşımı ile planlanması ve tasarlanması bu alanların sürdürülebilirliği açısından çok önemlidir. Bu noktada çalışma kapsamında kıyı alanları tasarım ölçeğinde ele alınmış ve kıyı parkları ile ilgili değerlendirmeler üzerine odaklanılmıştır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Dünya yüzeyinin %70'ini suların, %30'unu karaların oluşturması su alanlarının önemini ortaya koyar. Su insanın varoluşuyla birlikte insan hayatını ve kenti biçimlendiren doğal bir kaynaktır ve önemli katkılar sağlamaktadır (Hacıhaliloğlu, 2012). Su ve kara alanlarının kesiştiği çizgiyi ifade eden kıyı terimine kavramsal olarak bakıldığında; daha çok doğal işlevler ile örtüşen, doğal alanlarda, el değmemiş, müdahale edilmemiş kıyı (coast) kavramı kullanılırken, kentsel alanlarda kentin ihtiyaçları doğrultusunda biçimlendirilerek işlev kazandırılan kentsel kıyı (waterfront) kavramı kullanılmaktadır (Hacıhaliloğlu, 2012).

Kentsel kıyıları mimarlıkta özel bir kavramdır. Bu alanlar kentte bulunan ayrıcalıklı mekânlardır. Tasarım fırsatları açısından kentte yüksek potansiyele sahiptirler (Ünal, 2008). Kıyıları, insanlar için çeşitli etkinlikler sunan önemli sosyal ihtiyaçlara cevap veren rekreasyonel mekânlardan biridir (Önen, 2007).

Ancak zamanla değişen teknoloji ve artan insan ihtiyaçlarının sonucunda kıyı alanları kapasitesinden fazla baskılarla karşı karşıya kalmakta (Karaca, 2014) bunun sonucunda da farklı şekillerde biçimlendirilmeye zorunlu kılınmaktadır. Buna bağlı olarak doğal olan su kaynakları hızlı kentleşme sonucunda artık yapay çevrenin oluşturduğu elemanlar olup kıyı ve kentsel kıyı arasında ayırıcı farklılıklar giderek belirginleşmektedir (Hacıhaliloğlu, 2012). Başka bir ifade ile kıyıları, artık kentle bütünleşerek ilk baştaki yalın hallerinden uzaklaşmaktadır.

Oysa kıyıları belirttiği gibi; doğal kaynakların en özel sınıflarından biri olup kentsel kimlik, kamu yararı ve ekonomik gelişmeler için topluma çeşitli fırsatlar sunmada nadir potansiyellere sahip olan suyla karanın bulunduğu alanlardır. Kentlerde kıyı alanları insana doğanın sunduğu, kentten ayrıcalıklı yerlerdir. Dolayısıyla kentte kıyı alanlarının varlığı kullanıcılar için önemli bir fırsattır ve bu fırsatlar tasarımlarda mutlaka değerlendirilmelidir. Bu düşünceden yola çıkarak çalışma kapsamında kıyı alanlarında bulunan kıyı parkları ele alınmıştır. Bu bağlamda “kamusal mekân olarak insanların rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayan bir kıyı parkı nasıl olmalıdır?” sorusundan yola çıkarak tez kapsamında;

- Kentteki kıyı parkı kavramını ve kentle ilişkisini ortaya koymak,
- Kıyı parklarının kullanıcılar için sunduğu fırsatları ve kullanıcı ihtiyaçlarını belirlemek,
- Türkiye’de ve dünyada bulunan nitelikli kıyı parklarını inceleyerek peyzaj tasarım kriterlerini belirlemek,
- Bütün bu incelemelerden sonra Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı’nın fiziksel durumunu ortaya koyabilmek,
- Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı’nda kullanıcıların düşünceleri belirlemek,
- Bütün bu bilgiler sonucunda ortaya konulan kıyı alanları peyzaj tasarım kriterlerine göre kıyı parkı olarak tasarlanan Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı’nı değerlendirmek ve önerilerde bulunmak amaçlanmaktadır.

1.3. Literatür Özeti

Konu ile ilgili yapılan kaynaklar incelendiğinde, kıyı alanları ve kıyı parkları ile ilgili yapılan çalışmaları genel olarak beş başlık altında toplamak mümkündür. Literatür özetleri bu başlıklar altında gruplandırılarak verilmiştir.

- Kıyı alanlarının planlanması ile ilgili çalışmalar;

Musayev (2003), kentlerde yeterli rekreasyon alanları bulunmaması sebebiyle kıyı alanlarının değerlendirilmesi ve planlanması gerektiğini belirtmiştir. Araştırmada kıyılarda yapılan dolgu çalışmalarının ekolojik açıdan doğal dengeye zarar verdiği ancak günümüz kıyı kentlerinde aktif ve pasif rekreasyonel amaçlara hizmet edecek şekilde planlanması ve tasarlanmasının kentlerimize sunduğu yararları değerlendirilmiştir. Tezin asıl amacı, kıyılarda dolgu yapılarak oluşturulan uygulamaların kent için oluşturduğu fırsatlar ve kullanıcıların bu uygulanan tasarımları benimsemesinin ortaya konulmasıdır. Araştırmada kullanıcılarla anket çalışması yapılmıştır.

Kıran (2008), çalışmasında, hassas dengeye sahip olan kıyıların planlanmasında kullanılan yöntemleri, yapılan hataları ve kıyıları planlanırken nasıl bir yöntem izlenmesi gerektiğini ve kıyıların bütüncül bir yaklaşımla yönetilmesi konularını ele almıştır.

Ataberk (2009), İstanbul kıyılarında yapılmış kentsel dönüşüm projelerini incelemiş ve kentin kıyı alanlarının dünyadaki kentlerle rekabet edebilmesi için bütüncül bir planlama anlayışı kapsamında ele alınması gerektiği sonucuna varmıştır. Çalışmada kentsel dönüşüm projelerinin dünyadaki önemli örneklerinden olan Barcelona örneği incelenmiştir.

Benliay (2009) çalışmasında, doğal özellikleri bakımından önemli olan Finike-Kumluca kıyı bölgesini peyzaj ekolojisi bakımından değerlendirmiştir. Alanın genel envanterini çıkararak alanı ekolojik birimlere ayırmıştır. Her birim için analiz yaparak bir peyzaj planı oluşturmuştur. Bütün bu çalışmalar sonucunda alanla ilgili öneriler getirilmiştir. Sonuç olarak, ülkemizde uygulanabilecek peyzaj planlama çalışmalarına öneri yöntemleri geliştirilmiş ve sınırlı sayıda kaynaklardan en fazla seviyede yararlanabilmek için önerilerde bulunulmuştur.

Cengiz (2009) çalışmasında, Yalova-Armutlu İlçesi'nin ekolojik özelliklerini CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) aracılığıyla tanımladıktan sonra kullanımların alanın ekolojisi üzerindeki baskılarını belirleyerek, araştırma alanının ekolojik zonlarını (koruma,

etkileşim, kullanım) saptamıştır. Sonuçta alanla ilgili ekolojik planlama stratejilerine yönelik analiz yapılmıştır.

Koca (2011) çalışmasında, Haydarpaşa Garı ve Limanı ile çevresinin değerlendirilmesini, İstanbul'un bilim, kültür, sanat kenti olarak dünya kentleri arasında yer almasını ve kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayacak mekânların arttırılmasını amaçlamaktadır. İncelediği dünya örnekleriyle birlikte Haydarpaşa Garı ve Limanı ile çevresi gibi alanlarda yapılan kentsel dönüşüm projelerini değerlendirmiştir. Buna göre kentsel kıyı alanlarının planlanmasında sürdürülebilirlik kavramının yeterince dikkate alınmadığını ortaya koymuştur.

PK3 Landskapsarkitekter ve Tredje Natur (2011) peyzaj planlama ve tasarım firmaları bir katalog çalışması yapmıştır. Bu katalog, hem tasarımda bir ilham kaynağı, hem yerel planlama için bir çözüm kataloğu hem de danışmanlar, yatırımcılar, arazi sahipleri vb. ile diyaloga girmenin bir temeli olarak tasarlanmıştır.

Kılıç, Akın ve Koç (2014) çalışmalarında, kıyı yasal yönetmeliğini inceleyerek karışıklıktan meydana gelen yetersizliğin kıyı alanlarının planlanmasındaki etkilerini araştırmış ve çözüm önerileri getirmişlerdir.

Işık 2014 yılında yaptığı çalışmasında, kıyı alanlarının planlanmasında insan ihtiyaçlarını karşılayabilecek sosyo-kültürel kullanımı arttırmak için gerekli olan planlama kararlarını ortaya koymayı hedeflemiştir. Alanda Analitik Hiyerarşi Yöntemi (AHY) kullanılarak, kıyı bölgesinin faktörlere bağlı değişiminin kullanıcı tercihine göre öncelik değerleri ortaya konmuştur. Ayrıca anket çalışması yapılarak, kıyıdaki alan kullanımı ve etkinlikleri CBS ortamında sayısallaştırılarak harita oluşturulmuştur. Bütün bunların sonucunda sosyo-kültürel faktörlere öncelik verilerek planlama yapılması gerektiği sonucu ortaya konulmuştur.

Fanuscu (1997) araştırmasında, İstanbul'da, Bakırköy, Florya, Samatya ve Zeytinburnu semtlerindeki kıyılardaki sahil dolgularında yapılan alanları peyzaj planlamaları bakımından incelemiştir. Alanda planlama sorunları, dolgu kıyı oluşumları ve kullanıcı istekleri anket çalışması yapılarak ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

- Kıyıların gelişimi, değişimi ve kıyı alanları yönetimi ile ilgili çalışmalar;

Kılıç (1999)'ın çalışmasında, kıyıdan geri çekilme ile boşalan kentsel kıyıların yeniden geliştirilmesinde ve kent-kıyı ilişkisinin başlamasında günümüze kadar etkili olan faktörlerin tespiti ve bütüncül olarak kıyı gelişiminde önerilerin ortaya konulmasını hedeflemektedir. Çalışmada dünyadan kıyı örnekleri incelenmiştir. Çalışma sonunda ise,

belirlenen varsayımlar İstanbul örneğinde test edilerek, kentsel kıyı tanımı içeren kentsel kıyı gelişme stratejileri belirlenmiştir.

Marshall (2001) çalışmasında, su kenarlarının sadece projeler için fırsatlar sunmadığını aynı zamanda kentte çağdaş mekân yapımını düşünmenin de yollarını sunduğundan bahsetmiştir. Kentsel su kıyısının, bize şehirler hakkında yaptığımız ve düşündüğümüz birçok şeyi anlattığından ve kentlerin zamanla nasıl su kıyılarında çağdaş mekân oluşturduğundan bahsetmiştir.

Bruttomesso (2001), kentlerde yeniden tasarlanan eski, terk edilmiş sanayi alanları, sulak alanlar vb. yerlerin ‘yeniden düzenleme’, ‘yenileme’ ve ‘iyileşme’ kuralı ile birlikte kentsel karmaşıklığa neden olduğunu belirtmektedir. Aslında çalışmasında, bu kentsel karmaşıklık yaklaşımının önemini yeniden düzenleme, yenileme ve iyileşme süreç ve unsurlarını örneklerle açıklayarak belirtmiştir.

Sesli, Aydınoglu ve Akyol (2003)’ün çalışmasında, öncelikli olarak kıyı kavramı, kıyı alanları yönetimi, kıyı problemleri ve dünyada uygulanan kıyı politikalarının nasıl olduğu hakkında bilgiler verilmektedir.

Aşan ve Akkaya (2014), kamu yararı kavramının geçmişten günümüze olan tanımlarını irdelemiş ve kıyılarımızın kötü kullanılmasının nedeninin kamu yararı kavramının algılanmasındaki eksiklerden kaynaklı olduğunu ortaya koymuşlardır. Çalışmanın içeriğinde “kamu yararı mı toplum yararı mı?” sorusu üzerine odaklanılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda önerilerde bulunulmuştur.

Ünlü (2017) çalışmasında, Mersin’in önemli bir ticaret ve liman kenti kimliğini tarihsel olarak kentsel mekân ve kent belleği ilişkisiyle ortaya koymaya çalışmıştır. Bu ilişkinin neden önemli olduğu ve Mersin’de günümüzde oluşan sorunlar tartışılmıştır.

- Kıyı şeridi alan kullanımları ve rekreatif değeri ile ilgili çalışmalar;

Özkan (2011) çalışmasında, kullanıcıların ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayacak etkinlik ve mekân örgütlenmelerinin neden istenilen düzeyde kullanıp kullanılmadığını araştırmıştır. Trabzon sahil bölgesinde yapılan bu çalışma sonucunda alanın performansının kullanıcı memnuniyetinde ve mekânın kullanımında etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Güzelmansur (2000) çalışmasında, kıyı şeridinde alan kullanımlarının çevreye etkileri ve alternatif alan kullanımlarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Alan kullanımı tespiti için anket uygulanmıştır. Alan kullanım modeli oluşturmak için alandaki biyotop tipleri araştırılmış ve haritaları yapılmıştır.

Bacak (2003) çalışmasında, kıyı mekânı kavramını, kıyı ile ilgili yönetmelikleri inceleyerek kıyı sorunları üzerinde durmuştur. Kıyıların, turizm ve rekreatif amaçlı yeniden yapılanma ve gelişim ilkeleriyle kıyı mekân planlanması ve tasarım ilkeleri değerlendirilerek yurtiçi ve yurtdışı çalışmalarından örnekler verilmiştir. Alan, peyzaj uygulaması, peyzaj tasarım ilkelerine yönelik bitkisel ve alan kullanım kararları açısından anket çalışması da yapılarak değerlendirilmiştir.

Çayır (2004) çalışmasında, İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde farklı tipteki yeşil alanlarının kullanıcılar üzerindeki memnuniyet durumunu değerlendirmiş ve çalışma alanında yapılan anket çalışmasıyla kullanıcı beklentisi ve memnuniyeti belirlenmeye çalışılmıştır.

Canlı (2008)'nin çalışmasında, kıyı alanları yönetiminin kamu yararı gözetmeksizin yapıldığı ve kıyıların plansız kullanılmasının toplum üzerindeki etkilerinden bahsedilmiştir. Çalışma alanı olan Gemlik bölgesindeki kıyı alanlarının kullanımı ve gelişimi için gerekli incelemeler yapılmıştır.

Hacıhaliloğlu (2012), çalışmasında kıyı parkları düzenleme ilkelerine dayanarak, kıyı parklarında olması gereken rekreatif fonksiyonları ortaya koymuştur. Kıyı tanımları, kıyı-kent ilişkisi, kıyı kullanımı, kentsel yeşil alanların sınıflandırılmasında parklar ve kıyı parkları ele alınmıştır. Kıyı parklarının sınıflandırılması ve düzenleme ilkeleri yurt dışından örneklerde incelenerek ve örnek alan analizi yapılarak belirlenmiştir.

Canik (2014)'in çalışmasında Amasya Nehir kıyısında bulunan Pirinççi Promenadı'nda gözlem ve inceleme yapılarak nehir kıyısı kullanım amaçları belirlenmiştir. Bu analizler sonucunda nehir kıyısının zamanla kullanım değişimi incelenerek kentle olan ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

- Kıyı parkları tasarımı, kentsel tasarım çalışmalarında kıyı ve mevcut kıyı parkları üzerinden değerlendirmeler konularında yapılan çalışmalar;

Güven (2000), İzmir kentine dolgu yapılarak kazandırılan rekreasyonel alanları incelemiş ve İnciraltı rekreasyon alanında anket çalışması yapmıştır. Sonuç olarak yeşil alanların azalmasıyla birlikte alternatif rekreasyon alanı oluşturmak için doldurulan kıyıların doğal dengeyi en az bozacak şekilde tasarlanması ve kullanıcı ihtiyaçları belirlenerek, kapasite, kullanıcı profili de dikkate alınarak planlanması gerektiğini ifade etmiştir.

Erkök (2002) araştırmasında, İstanbul'u bir kıyı kenti olarak değerlendirmektedir. Araştırmada genel olarak kent tanımları ve kenti oluşturan bileşenler değerlendirilerek

İstanbul örneğinde bu bileşenlerden olup olmadığı incelenmiştir. Çalışmada dünyadaki kıyı kentleri ele alınmıştır.

Önemli (2007), kentsel kıyı alanlarının zengin alanlar olduğunu ve tasarlanırken özel olarak ele alınması gerektiğinden bahsetmiştir. Bu araştırma, kıyı alanlarının tasarım kriterlerini incelemeyi ve tasarımının ayrıcalıklı olduğuna dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada Barcelona kentsel kıyı yaklaşımları incelenmiş ve İstanbul örneği üzerinde değerlendirme ve öneriler verilmiştir.

Özdemir (2007)'in çalışmasında, İstanbul Avcılar Kıyı Dolgu Alanı örnek alan olarak seçmiştir. Kullanıcılarla anket çalışması yapılarak Avcılar ve yakın çevre halkının kıyı dolgu alanı ile ilgili istekleri, sorunları belirlenmiştir. Bu anket sonucunda sorunlara yönelik çözüm önerileri getirilmiş ve bütün bunların Avcılar Kıyı Dolgu alanında yapılacak çalışmaya yön vermesi amaçlanmıştır.

Mavituna (2007) çalışmasında, İzmir Mavişehir'den Güzelbahçe'ye kadar olan yaklaşık 52 kilometrelik kıyı bandını 8 bölüme ayrılarak, her bölümü ulaşılabilirlik, kullanım yoğunluğu, tasarım kalitesi, uygulama, bakım, güvelik, temizlik kriterleriyle değerlendirilmiştir. Ayrıca İzmir kentinde kıyıyı vurgulayan uygulamaların planlama, tasarım ve yönetim ilkeleriyle irdelenerek eksikliklerin giderilmesi amaçlanmıştır.

Kaynaroğlu (2009) çalışmasında, Ordu kıyı bölümü ve Atatürk Parkı'nın peyzaj tasarımı üzerine bir değerlendirme yapmıştır. Tezin amacı, kıyı kavramlarını ve kentsel tasarımı kapsamlı şekilde irdeleyerek, Ordu kenti kıyı şeridindeki alanların kullanımı ve bütün olarak birbirleriyle olan ilişkilerinin ortaya konulmasıdır.

Ünal (2008), dünyadaki örnekler üzerinden kıyı bölgelerinde yapılan proje çalışmalarını inceledikten sonra, Haydarpaşa Limanı ve çevresinde arazi tespit çalışmalarını analizler yapmıştır. Bölge için önceden yapılmış proje ve yaptığı araştırmalar, çalışmalar ve incelenen dünyadaki liman kentleri örnekleri sonucunda alanı canlandırma ve geliştirme üzerine önerilerde bulunulmuştur.

Sijakovic (2010) çalışmasında Barselona ve İstanbul'da ki mevcut ve gelecekteki kentsel sahil yenileme projelerini analiz etmiştir. Araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, Barselona'daki dört büyük liman projesinin incelenmesini, ikinci bölüm İstanbul sahillerindeki beş kentsel canlandırma projesinin analizini ve üçüncü bölüm kıyı homojenizasyonu ve standardizasyon konusunu ele almaktadır. Çalışma, İstanbul için bazı önerilerde bulunarak Barselona ve İstanbul'daki kıyıyı yeniden canlandırma projelerini karşılaştırmaktadır.

Cengiz, Çavuş ve Kelkit (2012)'in yaptıkları çalışmanın amacı, Çanakkale Kordon boyu Çevre Düzenlemesi ve Kentsel Tasarım Projesi'nin kullanıcılar için beklentileri karşılayıp karşılamadığı açısından değerlendirilmesidir. Çalışmada halkın görüş ve isteklerini belirlemek için anket yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre projeye ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Özdemir (2013)'in çalışmasında, Konya ilinde bulunan 3 kent parkı ele alınarak bu kent parklarında kullanıcılara anket yapılmıştır. Uygulamadan ortaya konulan bulgular aracılığıyla ilde bulunan kent parklarının analizi ve kent parkı tasarımına katkı sağlayacak önerilerde bulunulmuştur. Kent parklarında belirlenen bazı kriterlerin kullanıcıların tercihlerinde ne kadar etkili olduğu Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) yöntemiyle ortaya konulmuştur.

Güzel (2013) çalışmasında, Ortaköy kıyı alanında başarılı kamu mekânlarının geliştirilmesine yönelik tasarım kriterlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Dünyada ve Türkiye'de bu konuda yapılan çalışmaları incelemiş ve çalışma alanıyla ilişkilendirerek değerlendirmeler yapmıştır.

Karaca, 2014 yılında yaptığı çalışmasında, birçok kentteki sahil şeridinden, örnek alanlar seçmiştir. Bu alanlarda Land Designer paket programıyla seyir mekânları, oturma alanları ve yürüyüş yolları tasarlamıştır. Alanda bitkisel tasarım da yapılarak kullanıcılarla anket yapılmış ve değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda insanların tasarımda doğal olanı seçtiği, ihtiyaçlarını karşılamasına ve estetik olmasına da önem verdiği ortaya konuşmuştur.

Küçükakça ve Akkaya (2014) İstanbul kıyılarındaki dolgu projelerinin sosyo-ekonomik, ekolojik ve hukuki analizlerini yapmış ve bu kapsamda Maltepe ve Yenikapı sahilindeki dolgu projelerini incelemiştir.

Yıldız, Şenlier ve Güzel (2015) çalışmalarında, kıyı bölgelerinde sürdürülebilir planlamayı tartışmış ve incelemiştir. Çeşitli ülkelerde uygulanan sahil tasarım ilkeleri ve tasarım prensipleri incelenerek değerlendirilmiş ve Türkiye için öneriler geliştirilmiştir.

Işık ve Demirel (2016) çalışmasında, kıyıda insanların ihtiyaç duydukları sosyalliği arttırabilmek için rekreasyonel etkinlikleri arttıran mekânların planlama kararlarından bahsetmektedirler. Araştırmada, Trabzon kıyılarının etkinlik çeşitliliği ölçüm ve gözlemle değerlendirilmiştir.

Ferek (2016) yaptığı çalışmayla, kıyı alanlarının korunmasına ve büyümelerine yardımcı olmayı hedeflemiştir. Diğer hedeflerden biri de çalışma alanı olan Akyaka'nın

kıyı alanının kimliğine ve doğal güzelliğine sahip çıkabilmektir. Çalışma alanı kıyı bölgesinin doğru şekilde gelişmesi, mevcut yanlışların düzeltilmesi ve doğru kararların alınması içeriği altında Kentsel Tasarım Rehberlerinin hazırlanması konusuna odaklanmıştır.

- Kıyı alanları, kentsel bellek ve kent kimliği ilişkisi ile ilgili çalışmalar;

Alpay (2011), Alaplı kentinin kendine özgü bir kimliğinin olmadığını ifade etmiştir. Kentin sürdürülebilir olarak gelişebilmesi için sahildeki dolgu alanının projelendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Arslan (2005) çalışmasında, geçmişte en önemli liman kentlerinden biri olan İstanbul'un kaybettiği kent-su ilişkisinin yeniden canlandırılması için bu alanlarda yenileme çalışmalarının yapıldığını belirtmiştir. Bunların en önemlilerinden biri Galata Limanı yenileme çalışmasıdır. Limanın yeniden canlandırılması ile kent kimliğini ortaya koyan ve sosyal açıdan beklentilere cevap veren mekânlar oluşturulabileceği belirtilmiştir.

Yapılan literatür özeti sonucunda konu ile ilgili çalışmalar beş başlık altında toplanarak incelenmiştir. Yapılan bu tez çalışmasında çalışma alanı olarak seçilen Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkında değerlendirmeler yapılmıştır. Bu kapsamda kıyı parkının tasarım kriterlerini ve kullanıcıların düşüncelerini belirleyerek dünyadaki nitelikli kıyı parklarının tasarım yaklaşımları ile karşılaştırmalar yapmak hedeflenmiştir. Bu içerik kapsamında çalışma daha çok literatür özetindeki, kıyı şeridi alan kullanımları, kıyı parkları tasarımı, kentsel tasarım çalışmalarında kıyı ve mevcut kıyı parkları üzerinden değerlendirmeler başlıklarında belirtilen çalışmalarla ilişkilendirilmiştir. Araştırmada kentsel alandaki kıyı parkları ele alındığından kent, kentsel alanda kamusal mekân ve kamusal mekânda insanların beklentileri konuları çalışmanın kapsamı içindedir.

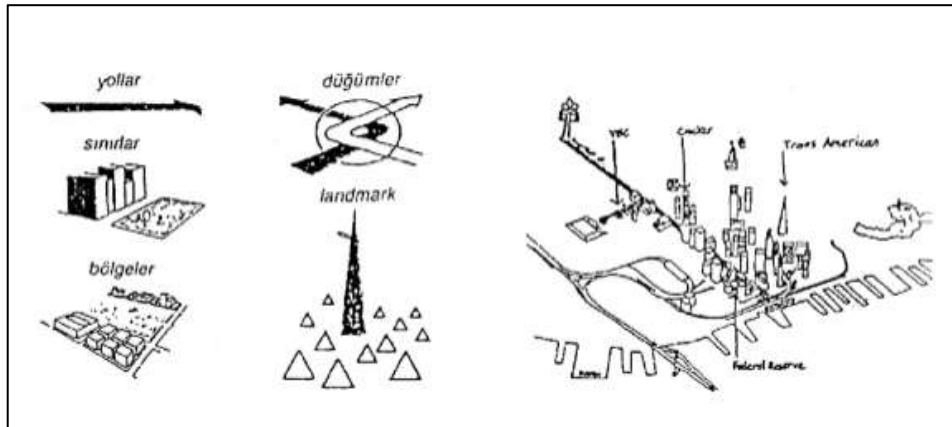
1.4. Kent-Kamusal Mekân Kavramları ve Kamusal Mekânda İnsan İhtiyaçları

Kent kelime anlamı olarak; halkın çoğunun ticaret, sanayi veya yönetimle ilgili işlerle uğraştığı yerleşim alanları olarak ifade edilmektedir. Başka bir ifade ile sınırları içerisinde, geçim kaynakları tarım ve hayvancılık dışı olan insanların yaşadığı, nüfus, toplumsal ilişkiler ve kültürel alanlar ile ve kırsallardan farklı olan alanlardır şeklinde tanımlanabilir (Arslan, 2005). Genel olarak bakıldığında kent; "yaşamın yolu" olarak belirtilmektedir. Kent kültürel, sosyal ve ekonomik açıdan yarar sağlayacak alanlardır. Chang (2002) kitabında; kentleri tanımlarken, nüfus yapısı, kan bağı, etnik grup, dinsel,

kültürel, eğitim seviyesi, gelenek, örf ve adetler açısından farklılaşmanın ortaya çıktığı yerleşim yerleri olduğunu belirtmiştir (Işık, 2014). Lewis Mumford'a göre kent, bir coğrafi 'plexus' tur (vücuttaki sinirler, kan damarları, vb.). Kent, bir vücutkine benzer birçok ağdan oluşur. Bunlar kentin yaşamını sürdürebilmek için onun sınırlarının ötesine de uzanır. Kent, estetik bir ifade şekli, sosyal bir etkinlik sahnesi ve ekonomik bir işbirliğidir (Erkök, 2002). Kent aslında toplumun görünen şekli ve yaşamın temel kurgusu ve en güçlü ifadesidir (Bağbaşı, 2010).

“Kent nedir ki esas olan insandır!” sözünde belirttiği gibi Shakespeare'e göre ise kent, insanlardır (Erkök, 2002). Hartshorn vd. (1992)'e göre kentler, toplumun konumlanmasına ve yaşamlarının çeşitliliğine göre gruplaşmış halidir. Kent aslında sosyal, ekonomik ve politik kurumlarla uzmanlaşıp, kent yararına kaynakların kullanımını belirleyen kompleks bir sistemdir (Işık, 2014). Bütün bu kent tanımlarını incelediğimizde farklı ifade şekillerine rağmen kentlerden; demografik, ekonomik ve sosyo-kültürel özellikler sebebiyle farklılık gösteren mekânlar olarak bahsedildiği görülmektedir (Arslan, 2005).

Kevin Lynch'e göre, kenti imgeleyen beş ana öge vardır (Şekil 1) (Lynch, 1960). Bunlar (Bağbaşı, 2010); Sınırlar, Bölgeler, Yollar, Düğüm noktaları ve Nirengilerdir.

Şekil 1. Kenti imgeleyen beş ana öge (Lynch, 1960).

Sınırlar: İki bölge arasında bir “kenar” oluşturan, genellikle doğrusal gelişmiş elemanlara denir. Sınırlar, bitki örtüsü, deniz, kıyı şeritleri gibi doğal olabilirler ya da kent duvarları ve yollar gibi yapay da olabilmektedirler. Bütün bunlar ortak olarak mekânı sınırlandırır.

Bölgeler: Kentte bireyleri odaklayıcı ve birleştirici işlevi olan, kentin orta veya büyük ölçekli parçalarıdır. Kentte rekreasyonel ve ticari etkinliklerin meydana geldiği alanlardır.

Yollar: Kentteki işlevsel bölgeleri birbirine bağlayan ulaşım ağlarıdır. Mekânları birbirine bağlayan yönlendirici ve devamlılık özellikleri gösteren elemanlardır. Tren yolu, yürüme yolu, cadde gibi elemanlardır.

Düğüm Noktaları: Yolların ya da kavşakların bir noktada birleştiği yerler düğüm noktalarıdır. Bu alanlar mekân özellikleri taşımazlar sadece trafik işlevleri taşırlar.

Nirengiler: Kent içinde yürüyen insanların, kenti algılamalarına olanak sağlayan, özel ve tekil görünüm sergileyen elamanlardır. Kentin silüetinde baskın olan öğeler olduğu için genel görünümde kolayca ayırt edilebilirler.

Kevin Lynch kentin imgelerinden bahsederek kentin okunabilirliğinden bahsetmektedir. Lynch bunu “Okunurlukla kastettiğim, kentin bölümlerinin kolaylıkla algılanması ve tutarlı bir modele göre düzenlenmesidir. Nasıl ki, şu basılı sayfa, ancak okunaklı olduğu durumda, bilinen simgelerin birbirleriyle ilişkilerine dayalı bir düzen olarak görsel yolla kavranabiliyorsa; açık seçik bir kent de bölgeleri, belli işaretleri ya da yan sokakları kolayca tanınabilen yahut da kolayca, genel bir modele girecek şekilde ayırt edilebilen bir yapılanmadır” sözleriyle ifade etmektedir (Erkök, 2002). Lynch’in de ifade ettiği gibi kısaca kentte okunabilirlik, kentin bölümlerinin algılanabilmesidir. Kentin bu bölümleri kentsel sistemin içinde yer alan mekânlardan oluşmaktadır.

Mekân sözlük anlamıyla; “bir kimsenin, bir şeyin bulunduğu, bir eylemin geçtiği ya da gerçekleştiği yer” ve “belirli bir kullanıma, işe ayrılmış yer” şeklinde tanımlanmaktadır. Mimarlıkta mekân kavramı en genel tanımıyla alanında belirleme, sınırlama, çevreleme, örtülme, yalıtılma, düzenleme yollarının tümünü ya da bazılarını kullanarak oluşturulan yapay çevreye verilmiş isimdir (Arslan, 2005). Mekân aynı zamanda onu meydana getiren ve sınırlayan öğelerin yanında, insan faktörüyle anlam kazanmaktadır (Özkan, 2011).

Kent mekânı ise mekânlara işlevler yüklenerek oluşan alanlar olarak adlandırılabilir. Bu mekânlar kentin sosyo-ekonomik yapısını ve tüm özelliklerini yansıtan, kent ve kentte yaşayanlar için en doğru bilgi veren kent aynalarıdır. Kentsel mekân, bir kişiye ya da herhangi bir kuruluşa ait olmayan tüm kentlinin kullanabileceği ortak mekânlar olarak adlandırılmaktadır (Arslan, 2005). Çokar (1994)’a göre; kentlilerin ortak yaşam sonucu ihtiyaçlarının karşılandığı, sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına bağlı kalınarak zamanla değişim gösteren mekânlara kentsel mekânlar denir. Bu mekânlar dört ana işlevin

gerçekleştirildiği yerlerdir. Bunlar; barınma, çalışma, eğlenme, dinlenme ve ulaşım eylemleridir (Bağbaşı, 2010).

Trancik, kentsel mekânların özelliklerini üç ana başlıkta ifade etmiştir (Önen, 2007);

- Üç boyutlu iskelet: Kentsel mekânın kapalılık derecesini, mekânsal duvarın karakterini ve sınırlarını belirler. Açıklıklar, geçirgenlik ya da yüzeysel süslemeler kentsel mekânın kimliğinin ortaya çıkmasında etkindir.

- İki boyutlu doku: Yer düzleminin malzeme ve dokusu, kompozisyonu, kentsel mekâna farklı etkiler oluşturur.

- Mekân içindeki objeler: Ağaç, su ve heykel gibi objeler kentsel mekânı organize edici etki oluştururlar.

Şimdiye kadar başarılı bulunan kentsel mekânlar bu üç grubun kombinasyonu sonucu ortaya çıkmıştır. Bunlara ek olarak aslında kentsel mekânları karakterize eden en önemli faktör insandır (Önen, 2007). Kentler aynı zamanda geçmişte yaşanan farklı deneyimleri içinde barındırır ve kentli için bir değerler kümesi oluşturur. Tüm bunlar bir araya gelerek aslında kentin geçmişten geleceğe bağlantısıyla kentin kimliğini belirlemektedir (Ünlü, 2017). Lynch (1981), bu özelliklerin kentleri farklılaştırıp kentin kimliğini oluşturduğunu belirtmektedir. Bir kentte kimliği oluşturan öğeler sosyal, doğal ve çevre arasındaki etkileşimdir. Kentin kimliğini, doğal çevre şartları ve sosyal çevreden oluşan kültürel yapı ile yapıyı çevre (konum, biçim vb.) oluşturmaktadır (Ünlü, 2017). Kimlik aslında doğal kendinden oluşmuş ya da insan tarafından oluşturulmuş diğer benzerleri arasındaki en önemli farktır. Relp (1976)'e göre ise bir şeyin kimliği, o şeyi diğerlerinden farklı kılan devamlı benzerlik ve birlikteliktir. Kentlerde kimlik belli koşulların sürekliliğiyle oluşur (Önen, 2007). Bunlar;

- Kültürel miras veya gelenekler,
- Coğrafya, topoğrafya, iklim ve doğadan meydana gelen faktörler (genel konum, jeolojik yapı, bitki örtüsü, su öğeleri, iklim koşulları ve topografik yapı)
- Teknolojik gelişim

Belirtilen koşulların farklılığıyla kentler birbirinden ayrılır ve farklılaşır yani kimlik kazanır. Bunlar arasındaki doğal elemanlardan biri olan su kaynakları hem bir şehrin kurulmasındaki en önemli faktörlerden biridir hem de kent için önemli bir kimlik değeridir.

Kentler kimlik değerleri ile birlikte bir süreçler dizisi ile şekillenmektedir. Kentin gelişimini etkileyen faktörler kentlerin her biri için özel biri dizi faktöre dayalıdır (dünya ekonomisindeki yeri, kent büyüklüğü, kent ekonomisi vb.).

Kentin kimliğinin oluşmasında etkili en önemli parçalarından biri de açık alanlardır. Keleş'e göre açık alan, kullanıcıların hayatını devam ettirdiği, üzerinde kapalı birimlerin dışında kalan ya doğal bırakılmış, tarımsal ya da konut dışında ayrılmış kent parçasıdır (Özdemir, 2013).

Açık kent mekânları, etraflarını saran yapı biçimleri ile ilişkilidir ve kolektif yaşamı sürdürdürebilmeleri için, üç çeşit işlevleri vardır. Bu işlevler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Erdönmez ve Akı, 2005);

1. Açık kent mekânı, kolektif yaşamın meydana gelmesine ve her türlü etkinliklerin yapılmasına imkân tanınmalıdır.

2. Kentsel mekânı oluşturan yapı biçimleri, kolektif bir kimlik meydana getirilecek biçimde oluşturulmalıdır.

3. Mekânsal şekillerin, kent dokusu içinde tamamlayıcı bir şekilde yer alması gerekmektedir.

Kentsel açık mekânlar insanların ihtiyaç ve isteklerini karşılayan etkinlikler sunmalıdır. Gehl (1987) kentsel açık mekânlarda gerçekleşen etkinlikleri; zorunlu etkinlikler, seçmeli etkinlikler ve sosyal etkinlikler olarak üçe ayırmıştır. Buna göre Gehl (1987) açık mekânlardaki etkinlik alanının fiziksel olarak yeterli değil ise zorunlu etkinliklerin, yeterli ise seçmeli etkinliklerin gerçekleştiğini belirtmiştir. Farklı tasarımcılar kentsel açık alanların insanlara ne olanaklar sağladığı konusunda farklı modeller oluşturmuşlardır. Bunlardan biri Maslow (1987)'un "İnsan gereksinimleri hiyerarşisi modeli"dir (Şekil 2). Buna göre Maslow'un belirlediği insan ihtiyaçları 6 başlık altında toplanmıştır (Özkan 2011):

1. Fizyolojik ihtiyaçlar; beslenme, giyinme, dinlenme, hareket etme, barınma gibi insan yaşantısındaki temel gereksinimlerdir.

2. Güvenlik ihtiyaçları; güven duygusu, tehlikeden uzak olma gibi ihtiyaçlardır.

3. Ait olma ve bağlanma ihtiyacı; sevilme ihtiyacı, bir gruba katılma.

4. Saygınlık prestij ihtiyaçları; farkına varılma arzusu, değer verilme arzusu.

5. Kendini gerçekleştirme ihtiyacı; kişisel doyum ve tatmin gibi gereksinimler.

6. Estetik doyum ihtiyacı; görsel tatmin, kendisi için güzelliğe ihtiyaç.

Estetik Doyum
Kendini gerçekleştirme
Saygınlık, prestij
Ait olma ve bağlanma
Emniyet, güven
Fizyolojik ihtiyaçlar

Şekil 2. Maslow'un insan ihtiyaçları hiyerarşisi (Lang 1987'den alınmıştır Özkan, 2011).

Kentsel açık mekânların başarılı olması kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerinin bilinip karşılanmasına bağlıdır. Buna bağlı olarak insanlar açık mekânlarda beklentilerini karşılayabilirse memnuniyet durumu karşılayamazsa memnuniyetsizlik durumu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu beklentilerin bilinmesi, farkına varılması son derece önemlidir. Carr et. all (1992) kentsel açık mekânlarda kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini beşe ayırmıştır. Bunlar (Özkan, 2011); Aktif etkinlik, Pasif etkinlik, Konfor, Dinlenme ve Keşfetmedir.

Aktif etkinlikler, insanların mekânla ve insanlarla direk olarak sosyalleşmesini sağlarlar. Oyun, spor gibi etkinliklerdir. Pasif etkinlikler, insanda dinlenme etkisi yaratır. Bu etkinlikler mekânla aktif katılım olmadan karşılaşmayı sağlar. Oturma, dinlenme, seyretme gibi etkinliklerdir. Whyte (1980)'a göre kentsel açık mekânlardaki en popüler pasif etkinlik insanları seyretmektir (Özkan, 2011).

Kıyıları turizm ve rekreasyon aktivitelerinin boş zaman anlayışı ile gerçekleştirildiği, peyzajın (değişim eşiğinde) yaşandığı alanlar olup, su ve suya dayalı aktivitelerle birlikte sosyal etkileşimin gerçekleşebilmesi için insanlara bir çevre ve fırsat sunar (Hall ve Page, 2002). Sosyal, kültürel, eğlence, ticaret ve barınma gibi alanlar gibi ihtiyaçları sağladığı için kıyıları kentsel gelişimin en önemli parçasıdır (Işık, 2014). Kısacası, kıyıları insan ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayan doğal yaşamın döngüsü olan suyun kaynağını oluşturan, canlı kentsel yaşamın odak noktasıdır (Kılıç, 1999).

1.5. Kentsel Alanlarda Kıyılar ve Önemi

1.5.1. Kıyı Kavramı

Kıyılar çeşitli doğal, ekonomik ve rekreasyonel özellikleri nedeniyle farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Çünkü yıllar boyunca kıyıların, kapsamaları, etki alanları, değişen fiziksel yapıları ve değişen politik önemleri farklılaşmıştır (Gültürk, 2013). Bütün bunlar sonucunda farklı disiplinler, uzmanlık alanlarına göre farklı kıyı tanımları yapmıştır.

En genel tanımıyla kıyılar fiziksel açıdan Türk Dil Kurumu (2009) tarafından kara ile suyun birleştiği yer olarak tanımlanmaktadır.

Jeomorfoloji biliminde kıyı, denizin çevrelediği karaların ya da denizin hareketli yüzünün karaya dokunduğu böylelikle karalar bölümünün az veya çok eğimli şekilde daraldığı ve dar bir bölümünde aşındırma ve biriktirmesine sebep olduğu düzensiz bir şerit olarak tanımlanmaktadır (Önen, 2007).

Hukuk bilimi ise, üzerindeki spekülasyon baskılarının artması, bu alanların sosyo-ekonomik açıdan artan önemi, toplumsal bilinçlenme ve pozitif etkiler nedeniyle bir kıyı tanımlaması yapma gereği duymuş ve kıyıyı; kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki bölüm olarak tanımlamıştır (Öztürk, 2009).

Ekolojik olarak kıyı incelendiğinde üç ana ekolojik ortam gözlenir. Bunlar "açık deniz", "kıta sahanlığının üstü" ve "kıyı parçası"dır. Kumluk, bataklık, çakıllık, dalgalı açık deniz kıyısı, rıhtım, durgun su gibi özel ortamlar zamanla özel canlılar zinciri oluşturur. Böylece kıyı mekânı etkisiyle bu zincir kara üzerinden denizin etkisinin en derinine kadar uzanır. Bu alanlarda çeşitli deniz bitkileri, kabuklu deniz hayvanları, balıklar, böcekler, kuş türleri, kıyı hayvanları birlikte bulunmaktadır (Fanuscu, 1997).

Kıyı, deniz ile kara arasındaki nitelik ve yoğunluğu kontrol eden bir alandır (Önen, 2007). Kıyılar, tanımları gereği sadece bir çizgi olarak değil, ekolojisi gereği geniş bir bant olarak düşünülmelidir. Çünkü kıyılar su ve karanın birbiriyle etkileşim halinde olması sonucu çeşitli olanaklara ve işlevlere imkân sağlamaktadır (Mavituna, 2007). Ayrıca kıyılar, biyolojik zenginlikleri içinde barındıran, farklı türdeki flora ve faunaların üreme, yaşama ve gelişmesine fırsat sağlayan ekosistemlerdir (Cengiz, 2009).

Peyzaj verilerine göre ise kıyı, karada silüet çizgisine, denizde ufuk çizgisine uzanan üç boyutta ise havaya ve su altına devam eden bir bütündür. Bu yüzden kıyı bir çizgi değil, üç boyutlu, derinliği olan bir mekândır (Gültürk, 2013).

Ayşen Ciravoğlu (2008) da, kıyıyı şöyle tanımlamıştır: “Kıyı, aslında bir sınırdır. Kıyı dediğimiz bir eşik; salt kavramsal değil mekânsal anlamda da bir eşik. Çünkü bir şeyin başka bir şeye dönüştüğü bir nokta, bir geçiş ve bu ‘durum’ mekânsal olarak çok önemli. Kent ve su ilişkisi, bir anlamda boşluk ve doluluk karşıtlığı üzerinden okunabilir. Hangisinin doluluk hangisinin boşluk olduğu son derece muğlaktır, onun içinde de geçişler, karşılaşmalar vardır; ancak suyun izini süren kıyıları, aslında kentin aktığı, eridiği, açıldığı, başka bir şeye dönüşme potansiyeli taşıdığı noktalar” (URL-1, 2018).

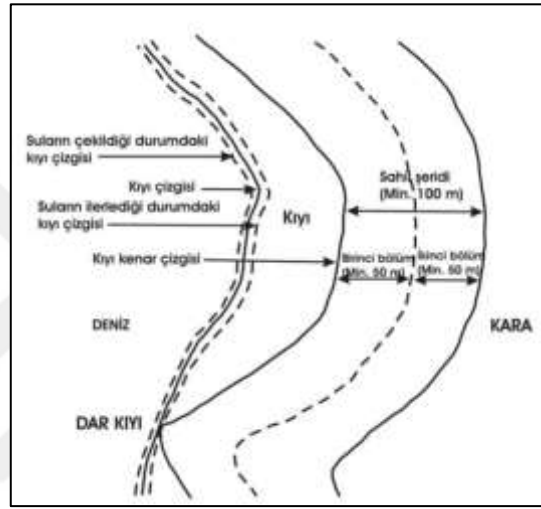
Bruttomesso (1992), uluslararası “Su Şehirleri Merkezi”nin, suyla bir arada var olan kentin ve kentsel çevrenin problemlerine adanmış iki ayda bir çıkan Aquapolis dergisinin 1992 yılında çıkan ilk sayısındaki önsözünde “Kıyı: su şehirleri için bir davet, suya dönüş” başlığını kullanarak kıyıyı tanımlamıştır (Erkök, 2002).

Ülkemizde yürürlükte olan 3621 ve bu kanunun bazı maddelerinde değişiklik yapılmasına dair 3830 sayılı Kıyı Kanuna göre kıyı ile ilgili tanımlar aşağıdaki gibi ifade edilmektedir (Şekil 3) (Resmi Gazete, 1990).

- Kıyı Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda taşkın durumları dışında suyun kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan doğal çizgi,
- Kıyı Kenar Çizgisi (KKÇ): Deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların, kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırı,
- Sahil şeridi: Kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alanı,
- Kıyı: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasında kalan alan, olarak tanımlanmaktadır.
 - a. Dar - Yüksek Kıyı: Plaj ya da abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan, şev veya falezle son bulan kıyılarıdır.
 - b. Alçak - Basık Kıyı: Kıyı çizgisinden sonra da devam eden, kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu lagün gölü, lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyılarıdır.
- Sahil Şeridini: Deniz, tabii ve suni göllerin kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alandır.
- Sahil Şeridinin Birinci Bölümü: Sahil şeridinin tümü ile sadece açık alanlar olarak düzenlenen; yeşil alan, çocuk bahçesi, gezinti alanları, dinlenme ve Yönetmelikte

tanımlanan rekreatif alanlardan ve yaya yollarından oluşan, kıyı kenar çizgisinden itibaren, kara yönünde yatay olarak 50 metre genişliğinde belirlenen bölümdür.

- Sahil Şeridinin İkinci Bölümü: Sahil şeridinin birinci bölümünden sonra, kara yönünde yatay olarak en az 50 metre genişliğinde olmak üzere belirlenen ve üzerinde sadece kanunun 8. maddesinde ve bu Yönetmelikte tanımlanan toplumun yararlanmasına açık günübirlik turizm yapı ve tesisleri, taşıt yolları, açık otoparklar ve arıtma tesislerinin yer aldığı bölümdür (Resmi Gazete, 1990).

Şekil 3. 3086 Kıyı Kanunu'na ve 110 sayılı Genelgeye göre kıyı ile ilgili tanımları gösteren kroki (Resmi Gazete, 1990).

Sahil şeritlerinin birinci bölümünü içeren uygulama imar planları, tümüyle açık alan olarak toplumun kullanımına tahsis edilecek şekilde düzenlenir. Bu alanlarda sadece, yaya yolları, gezinti ve dinlenme alanları, seyir teras ve alanları ile bu Yönetmeliğin 4. maddesinde tanımlanan rekreatif amaçlı kullanımlar ile bu Yönetmeliğin 13. maddesinde belirlenen yapı ve tesisler yer alabilir. Bu alan içinde toplumun yararlanmasına açık yapılar da dahil olmak üzere başka hiçbir yapı ve tesis yapılamaz (Resmi Gazete, 1990).

Bu tanımlara göre kıyı kavramını ekolojik, jeomorfolojik, sosyal, hukuksal, bağlamsal açıdan ele almak mümkündür. Bu bakış açılarına göre kıyı bazen bir çizgi bazen bir bölge bazen de su ile kara arasında geçiş noktasıdır. Bütün bu yaklaşımlarla birlikte kıyı alanları doğal kaynak değeri ve kentsel kimlik açısından eşsiz fırsatlar sunmaktadır.

1.5.2. Kıyılar ile İlgili Yasal Düzenlemeler

Kıyılarla ilgili yasal mevzuatı incelediğimizde aşağıda belirtildiği gibi birçok kanun, yönetmelik ve tüzük olduğunu görmekteyiz (Koca, 2011);

- 3621 sayılı Kıyı Kanunu
- 3194 sayılı İmar Kanunu
- 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu
- 2872 sayılı Çevre Kanunu
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
- 618 sayılı Limanlar Kanunu

Buna göre genel olarak geçmişten günümüze yapılan yasal mevzuatlar, düzenlemeler ve değişiklikler kronolojik olarak Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Geçmişten günümüze kıyı mevzuatları

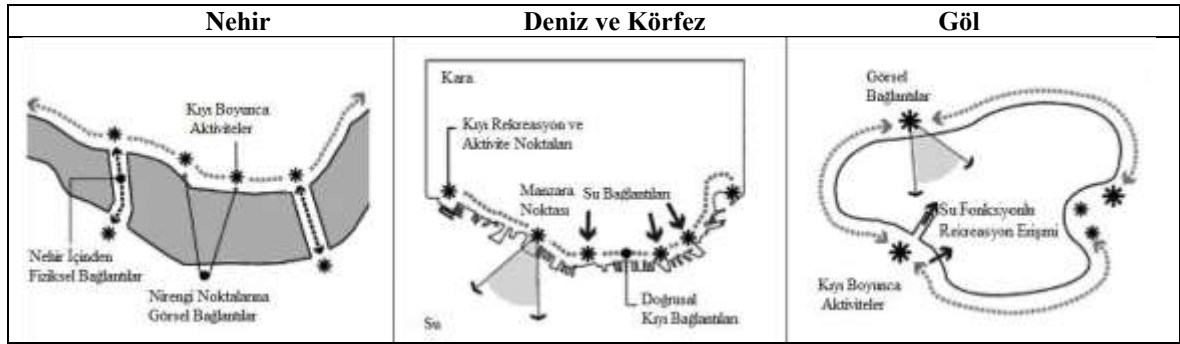
Tarih	Mevzuat
1858	Arazi Kanunu Kıyı ile ilgili ilk yasal düzenleme 1858 yılında Arazi Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle topraklarda özel iyeliğe olanak sağlamıştır (Güven, 2000).
1876	Mecelle 1876’da yürürlüğe giren ‘Mecelle’ deniz ve göllerin insanlık için ortak olduğunu belirtmektedir (Özdemir, 2007).
1926	Medeni Kanununun 641. Maddesi Cumhuriyet döneminde kıyı mekânına ilişkin ilk yasal düzenleme kıyıların kamuya ait yerler olduğu ve bu bölgelerin tescil dışı bırakılması gerektiğini ifade eden 1926 tarihli Medeni Yasadır (Kılıç, Akın ve Koç, 2014).
1933	2290 Sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu 4. Maddesi Deniz ve göl kenarlarından 10 m. mesafede bir bandın kamunun faydalanması için bırakılması ile alakalı hükümler içerir (Aşan ve Akkaya, 2014).
1957	İmar Nizamnamesi Su kenarından itibaren en 30 m. derinliğinde bir bölümde özel yapılara izin verilmemesi ile ilgili hükümler içermektedir (Aşan ve Akkaya, 2014).
1972	6785 Sayılı İmar Kanunu’na 1972 Tarihli ve 1605 Sayılı Kanun ile Eklenen 7. Madde ve 8. Madde 1972’de çıkarılan 1605 sayılı “6785 sayılı İmar Yasası’nda Bazı Değişiklikler Yapılması Hakkında Yasa’nın ek 7. ve 8. maddeleri, kıyıyla alakalı düzenlemeyle ilişkilidir. Bu kanuna göre doldurma ve kurutma yolu ile kazanılacak arazilerde izlenen yöntem “Doldurma ve kurutma yolu ile özel mülkiyet adına arsa ve arazi kazanılmaz” hükmüdür. Bu şekilde kazanılacak arazilerde sadece toplumun yararlanmasına ayrılmış yapılar yapılabilmektedir (Özdemir, 2007).

Tablo 1'in devamı

1982	<p>Kıyı Yasası 1982 Anayasası ile kıyı mekânlarının devletin hüküm ve tasarrufu altında ve önceliğin kamusal yarardan yana olduğu belirlenen dönemde farklı düzenlemelerle deniz, göl ve nehir mekânlarının kamusal iyelik kapsamında sahihsiz yerler olduğu tanımlanmış, kıyı mekânın su tarafında üretim faaliyetlerine ve olası kirlenme sorunlarına ilişkin düzenlemeler yapılmış, “sit”, “tarihi sit”, “arkeolojik sit”, “ören yeri”, “doğal sit alanı” gibi kavramlar koruma terminolojisine girmiştir (Kılıç, Akın ve Koç, 2014).</p>
1984	<p>3086 Sayılı Kıyı Kanunu Tasarısı 1982 Anayasası'nın 43. maddesiyle, kıyıların kullanım amaçlarına faydalanma imkânlarının yasalarla düzenleneceğinin belirtilmesiyle TBMM 1984 yılında Kıyı Yasası çıkarılmıştır (Özdemir, 2007).</p>
1985	<p>3086 Sayılı İlk Kıyı Yasası Yönetmeliği 3086 sayılı Kıyı Yasası'nın uygulanma biçimini göstermek üzere, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nca 1985 yılında bir yönetmelik çıkarılmıştır. Buna göre, kamu yararının gerektirdiği durumlarda denizi doldurma ya da kurutma yoluyla alan kazanılabilir (Özdemir, 2007).</p>
1987	<p>110 Sayılı Genelge Bu yaklaşımla sahil şeridinde 3 tanım getirilmiştir. <ul style="list-style-type: none"> • Uygulama imar planı olan yerlerde en az 10 metre, • Uygulama imar planı olmayan belediyeler ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında köy ve mezraların yerleşik alanlarında en az 30 metre, • Planı bulunmayan yerlerde uygulanacak yönetmeliğin 6. bölümü kapsamında kalan yerlerde en az 100 metre olarak belirlenmiştir (Özdemir, 2007). </p>
1990	<p>3621 sayılı Kıyı Kanunu Kıyı kenar çizgisinden itibaren kara tarafında en az 20 m'lik bandın toplum yararına ayrılmış tesislere ayrılması gerektiği ile ilgili hükümler bulunmaktadır (Aşan ve Akkaya, 2014).</p>
1992	<p>Kıyı Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair 3830 sayılı Yasa Sahil şeridi en az 100 metre olarak belirtilmiş; iki bölümlü olan şeritte ilk 50 metrenin açık alan ağırlıklı, ikinci 50 metrenin de toplum yararlı gününbirlik kullanımlar için olması gerektiği ile ilgili hükümler bulunmaktadır (Aşan ve Akkaya, 2014).</p>
1992	<p>1992 yılı 3830 sayılı Yasaya İlişkin Yönetmelik Kıyının, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 m genişliğindeki alan olduğu ile ilgili hükümler bulunmaktadır (Aşan ve Akkaya, 2014).</p>
1994	<p>Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik <ul style="list-style-type: none"> • Kıyı çizgisi, kıyı, kıyı kenar çizgisi ve sahil şeridine ilişkin çeşitli tanımlamalar yapılmıştır, • Sahil şeridinin ilk 50 m'lik kısmında kıyıda yapılabilecek yapılarla birlikte yaya yolları, gezinti ve dinlenme alanları, seyir teras alanları ve rekreatif alanların yer alabileceği belirtilmiştir, • Sahil şeridinin ikinci 50 m'lik bölümünde; kıyıyı doldurma ve kurutma yolu ile kazanılan arazilerde yapılacak yapılarla birlikte toplumun yararlanmasına açık olma şartı ile kamping ve konaklama ünitelerini içermeyen duş, gölgelik, soyunma kabini, wc, kafe-bar, pastane, lokanta, çay bahçesi, açık spor alanları, spor tesisleri, açık gösteri ve eğlence alanları, lunapark, fuar alanı, el sanatları ürünlerinin satılabildiği alanı 20 m²'yi geçmeyen sergi ve satış ünitelerinin bulunduğu gününbirlik turizm tesisleri ve kıyı ve deniz güvenliğini sağlamak amacı ile lojman, konaklama vb. tesisler içermemek üzere inşa edilebilecek karakol ve bu gibi güvenlik yapılarının yer alabileceği belirtilmiştir (URL-2, 2018). </p>
1996	<p>Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma İle İlgili Genelge 1996 tarihli 3830 sayılı Kıyı Yasası ve Yönetmeliğe İlişkin Genelge (tanımlamalar, kurumlar arası ve yasalarla uyum, emsaller gibi konuları açıklayıcı), Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma İle İlgili Genelge çıkarılmıştır. Ancak bu genelge 26 Nisan 2007 tarih ve 1086/3115 sayılı Genelge ile yürürlükten kaldırılmıştır.</p>

1.5.3. Kentsel Kıyı Kullanımları ve Sorunlar

Kıyılar coğrafi özelliklerine göre; karasal kıyılar (nehir, dere, kanal, göl kıyıları) ve denizsel kıyılar (okyanus, deniz, körfez kıyıları) olmak üzere ikiye ayrılırlar. Suyun kaynağına göre kıyılar ise nehir, deniz ve körfez, göl olarak üçe ayrılırlar (Şekil 4) (Önen, 2007).

Şekil 4. Suyun kaynağına göre kıyılar (Önen, 2007).

Belirtilen kıyı çeşitlerine göre tez kapsamında çalışma alanı olarak seçilen Trabzon Arsin İlçesi'nde bulunan kıyı parkı deniz kıyı oluşumudur. Deniz kıyı oluşumları, kullanıcılara aktivite ve manzara noktaları gibi çeşitli fırsatlar sunarken aslında tüm canlılar için doğal bir kaynak niteliği taşıyan bir yaşam alanıdır. Dünya haritasının üzerinde tüm kıyılara paralel 60 km'lik bir hat çekilse dünyanın nüfusunun yarısının bu alan içerisinde kaldığı görülür. Uzman görüşleri bu sayının 2020 de üç katına ulaşacağı, yıllar geçtikçe de artacağı görüşündedir (Ataberk, 2009).

Bir kentte kıyılar diğer alanlardan farklı olarak kendi karakteristik özelliklerini ortaya koymaktadır. Kıyılar bu özellikleriyle birlikte;

- Durgun su yüzeyleri oluşturmak,
- Doğal vejetasyon ve yaban hayatını muhafaza etmek,
- Trafik yoğunluğundan uzak, iskele ve uzun yaya yolları sunmak,
- Mahalleler ile kasaba, banliyö ve kırsal bölgeler arasında çekici bağlantılar oluşturmak gibi farklı özelliklere sahiptirler (Hacıhaliloğlu, 2012).

Kıyılar yani su kenarları tarih boyunca da görüldüğü gibi doğal zengin kaynak olduğundan yerleşim ve dinlenme alanı olarak tercih edilen yerlerin başında gelmiştir. Su kenarları, tarihsel olarak, malların ithalatı ve ihracatı için başlangıç noktaları olurken suyun

yanındaki konum, birçok endüstriyel operasyon için rekabet avantajı oluşturmuştur. Kent ile su arasındaki üretim bölgesi ve ulaşımın temel noktası arasındaki sınıırın, on dokuzuncu yüzyıldaki en yoğun kullanım alanı olduğu görülmektedir. Kıyıları zamanla kentle birlikte gelişerek diğer kullanım fırsatları yaratmış ve insanlar için kentte odak noktası haline gelmiştir (Sijakovic, 2009-2010).

Sayan (1990)'a göre kıyıların temel kullanım türleri 8 başlıkta toplanabilir (Gültürk, 2013):

- Liman kullanımları: Kara ile deniz arasındaki ulaşımı sağlayan liman kullanımları sağlaması,
- Sanayi kuruluşları yerleşimi: Limanların kıyıda bulunması sebebiyle, büyük sanayi işletmelerin örgütlenmesi ve gelişiminin sağlanması,
- Kırsal yerleşim yerleri: Ekonomik katkı sağlayacak deniz ürünlerinden yararlanma amaçlı alanları meydana getirmesi,
- Kentsel yerleşim yerleri: Liman, su ürünleri ve sanayiden faydalanmak için kullanılması durumunda buralarda çalışan insanların ihtiyaçlarını karşılayabilecek yapı düzenlemesi ile başka kentsel kullanımlara da bağlantılı olması,
- Turistik amaçlı kullanımlar: Denizin, kumsalın ve deniz ikliminin var oluşuyla turistik dinlenme (otel, tatil köyü, pansiyon vb.) ve eğlence yerleşimleri için kaynak olması,
- Turistik köy ve belde yerleşimi: Turistik amaçlı gelen yerli ve yabancı turistlerin tüm ihtiyaçlarının karşılandığı tatil yerleri için alan oluşturması,
- Rekreatyonel kullanımlar: Yerli ve yabancı turistin, halkın rahatça dinlenebileceği ve gezebileceği parklar, botanik bahçeleri, spor alanları ve gezi yolları gibi rekreatyonel alanlar yaratılması,
- Özel konut yerleşimleri: Yaz aylarında yararlanmayı amaçlayan tatil siteleri, yazlık ve kamp alanları için yerleşme mekânı oluşturmasıdır.

Kum (2007) ise birçok kullanıma imkân veren kıyıların kullanım şekillerini genel olarak 5 farklı başlık altında ifade etmiştir:

- Yerleşim Kullanımı
- Ulaşım Kullanımı
- Turizm Kullanımı
- Rekreatyon Kullanımı

- Endüstri Kullanımı

Kıyılar bu kadar farklı kullanıma imkân sağlarken zaman içinde kullanımların zararlı etkileri bu alanların bozulmasına sebep olmaktadır. Aynı zamanda nüfus artışı ve beraberinde getirdiği sorunlar da kıyıların bozulma sürecini hızlandırmaktadır. Dünya Bankasının belirttiği veriler ve Dünya Zirvesi raporuna göre, dünya nüfusunun 2/3'ünün yaşamını kıyılarda devam ettirdiği ve bunların da kıyıda kurulan büyük kentlerden oluştuğu ifade edilmektedir (Oğuztürk, 2016).

Kıyıların yıpranması aslında insanlık tarihiyle birlikte göreceli olarak başlamıştır. Endüstriyel devrimle birlikte kentlerin ölçekleri ve şekilleri ulaşım ile değişime uğramıştır. Ticaret yaygınlaştıkça da depolama ihtiyaçları artmış su kenarına yerleşen insanların suyla olan ilişkileri ambarlar, rıhtımlar ve yollarla kesilmiştir. Otomobilin gelmesiyle birlikte sadece balık alım-satımında bir promonat ve geçiş zonu halini almış suya erişim iyice engellenmiştir. Bütün bunların sonucunda kültürel olgunluğa erişilmeden kıyılar yitirilmiştir. Büyük veya küçük bütün kentlerde kaybedilen zonun yeniden kazanılması ve kaybedilen kültürel değerlerin geri gelmesi çabası dikkate alınmalıdır (Sağlık, Kelkit ve Sağlık, 2012).

Bunların yanında Sesli, Aydınoğlu ve Akyol (2003) çalışmalarında kıyı alanlarındaki sorunları genel olarak aşağıdaki gibi özetlemişlerdir;

- Doğal değere sahip alanlar üzerinde dağınık yapılaşmalar,
- Kumsal boyunca dolgu yapılarak konut, yol ve turistik tesislerin inşa edilmesi, gibi problemler yaşanmakta ve dolayısıyla kamu yararını önemli ölçüde zedelemektedir.
- Kıyı alanlarında yer alan faaliyetlerin teknik altyapı ve sosyal altyapı yetersizlikleri,
- Kıyı bölgelerindeki kontrolsüz büyüme neticesindeki arazi işgali,
- Hızlı ve düzensiz yapılaşma sonucunda plansız kentsel alanlar,
- Kentleşmenin etkin biçimde kontrol altına alınamaması ve çevreyi korumak amacıyla yeterli kentsel hizmet ve altyapı sağlanamaması,
- Doğal alanların ve görünümünün bozulması,

Teknoloji ve ekonomideki değişimler ve endüstriyel alanların değişmesi yoluyla kıyı, şehrin, toplumun ve kültürün çağdaş fikirlerini yansıtan ortamlar yaratmak için muazzam bir fırsat haline gelmiştir (Sijakovic, 2009-2010). Amacımız bu fırsatı ve kullanımları kıyılarda gerçekleştirirken birbirleriyle çelişmeden ve doğal kaynaklara kalıcı zararlar vermeden gerçekleştirebilmektir. Doğal kaynak olan kıyılarımız ekolojik, ekonomik,

fiziksel, sosyal ve kültürel birçok unsuru içinde barındırmakta ve bir arada tutmaktadır. Bunların sonradan bir etkiyle zarar görmesi ileride onarılamayacak kentsel sorunları meydana getirmektedir. Bu yüzden gelecek nesil için miras olan kıyılarımızın korunarak zarar verilmeden kentlerimize kazandırılması gerekmektedir.

Kıyı alanları UNESCO tarafından da hassas bölgeler ilan edilmiş ve bu alanların korunması gerektiği belirtilmiştir. UNESCO, Avrupa konseyi yayın organı ‘Naturopé’ dergisinde, kıyı mekânının ‘hassas bölge’ ilan ederek, gerekçesini şöyle tanımlıyor: “Kıyılarda, deniz ve kara ortamına, insan tarafından ölçsüz olarak katılan madde ve enerji, canlı kaynakların zarara uğraması, insan sağlığının tehlikeye düşmesi, deniz ortamının kullanılmasında nitel ve nicel zararlar oluşması gibi kötü etkiler yaratmaktadır. İnsanlık bu ortama, doğaya saygılı ve ölçülü yaklaşmalı ve sahip çıkmalıdır” (Özdemir, 2007).

Kıyı sorunlarında gelinen noktada aksamanın iki yönlü olacağı düşüncesi belirtilmektedir. Birincisi kanun maddelerinin kamu yararı ilkesinde eksiklikler olduğudur. İkincisi ise, kanunun kamu yararını sağlayabilmesi için yeterinde gerekli içeriğe sahip olmasına rağmen, uygulamada sıkıntılar olduğudur (Aşan ve Akkaya, 2014). Bu sorunlara dikkat çekmek, çözümü için somut adımlar atmak kıyıların korunması, geliştirilmesi ve yönetimi açısından önemlidir. Çünkü kıyı alanları kent ve kentli için son derece önemlidir.

1.5.4. Kıyı Kentlerinin Gelişim Süreçleri ve Kıyı-Kent İlişkisi

İlk uygarlıkların, Nil, Fırat, Dicle Nehirleri ve Ege kıyılarında kurulması iklim, bitki örtüsü, jeolojik ve topografik yapı ve hayvan türleri gibi doğal çevrenin yer seçiminde etkisini ortaya koymaktadır (Kılıç, 1999). Bender’e göre insanın ilk yerleştiği yerlerin kıyıların olmasının nedeni denizden geldikten sonra ilk ulaştıkları yer olmasındandır. Kara denizle bir birleşim ve çıkış kapısı konumundadır. İnsanlar evlerini arazilerini korumak, denizden faydalanarak ticaret yapmak ve manzara, ılıman iklim koşullarından faydalanmak için kentlerini ilk buraya inşa etmişlerdir (Arslan, 2005). Hudson’da insanın suyun olduğu kıyılara yerleşmesinin yeni bir olgu olmadığından bunun insanoğlunun ilk devirlerine dayandığından ve bunların birçok kanıtının olduğundan bahsetmektedir. Ayrıca nüfus ve gelişen teknolojiyle insanın çevresinin değişmeye başladığını kıyılarda doldurulma ile mekânlar yaratılmaya başlamasının da çok eski tarihlerde izlenildiğini belirtmektedir

(Arslan, 2005). Dolayısıyla suyun varlığının yerleşim yerlerinin seçiminde önemli rol oynadığını söylemek mümkündür.

Doğal koşulların yerleşmede etkili olduğu önemli kentlere İstanbul ve Londra'yı örnek verebiliriz. Haliçler ve limanlar bu kentlerin gelişimlerinde etkili olmuştur. Ekonomik bakımdan su kenarında olmak büyük yarar sağlasa da kıyıya yerleşmeyi çoğunlukla coğrafi konum etkilemiştir. Deniz, aşılması zor bölgelerin ulaşımını kara yolundan daha ekonomik olarak birbirine bağladığından dolayı kentler için çok önemlidir (Kılıç, 1999). Su yolu toplu taşımacılığın ilk verimli aracı olmuştur (Özdemir, 2007).

Kara ve kıyı kentlerinin gelişme süreçlerini incelediğimizde önemli dört süreç ortaya çıkmaktadır. Bunlar (Kum, 2007):

- Kentlerin kuruluş ve gelişme sürecini içeren endüstri öncesi çağı,
- Buharlı makinelerin icadı, endüstri devrimini içeren endüstri çağı,
- Kıyıdan ve kentten çekilmesi sonucu bu bölgelerin çöküntüye uğraması ve terk edilme sürecini içeren kıyıdan geri çekilme dönemi,
- Terk edilen bu alanların yeniden geliştirilmesi sürecini içeren dönemdir.

Son maddede ifade edilen kıyıların en verimli alanlarının yeniden geliştirilmesi için başlayan bu durum “kıyıya dönüş” olarak adlandırılmaktadır. Bu “kıyıya dönüş” hareketi ile 60'lardan başlayarak liman kentlerinin planları, işlevleri ve kullanımlarını değiştiren bir yeniden düzenleme başlamıştır (İlhan, 2016).

Örneğin; su kenarındaki eski sanayi alanının yeniden kullanılması, dünya çapındaki şehirler için büyük bir meydan okuma ve fırsat olmuştur. Son yıllarda en önemli yeniden yapılanmaların bazıları kıyı yenileme projeleri olmuştur: Londra'daki Canary Wharf, New York'taki Battery Park City, Vancouver'ın Granville Adası, Sydney'deki Darling Limanı veya San Francisco'daki Mission Bay projeleri bunlar arasında sayılabilir. Kentsel sahildeki kullanım genellikle sadece liman veya imalatla ilgiliydi. Kentlerin zenginliği, kıyı kaynaklarına erişim için sanayi sermayesi ihtiyacını kolaylaştırma becerilerine dayanıyordu. Bununla birlikte, bu servetin yaratılması, bugün bu artık kentsel alanları karakterize eden çevresel bozulma ve zehirlenmeyi beraberinde getirmiştir (Marshall, 2001).

Kıyı bölgesi yönetimi ve planlamasında 1960 ve 1970'lerde yaşanan gelişmeler genellikle kıyı bölgelerindeki acil sorunlara çözüm getirmiş ve kıyı gelişimi, özellikle 1980 ve 1990'larda yönetim planlama sürecinin artan etkilerini yaşamıştır. Planlama sürecinin ilk aşamalarında rasyonel planlama modeli uygulanmıştır. Sorunların, amaçların ve

hedeflerin, olasılıkların ve sınırlamaların tanımlandığı ve alternatiflerin belirlendiği rasyonel planlama modelinde, alternatifler arasında seçim yapmak ve bunların uygulamaları genellikle katılımcıların yetki alanlarına bağlı olarak değişmektedir. 1990'ların başından bu yana, gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede kıyı alanlarının planlanmasında uygun bir planlama modeli kullanılmış ve bu model Avrupa'da yaygınlaşmıştır. Günümüzde, başarılı kıyı gelişmeleri için, bölgede yer alan kamu ve özel çıkar gruplarının, sivil toplum kuruluşlarının ve halkın planlama sürecine katılımı, etkileşimi ve ortak bir görüş ortaya koymak sürdürülebilir bir planlama yaklaşımının ön şartı olarak kabul edilmektedir (Yıldız, Şenlier ve Güzel, 2015).

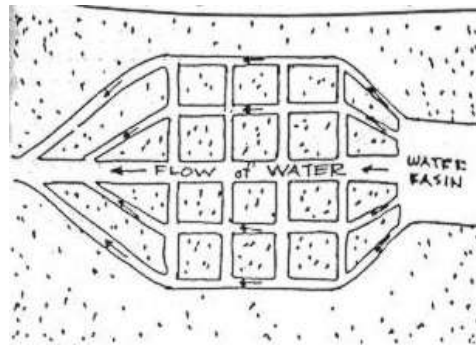
Bununla birlikte 90'lı yılların başından itibaren kentleşmenin tüm dünyada hızla artması kıyı alanlarının sanayi mekanları tarafından işgal edilmesi, eğlence, dinlenme gibi rekreasyon alanlarının yeterli olmaması sebebiyle sanayinin kıyıdan geri çekilme eğilimi başlamış ve planlar üretilmiştir (Canik, 2014). Kıyıların yeniden geliştirilmesi için oluşturulan modeller, kıyı-kent ilişkisinden ortaya çıkan ekonomik ve sosyal yöntemleri ve diğer yandan kıyıdan geri çekilme ve kıyının genişlemesinden doğan mekânsal yöntemlerin aşamalarını kapsamalıdır (Kılıç, 1999). Kıyı yenileme planlamaları aslında geleceğimizle ve geçmişimizle konuşur. Endüstriyel üretime dayalı bir geçmişe, muazzam bir büyüme ve genişleme zamanına, artık yok olan sosyal ve ekonomik yapılara, çevresel bozulmanın, büyümenin ve gelişmenin bir yan ürünü olarak kabul edildiği bir zamana değinmektedir. Tarihsel koşullar altında, bu alanlar hemen eski şehirlerin merkezlerine bitişiktir ve tipik olarak her şehirde var olan fiziksel, kültürel ve psikolojik bağlantılardan ayrılmaktadır. Tarihsel olarak sanayi bölgeleri, şimdi kentsel mekândaki aktiviteyi yeniden merkeze almaya, yoğunlaşma faaliyetlerini yeniden konumlandırmaya, odağı eskiden yeniyeye kaydırmaya çalışmaktadır (Marshall, 2001).

Hoyle (1982), kentsel kıyıların ve kentin yeniden geliştirilmesini gösteren yeni mekânsal ve ekonomik düzen ile birlikte başlayan mücadelenin temel prensiplerini üç ana başlıkta toplamıştır;

1. Kıyının konumsal ihtiyaçlarının değerlendirilmesi ve inşa etme yöntemlerinin yeniden düşünülmesi,
2. Kıyısal alanlarda yaşayan ve çalışan insanlar için daha iyi bir çevre yaratacak kıyısal alanların tasarımının gerekliliği,
3. Kıyı kenti bütününde yaşayanların gelecekteki gelişmeleri için yeni dürtüleri içermesi (Turunç, 2008).

Kıyıların yeniden yapılandırılmasında alan bütün olarak ele alınarak kullanılmayan boş alanların yerinde çevresiyle uyumlu geçmiş kültürün izlerini taşıyan estetik bir görüntü hedeflenmektedir (Kaynaroğlu, 2009). Kıyının kentlere girmesiyle birlikte doğal dengenin doğanın elinden alınıp insanın eline verilmesi birçok sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle kent-kıyı-doğa arasındaki denge planlama yapılırken dikkate alınmalıdır (Önen, 2007). Kıyıları, doğal ve kültürel özelliklerini içinde barındıran insanların odak noktalarından olan vazgeçilmez peyzaj alanlarıdır. Kıyının yarattığı kültür ve kent ayrılmaz bir parça olarak düşünülmesi ve planlama bu yönde yapılmalıdır (Sağlık, Kelkit ve Sağlık, 2012). Çünkü kentteki kıyı, kara ile suyun karşılıklı etkileşimine bağlı olarak farklı işlevlerin ortaya çıktığı ve zaman içinde kentin gelişmesini etkileyen, kentle bütünleşip kente kimlik veren kentin en önemli parçası haline gelmiştir (Hamacıoğlu, 2005).

Leonardo da Vinci de “ideal kent” çiziminde suyun bir kent için ne kadar önemli olduğunu belirtmiştir. Leonardo da Vinci ideal kenti bulabilmek için nehri birçok kola bölmüş, bu kollar üç ayrı seviyede üç farklı amaç için açılmış ve farklı işlevler yüklenmiştir. En alttaki kanal su ve atıklar için, ortadaki kanal depolama ve sirkülasyon işlevi için, en üstteki ise kentin “beyefendisi” yani görsel, estetik amacıyla tasarlanmıştır (Şekil 5) (Özdemir, 2007).

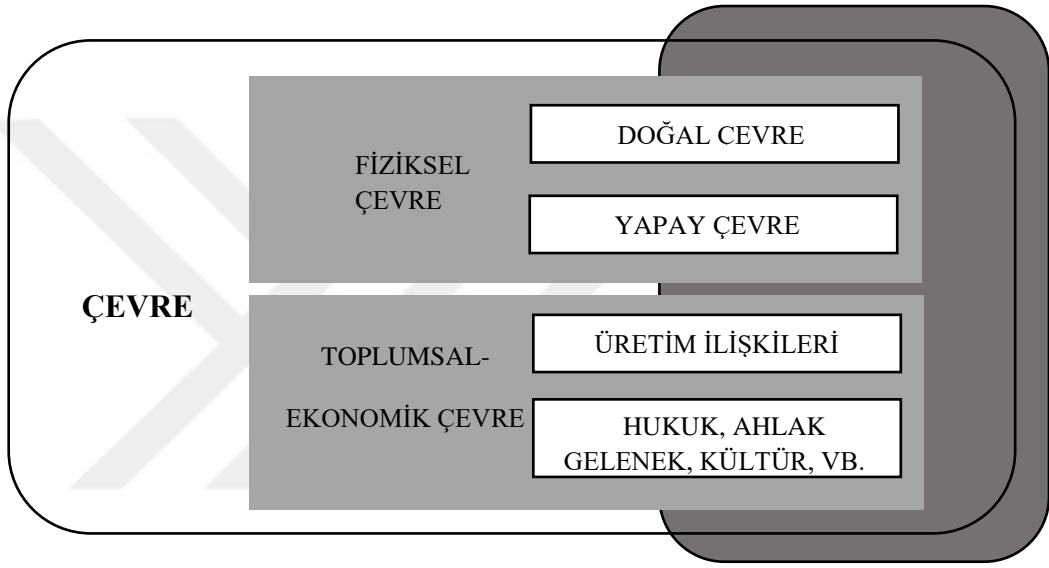

Şekil 5. Leonardo da Vinci'nin ideal kent tasarımı eskizi (Özdemir, 2007).

Geçmişte de görüldüğü gibi su, aslında bir kentin kurulmasında ve sonrasında kentin en önemli simgesi olmuştur. Kıyıların sahip olduğu büyüklük, kentin odak noktasında yer almalarını ve insanın kent ile bağının güçlü olmasını sağlamaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle beraber sanayinin kıyıdan uzaklaşması kent-kıyı ilişkisini daha

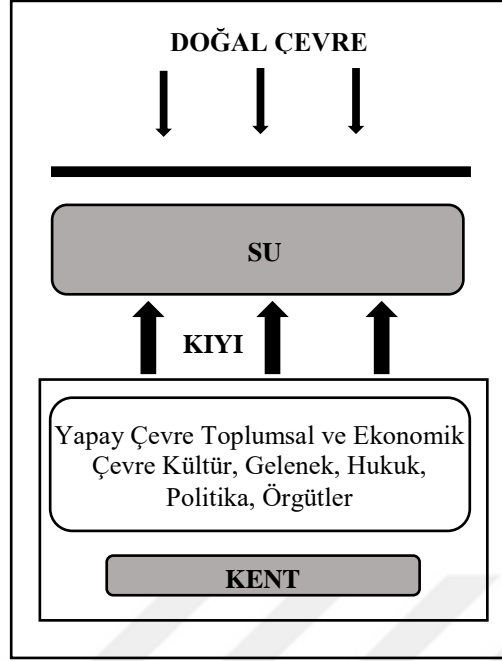
güçlendirmekte suyun çekici etkisi kent merkezlerini giderek daha canlı tutmaya başlamaktadır (Hacıhaliloğlu, 2012).

Kıyı ve kent ilişkisi insanın çevreyle olan ilişkisinin bir parçasıdır. Çevre bütün yaşamın meydana getirdiği ortamın bütünüdür. Bu alan fiziksel, toplumsal ve ekonomik ilişkiler içermektedir. Fiziksel çevre, insan eli değmemiş doğal ortam ve insan eliyle biçimlenmiş yapay ortamlardan oluşur. Toplumsal ve ekonomik çevre ise üretim ilişkileri, gelenek, kültür, ahlak, hukuk, vb. ile oluşur (Şekil 6).

Şekil 6. İnsan-Çevre İlişkisi (Karabey 1978'den Kılıç, 1999).

Bütün bu tanımlar insanın çevredeki varlığıyla tamamlanır ve tüm yaşamı kapsayan bir sistem meydana getirir (Kılıç, 1999). Kentlerin oluşumunda geçmişten günümüze kadar olan sürece bakıldığında da coğrafya, ekonomi, teknoloji, kültür vb. etkenler kentlerin biçimlenmesinde ve gelişmesinde etkili olmuştur (Şekil 7). Bu etkenler sonucunda kentler kendi kimliklerini bulmuş ve insan-kent ilişkisi gelişmiştir (Ünal, 2008). Ayrıca ticari, dini, askeri merkezli oluşan kentlerde öncelikli olarak coğrafya, daha sonraları ise kültür ve sosyal yapı, politika, teknoloji gibi unsurlar insan-kent ilişkisinde etkili olmuştur.

Şekil 7. Kent-kıyı ilişkisi (Kılıç,1999).

İnsanın doğayı tanıması ve tutumu, doğanın da insana karşı dirençleri insanoğlunda doğayı değiştirme tutkusunu yaratmıştır. Değişimin kaçınılmaz olduğu kentlerde değişimi ve dönüşümü tetikleyen, hızlandıran belli başlı faktörler vardır. Önceki bölümde de ifade edilen bu faktörler; idari, siyasi, sosyal ve kültürel değişimlere bağlı olarak kente yön vermektedir. Kentte bu faktörler özellikle kıyı ortamında ortaya çıkmaktadır. Çünkü kıyı, yerleşimler için bir sınır ve etkileşim kuşağıdır. Aynı zamanda yerleşimlerin dışa açıldığı kara ve suyun birbirinden ayrıldığı ve etkileşimin gerçekleştiği dinamik ortamlardır (Erdoğan, 2012).

Ancak yeni oluşan kentlerde ya da değişen çevrelerde kent kültürünün ve kentsel yaşamın temellerinden olan maddesel ve psikolojik gereksinimler göz ardı edilmekte yeterli kentsel donanım sağlanamamaktadır. Bu noktada kıyı-kent ilişkisiyle birlikte insan kent arasındaki ilişki de kopma noktasına gelmektedir. Bu sorunların çözümü için konuyu kent genelinde öncelikle planlama ölçeğinde daha sonra tasarım ölçeğinde ele almak gerekir. Çünkü Kılıç (1999)'ın da belirttiği gibi planlamada amaç insanların fiziksel, sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılayacak çevreler oluşturmaktır. Dolayısıyla kentin kültürel kimliği, işlevsel ve estetik kaygısıyla ele alınan, sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılayacak bir kullanım, kopma noktasına gelen insan-kent ilişkisini

onacaktır. Bu bağlamda tez kapsamında kıyı-kent etkileşiminin kesişim noktasında bulunan kıyı parkları tasarım ölçeğinde ele alınmıştır.

1.6. Kıyı Parkları

Kıyı alanlarında yer alan kıyı parkları kent halkının dinlenme, eğlenme ve rekreasyon ihtiyacını karşılayan (Arslan, 2005) bu amaçla farklı kullanıcı grupları (çocuk, genç, yetişkin, yaşlı) için farklı etkinlik imkanları sunan açık alanlardır. Kıyı parkları kent yeşil alan sistemi içinde dengeli dağılım ve belirli fonksiyonları barındırma durumuna göre yapılan sınıflandırmada, çocuk bahçeleri, mahalle parkları, kent parkları, spor ve oyun parkları ve bölge parklarının yanında ayrı bir başlık olarak yer almaktadır (Hacıhaliloğlu, 2012). Bu açık alanların tercih edilmesi, kullanıcıların ihtiyaçları ve isteklerini karşılaması, güvenli ve konforlu mekânlar sunması ile doğru orantılıdır. Dolayısıyla bu alanların planlanması ve tasarımında dikkat edilmesi gereken kriterlerin bilinmesi ve tasarım sürecinde göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Öncelikle kent parkları genelinde konuya baktığımızda bu alanlar kentte yaşayanlar için doğal, kültürel, tarihi ve kentsel tasarım elemanlarını içermelidir. Park alanlarının planlanması ulusal düzeyde bir sistematikle ele alınarak rekreasyon alanlarını içerecek şekilde olmalıdır. Bu bağlamda Amerika Planlama Derneği (American Planning Association-APA) 2006 yılında parkların planlanmasına ilişkin olarak 10 kriter belirlemiştir (Hacıhaliloğlu, 2012). Bunlar;

1. Miktar; kent nüfusu için yeter sayıda ve alanda parkların ayrılması,
2. Erişilebilirlik; parklara yürüyerek, bisikletle veya toplu taşıma araçlarıyla ulaşma olanağının yaratılması,
3. Dağılım; coğrafi bölgelere göre dengeli dağılmış bir park ağının kurulması,
4. Eşitlik; farklı sosyo-ekonomik düzeydeki gruplara eşit fırsat ve aktivitelerin sunulması,
5. Koordinasyon; park hedefleri ile karar organları ve diğer fonksiyonel organlar arasında eşgüdümün sağlanması,
6. Denge; mekân ve aktiviteler arasında uyum,
7. Şekillendirme; parkların sonraki durumlarının öngörülmesi,

8. Sürdürülebilirlik ve Çevresel koruma; özel doğal kaynaklarının korunarak güvence altına alınması ve park sistemlerini destekleyecek fiziki ve mali önlemlerin alınması,

9. Kentsel tasarım; park ve çevresindeki oluşumlar arasındaki ilişkinin gösterilmesi,

10. Bağlantılar; parklar ve ilgili kaynakların bağlantı ve yollarının tanımlanmasıdır.

Arslan (2015), açık alanların tasarım kriterlerini beş grupta toplamıştır.

1. İşlev ve Erişebilirlik

- Erişebilirlik: Kentsel açık alanlar fonksiyonel olarak ulaşılabilir nitelikte olmalıdırlar.

- İşlevlerin Çeşitliliği: İşlevlerin çeşitliliği erişebilirlikle doğrudan ilişkilidir. İşlevlerde çeşitlilik yani aktivite arttıkça daha çok kişi tercih edeceği için erişebilirlikte artmaktadır.

- Geçirgenlik: Geçirgenlikle, mekânlar arası bağlantı daha iyi kurularak iletişim artmaktadır.

2. Form- Biçim- Estetik

- Form: Kentsel açık alan tasarımı insan kullanımını odaklıdır. Tasarım insan ölçeği kullanımına uygun olmalıdır.

- Algı ve Estetik: Bireylerin bir mekânı kullanımını onu nasıl algıladıklarına bağlıdır. Algılama, farklı geçmişe sahip bireylerde farklı tercihleri ortaya koymaktadır.

3. Yaşanabilirlik

- Konfor: Kentsel açık alanlarda tasarım ilkelerinden biri de konfordur. Yeterli ve konforlu kent mobilyaları, güneşlenme, yer döşemeleri, açık alanlarda kullanımı en çok etkileyen unsurlardır.

- Güvenlik: Mekânın sınırlandırılması insanlarda güvenlik hissini arttırmaktadır. Mekânın tercih edilmesinde en önemli etken güvenli olmasıdır.

- Bakım: Kentsel açık alanların periyodik bakımları düzenli şekilde yapılmalıdır.

4. Sosyal Yaşam

- Kontrol ve Katılım: Tasarımda, kullanıcı istek ve ihtiyaçlarının belirlenmesi önemlidir. Kullanıcı profiline uygun tasarım mekânın verimliliğini arttırmaktadır.

- Sosyal Boyut: Kentsel açık alanlar, farklı statü ve geçmişe sahip insanları bir araya getiren alanlardır.

- Eşitlik: Kentsel açık alanlar, tüm kullanıcılara eşit olanaklar sağlamaktadır.

- Canlılık: Kentsel alanların canlılığı insanların kullanımı için önemlidir.

5. Kimlik

• Okunabilirlik: Kentsel açık alanların okunabilirliği kullanıcılar tarafından algılanabilirliği ile ilişkilidir.

• Anlam: Kullanıcılar için kentsel açık alanların anlam ifade etmesi kalitenin göstergesidir.

• Kimlik: Bir kentsel alanın algılanabilmesi o alanın kimliği ve imajı ile doğrudan ilgilidir.

Kent parklarından sonra kıyı parkları özelinde değerlendirdiğimizde 20. yüzyılın sonlarına doğru dünyanın kıyı yönetimi programlarında sürdürülebilirlik kavramının baskın bir yaklaşım olarak ortaya çıktığı ve kıyı alanlarının planlanmasında ve tasarımında odaklanması gereken ana konu olarak kabul edildiği görülmektedir. Günümüzde, kıyı alanlarındaki arazi kullanım planlaması ve sürdürülebilirliği, her zamankinden daha fazla bütünleşmiş ve sürdürülebilirliğe ilişkin fikir, ilke ve politikalar giderek önem kazanmıştır. 2000'li yıllarda, kaynaklarda yer alan Uluslararası Su Şehirleri Konferansı (The International Center Cities on Water) ile belirlenen tüm dünyada sürdürülebilir kentsel kıyı gelişimi için temel ilkeler 9 başlık altında toplanmıştır (Yıldız, Şenlier ve Güzel, 2015). Bunlar;

1. Tüm kıyı gelişmeleri ve bu konuda sorumluluğu bulunan yerel yönetimler için ön şart olarak suyu ve çevre kalitesini korumak,
2. Kıyı alanlarını kentin ayrılmaz bir parçası olarak gören ve ulaşım, eğlence ve kültür gibi şehrin canlılığına katkıda bulunacak fonksiyonlar geliştirerek tasarlamak,
3. Kıyı alanlarının sürdürülebilir gelişiminde, tarihsel kimliğin ve sanayi geçmişinin korunması ve kentsel faaliyetleri organize etmek,
4. Kültür, ticaret, konut ve su gibi ticari ve karma kullanımlara erişimi ön planda tutmak,
5. Kıyı alanlarına halkın erişimini sağlamak,
6. Kamu-özel sektör ortaklıklarında yeni kıyı gelişiminin planlanması, özel yatırımcıların başlangıçtan başlayarak piyasa bilgisinin sağlanması ve gelişimin hızlandırılması için planlama sürecine dâhil edilmesi, kamu idarelerinin tasarım ve altyapı kalitesini ve kamu dengesini korumalarını sağlamak,
7. Kentlerin sürdürülebilir kıyı gelişmelerinden sadece ekonomik ve ekolojik değil, aynı zamanda sosyal açıdan da fayda sağlamak,

8. Kıyı alanı ana planları, kıyı alanlarının içerdiği anlam ve fonksiyonel prensiplerin ayrıntılı analizine dayanır, esnek, adapte olabilen ve ilgili tüm disiplinleri içerecek özelliklere sahip olmak,

9. Kıyı alanlarının yeniden geliştirilmesinde farklı disiplinlerden profesyonellerin katılımı ve planlama sürecinde bilgi alışverişinin sağlanması için bir ağ kurmak olarak sıralanmaktadır.

Tüm bu kentsel kıyı gelişimi temel ilkeleri dikkate alınarak kıyıları planlanmalı ve tasarlanmalıdır. Ayrıca kentsel kıyı gelişiminde şu dört ana madde de dikkate alınmalıdır.

- Sahil şeridinin kullanım amacı nedir?
- Su kenarına / suya geçiş nasıl olmalı ve hangi işlevi sunmalıdır?
- Suda ve muhtemelen su yüzeyinde / su altında / deniz tabanında neler olmalı veya yer almalıdır?
- Deniz tabanında neler oluyor?

Bu dört maddenin her biri bir kıyı kentinde yapılan planlamalarda birçok amaç veya çözüm sunabilir (PK3 Landskabsarkitekter and Tredje Natur, 2011). Bu bağlamda PK3 Landskabsarkitekter and Tredje Natur (2011)'ın Kopenhag için yayınladığı kıyı tasarım kataloğunda kıyı parkı tasarımında altı kriter belirlenmiştir. Bunlar;

1. Klasik Kıyı Şeridi: Kopenhag limanının mevcut kıyıları geleneksel olarak belirli bir amaç için belirtilenlere göre tasarlanmıştır. Tasarlanan alanlar geleneksel kıyı şeridinden uzaklaşmadan tasarlanmalıdır.

2. Suya Erişim: Limanın en önemli atraksiyonu sudur. Kıyıda su yüzeyine olan mesafe azaltılabilir veya değiştirilebilir ve doğrudan erişim kolaylaştırılabilir. Bu kıyı kenarlarını, merdivenlere, rampalara veya kayar yollara dönüştürerek ya da su iskelesi üzerinde/su yüzeyinde taş iskeleler, yüzer iskele ve yürüyüş yolları inşa ederek gerçekleştirilebilir.

3. Kamu Kıyı Şeridi Alanları: Kamusal kıyı alanlarında, ahşap zeminlerde koltuklar, gömme cepler, parklarda veya su kenarındaki park alanlarında veya sahildeki ahşap güverte ve iskelelerde dinlenmeye davet edilmektedir. Rüzgârın belirli bölgeye etkisi, korunan alanların oluşturulup oluşturulmayacağı açısından değerlendirilmeli ve buna göre düzenlenmelidir. Yönelim/ortam aydınlatması veya güvenlik aydınlatması dikkate alınmalıdır.

4. Rotalar ve Bağlantılar: Limanın birbirine bağlılığını güçlendirmek, liman bölgesinde sürekli, ileriye yönelik ve dairesel desen hareketleri ile sağlanır. Bunu

gerçekleştirmenin bazı yolları, dinamik oluşturarak, suyun kıyı ile nasıl etkileştiği konusundaki deneyimi yoğunlaştırmak için deniz kenarını yeniden işleyerek; ya da serbest geçiş boyunca aktivite ve hareket oluşturmak için liman havzaları arasında yeni bağlantılar inşa edilmelidir. Bütün bunlardan yola çıkarak bir kıyı parkında tasarım yapılırken başta kıyı olmak üzere mekânlar arası bağlantılar iyi tasarlanmalıdır.

5. Geçici Kullanım: Gelişmekte olan bölgelerde, geçici kentsel unsurlar insanları bölgeyi ziyaret etmeye ve suya erişim sağlamaya teşvik etmeye yardımcı olabilir. Bu elemanlar, sallanan ve yüzen rıhtımlar/iskeleler veya taşınması kolay aktiviteler gibi hareketli olabilir.

6. Aktiviteler: Kıyı şeridi tasarım kataloğunun önemli bir unsuru, çok çeşitli su aktiviteleri ve deneysel teklifler için güvenlik ve alan oluşturarak su ile etkileşime girme olasılıkları yaratmaktır. Yüzme ve yelkencilik etkinliklerinin artırılması gibi faaliyetler insanları çekmek için yardımcı olabilir.

Kıyı parkları bulunduğu kentin kimliğiyle bütünleşmeli ve bir üst kimlik oluşturarak kenti kendi kimliğinde buluşturabilmelidir. Çok yönlü, birçok kullanımı içinde barındıran, doğayla insanları buluşturan, su kültürünü koruyarak yeni fırsatlara imkân sağlayabilen, kullanıcı toplum ve kültürü ile mekân uyumu sağlayabilen bir konseptte tasarlanmalıdır.

Bruttomesso (2001)'da bir kıyı parkı tasarlarken daha iyi sonuçlar alabilmek için çeşitli unsurlara vurgu yapmıştır. Bunlar;

1. Şehir ve su: Şehir ve su (deniz, nehir, göl) arasındaki sınır bölgelerinin birbirini takip eden aşamalarını gerektirebilecek bir süreç aracılığıyla kıyıyı halka açmak. Bu, tüm su kenarı yeniden yapılanma işlemleri için bir ön koşuldur; çünkü sıklıkla kentin benimsenmesi, iyileştirme çalışmalarına başlamak ve bu bölgelere yeni değer atfetmek için gerekli bir koşul olarak görülmektedir.

2. Kıyıya erişilebilirliğin geliştirilmesi: Özellikle şehir merkezi ve dış bölgelerle bağlantı güzergâhlarına bağlı olarak yaya erişimi gereklidir. Bunu başarmak için, edinilen alanın etrafındaki dolaşıma engel olan unsurlar kaldırılmalıdır.

3. Araç trafiğindeki sınırlamalar: Özel araç trafiğinin varlığı, erişimi sınırlamak, miktarı ve rotaları doğru bir şekilde düzenlemek için dikkatli bir şekilde çalışılmalıdır. Bu tür bir trafiği ortadan kaldırmak, toplu taşıma hizmetlerinin geliştirilmesinde (karayolu ve demiryolu üzerinde, aynı zamanda su üzerinde) benzer şekilde açık bir seçim yapılmasını gerektirmektedir.

4. Suyoluyla taşınan ulaşımın iyileştirilmesi: Deniz kıyısında yer alan kara ve su arasındaki çok yönlü taşımacılık istasyonları, sadece ulaşım ile bağlantılı işlevleri değil, ziyaretçilerin ve yeni kullanıcıların ilgisini çekmek amacıyla diğer hizmetleri de barındırabilen ve sunduğu hizmetlerin yoğun bir şekilde kullanılmasını sağlayan karmaşık kentsel yapılara dönüşebilir.

5. Sahilin çevresel ve kentsel özellikleri ile dikkat çeken bu kent bölgesinin olağandışı doğasını vurgulamak: Sulak alanlar, iskeleler, rıhtımlar boyunca uzanan güzergâhlarda olduğu gibi, bentler üzerinde uygun çalışmalar büyük bir önem kazanmaktadır; Kent manzarasının ve geçmişe tanıklık etmek için kurtarılan gösterişsiz unsurların zevkine göre özel bakış alanları seçilmelidir. Bu anlamda, deniz kenarındaki mobilyaların tasarımına verilen önem, estetik açıdan öteye giden ve suyun varlığına işaret eden sembolik değerleri yeniden keşfetmeyi veya bu bölgeyi tanıtmayı amaçlamaktadır.

6. Kurtarılan kıyı bölgelerindeki suyun kalitesini sağlama: Bunun şehrin tüm su kütlelerini kapsaması gerektiği açıktır. Ayrıca temiz su, açık alanın bir uzantısı olarak görülebileceği ve sakinler ya da kıyı kenarındaki ziyaretçiler tarafından kullanılabilmesi için suyun kalitesinin sağlanması önemlidir.

Belirtilen kıyı parkları tasarım kriterleri, nitelikli bir kıyı parkı tasarlarırken öncelikli olarak dikkat edilmesi gereken kriterlerdir. Kıyılar, ayrıcalıklı alanlar olduğundan tasarlanırken yapılan analiz ve tasarım kriterleriyle nitelikli ve verimli kullanım sağlayabilmek mümkündür. Farklı kaynaklara göre bu bölümde anlatılan kıyı parkı tasarım kriterleri Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2. Kıyı parkı tasarım kriterleri (1. APA, 2006; 2. Arslan, 2015; 3. Yıldız, Şenlier ve Güzel, 2015; 4. PK3 Landskabsarkitekter and tredje natur, 2011; 5. Bruttomesso, 2001).

	PARAMETRELER	KAYNAKLAR				
		1	2	3	4	5
Planlama	Miktar	•				
	Dağılım	•		•		
	Eşitlik	•	•			
	Denge	•		•	•	
	Güvenlik		•			
	Kontrol ve katılım		•			
	Canlılık		•	•		
	Sosyal boyut		•	•		
	Organizasyon			•		
	Alt yapı kalitesi				•	
	Sahil şeridinin kullanım amacı nedir?				•	
	Geçici kullanım					•
Tasarım	Sürdürülebilirlik	•				
	Kentsel tasarım	•				
	Konfor		•			
	Geçirgenlik		•			
	Form/Biçim/ Şekillendirme	•	•			
	Estetik		•			
	Kimlik		•	•		
	Okunabilirlik		•			
	Anlam		•			
	Esnek			•		
	Su kenarına ve suya geçiş nasıl olmalı?				•	
	Klasik kıyı şeridi					•
	Suya erişim				•	•
	Kamu kıyı şeridi alanları					•
	Şehir ve su				•	
Ekoloji	Su ve kalitesini koruma	•		•	•	•
	Su yüzeyinde ve deniz tabanında neler oluyor?				•	•
	Doğayı vurgulamak			•	•	•
Etkinlik	İşlevlerin çeşitliliği		•	•		
	Su hangi işlevi sunmalı?				•	
	Aktiviteler		•	•		•
	Ticari etkinlikler		•			
Erişim	Erişebilirlik	•	•	•		
	Rotalar ve bağlantılar	•		•		•
	Kıyıya erişilebilirliğin geliştirilmesi			•		•
	Araç trafiğindeki sınırlamalar					•
	Su yoluyla taşınan ulaşımın iyileştirilmesi			•		•
Yönetim	Koordinasyon	•		•		
	Bakım		•			
	Kamu ve özel sektör iş birliği	•		•		
	Diğer meslek disiplinleri ile iş birliği	•		•		

Bütün bu kriterleri incelediğimizde belirtilenlerden görüldüğü gibi bir kıyı parkı tasarlarken kıyı parkının öncelikli olarak eski mevcut yapısının iyi analiz edilmesiyle başlamak gerekmektedir. Alana yapılacak uygulama öncesi şehrin dokusu yani kimliği araştırmalı şehrin tarihsel kimliğine uygun çalışmalar planlanmalıdır. Planlamalar kamu-özel sektör iş birliği içinde farklı meslek disiplinlerinde ortak görüşü alınarak sürdürülmelidir. Bir kıyı parkı tasarlarken suyun kullanımı, suya erişim ve kıyıyı korumak dikkat edilmesi gereken öncelikli kriterlerdendir. Aynı zamanda alanda sürdürülebilir, erişilebilir, yaşanabilir, çeşitli aktiviteleri içinde barındıran, kısıtlayıcı faktörler de dikkate alınarak, su ve çevrenin korunmasıyla birlikte alanın etkin kullanımı göz önünde bulundurulmalıdır.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Çalışmanın Amaçları ve Varsayımları

Dünyamızın dörtte üçünün sularla kaplı olduğunu düşündüğümüzde su insan hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Su, ilk çağlardan bu gününe gelinceye kadar insanların çeşitli ihtiyaçlarını karşılarken yaşamın da odak noktası olmuştur. Su ve karanın birleşmesiyle oluşan kıyılar, doğal kaynak değerlerinden biridir. Kıyılar tüm canlılar için kentte çeşitli fırsatlar sunarak farklı kullanımlara imkân sağlar ve özel yaşam alanları oluştururlar. Ancak tüm bu kullanımlar zamanla doğanın dengesini bozmakta ve kıyıların özelliklerini tehlikeye atacak konuma gelebilmektedir. Bu tehditleri engelleyebilmek için kıyıların planlanması ve korunması için yeterli özen gösterilmelidir.

Kıyı bölgelerinin planlanması ve korunması çalışmalarında kıyıların dengeli bir biçimde gelişmesi hedeflenmelidir (Karaca, 2014). Kıyılar, doğanın insana fırsatlar sunduğu kentteki ayrıcalıklı alanlardandır. Dolayısıyla kıyıların sağladığı fırsatlar en iyi şekilde değerlendirilmeli ve kıyılardan en verimli şekilde yararlanmak amacı ile kullanımlar oluşturulmalıdır. Tez çalışması kapsamında kentsel alanlardaki kıyı parkları ele alınmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmada “kentli için önemli fırsatlar sunan kıyı parkları nasıl tasarlanmalıdır?” sorusundan yola çıkılmıştır.

Bu düşünce ile yapılan araştırma, kıyı kentleri için son derece önemli olan kıyı parklarının tasarım kriterlerinin tartışılması, kullanıcı istek ve ihtiyaçlarının belirlenmesi ile nitelikli kıyı parklarının tasarlanmasına katkı sağlayacaktır. Bunun yanında örnek alan olarak belirlenen çalışma alanında yapılan analizler ve değerlendirmelere göre somut bir uygulama örneği ele alınmış olacaktır. Elde edilen bütün bulguların ve sonuçların gerek kuramsal gerekse uygulama konusundaki benzer çalışmalara kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Bu düşüncelerden yola çıkarak;

- Kentteki kıyı parkı kavramını ve kentle ilişkisini ortaya koymak,
- Kıyı parklarının kullanıcılar için sunduğu fırsatları ve kullanıcı ihtiyaçlarını belirlemek
- Türkiye’de ve dünyada bulunan nitelikli kıyı parklarını inceleyerek peyzaj tasarım kriterlerini belirlemek

- Bütün bu incelemelerden sonra Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı'nın fiziksel durumunu ortaya koyabilmek

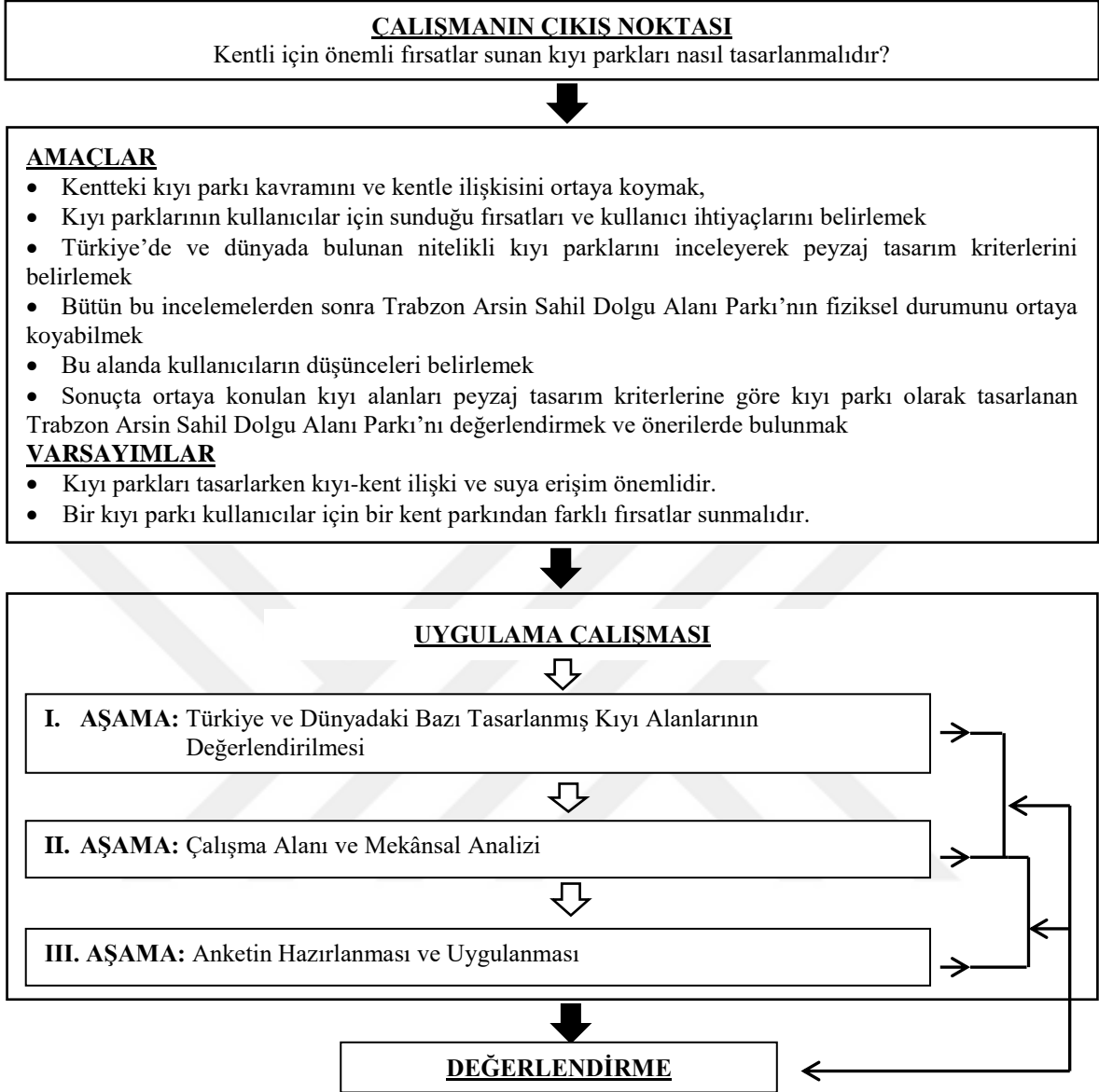
- Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı'nda kullanıcıların düşüncelerini belirlemek

- Sonuçta ortaya konulan kıyı alanları peyzaj tasarım kriterlerine göre kıyı parkı olarak tasarlanan Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı'nı değerlendirmek ve önerilerde bulunmak amaçlanmaktadır.

Çalışmanın varsayımları ise;

- Kıyı parkı tasarımında kıyı-kent ilişki ve suya erişim önemlidir.
- Bir kıyı parkı kullanıcılar için bir kent parkından farklı fırsatlar sunarlar.

Belirlenen amaç ve varsayımlar doğrultusunda hazırlanan bu tez çalışmasının aşamaları Şekil 8'de verilmiştir.

Şekil 8. Araştırma modeli

2.2. Uygulama Çalışması

Tez çalışması kapsamında belirlenen amaçlar ve varsayımlar doğrultusunda araştırma 3 aşamadan oluşmaktadır.

Birinci aşamada dünyada ve Türkiye’de bulunan nitelikli kıyı parkları incelenerek bu örneklerdeki peyzaj tasarım kriterlerini ortaya koyabilmek amacıyla literatür araştırması yapılmıştır. Seçilen kıyı parkları çalışma alanı olan Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı’nın deniz kıyısında bir park olmasından dolayı deniz kıyısına ait parklardan seçilmiş

ve alanla ilişkilendirilmiştir. Bu kapsamda seçilen kıyı parklarının mevcut durumu analiz edilmiş ve kıyı parkı peyzaj tasarım kriterleri kapsamında incelenmiştir.

İkinci aşamada Trabzon'un Arsin ilçesinde bulunan Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı'nın tasarım ve uygulama açısından mevcut fiziksel özellikleri analizlerle ve fotoğraflarla ortaya konuşmuştur.

Üçüncü aşamada ise çalışma alanı olarak seçilen kıyı parkının kullanım durumunun değerlendirilmesi ve kullanıcıların düşüncelerini belirlemek için anket tekniği uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen verilerle göre kıyı parkı farklı açılardan değerlendirilmiştir.

Çalışmanın her aşamasının amaçları ve uygulamanın içeriği daha detaylı olarak aşağıdaki başlıklar altında belirtilmiştir.

2.2.1. I. Aşama: Türkiye ve Dünyadaki Bazı Tasarlanmış Kıyı Alanlarının Değerlendirilmesi

Uygulama çalışmasının birinci aşaması olan tasarlanmış kıyı alanlarının değerlendirilmesinde amaç, Türkiye'den ve dünyadan seçilmiş kıyı parklarını analiz ederek genel olarak bir kıyı parkı tasarlanırken ölçüt olabilecek peyzaj tasarım kriterlerini ortaya koyabilmektir. Bu kapsamda Türkiye'den 15 tane nitelikli kıyı parkı örneği incelenmiş bunlardan deniz kıyısında, deniz ile ilişkili olan 8 tanesi değerlendirilmiştir. Dünyadan ise literatürde sıklıkla karşılaşılan 30 proje örneği incelenmiş çalışma alanı ile ilişkilendirmek adına deniz kıyısında bulunan 10 kıyı tasarımı örneği değerlendirmeye alınmıştır.

İlk olarak Türkiye'den seçilen kıyı parkları örnekleri incelendiğinde, son dönemlerde kıyı-insan ilişkisinin sağlanmasına yönelik çalışmaların ağırlık kazandığı görülmektedir. Kıyı alanları ile ilgili projelerde, işlevsellik ve yapısal kalitenin yükselmesi yanında kıyıların yeniden değerlendirilmesi tartışılmaktadır. Kıyı alanlarında önemli olan sadece kıyıyı kullanıma açmak değil, doğru şekilde önerilecek kıyı kullanımı tasarımları üzerine vurgu yaparak nitelikli kullanılmasını sağlayabilmektir (Güzel, 2013). Bu çalışmalarla ayrıca kent ekonomisinin, kent kimliğinin ve ekolojik değerlerin ön planda olduğu yaklaşımların göz önünde bulundurulduğu görülmektedir. Bu yaklaşımlarla birlikte Türkiye'den seçilen kıyı alanları örneklerinin adları ve buldukları kentler Şekil 9'da belirtilmiştir.

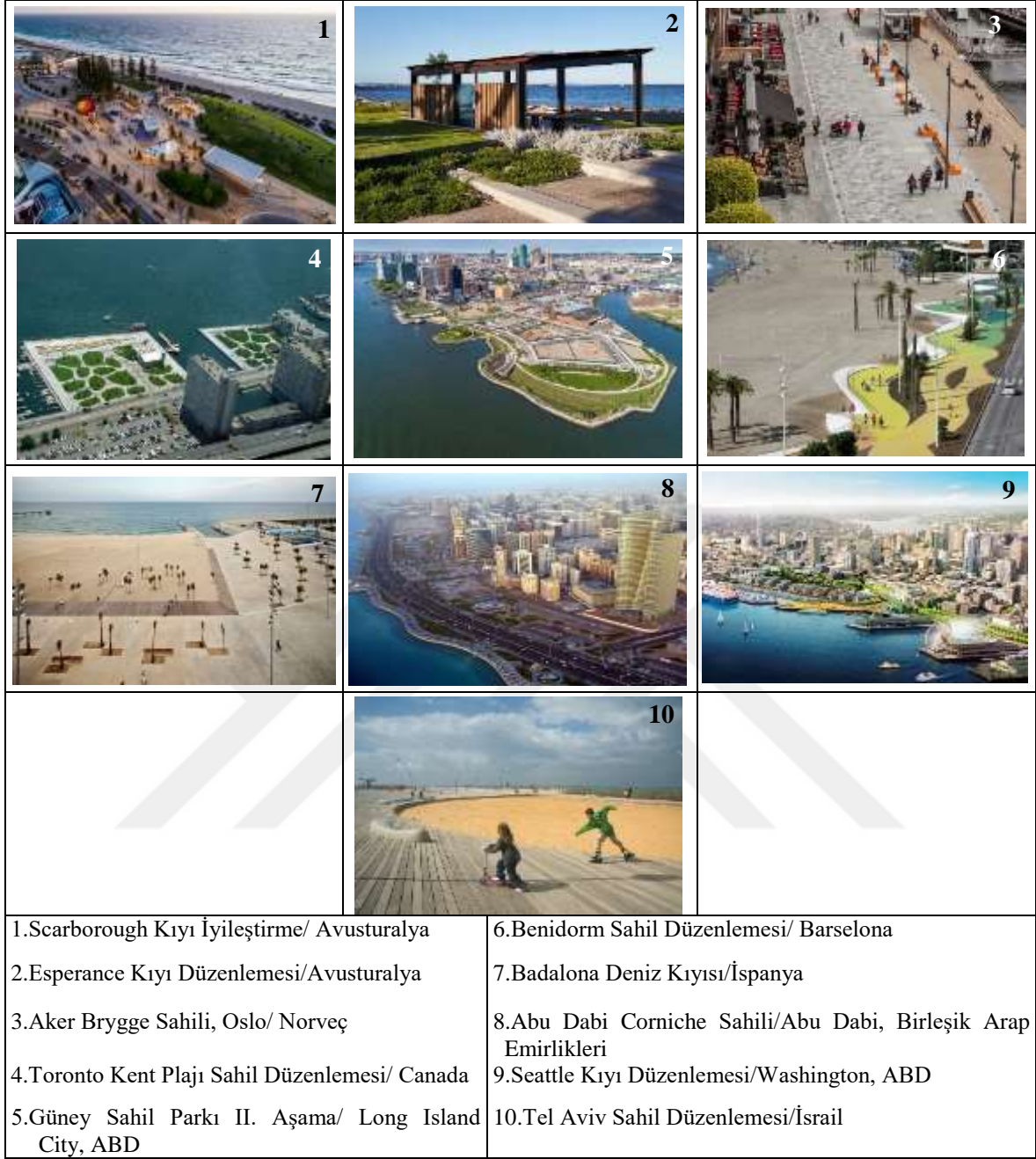

Şekil 9. Çalışma kapsamında değerlendirilen Türkiye'deki bazı kıyı alanı örnekleri (URL-3-10, 2019).

İkinci olarak dünyadaki kıyı alanlarında, planlama ve tasarım yaklaşımlarına genel olarak bakıldığında, bu alanların planlanması ve sürdürülebilir gelişimi ile ilgili olarak, doğal peyzaj, tarihi ve kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesi, çevre dostu planlama ve tasarım yaklaşımlarının çok önemli olduğu vurgulanmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramının dünyanın kıyı yönetimi programlarında ve kıyı alanlarını planlarken yirminci yüzyılın sonuna doğru baskın bir yaklaşım olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Tüm dünyada, kıyı alanlarının gelişiminin planlanması, tasarım ve ekolojik eksiklikler literatürde önemli ölçüde vurgulanmaktadır (Aşan ve Akkaya, 2014; Canlı, 2008; Mavituna, 2007). Bu içerikte; kentsel ve kıyı bölgeleri arasındaki bütünlüğün sağlanamaması ve kıyı alanlarının kullanımında fonksiyonel eksiklikler, kıyı alanlarının gelişiminde planlama yaklaşımlarındaki farklılıklar, benzer çözümlerin üretilmesi ve yerel özelliklerin göz ardı edilmesi, belirsiz ekolojik kavramlar, tasarım aşamasında kıyı

alanlarının seçiminde hatalar, sağlıklı bir ulaşım sisteminin kurulmaması, yönetim eksikliği, planlama ve tasarımda sürdürülebilir kalkınma açısından esnek bir yaklaşımın olmaması dikkat çeken konulardır. Son yıllarda kıyı alanlarının planlanmasına yönelik sürdürülebilir yaklaşımlar, kıyı özellikleri, kullanım ve kaynak taleplerini içeren stratejiler ve politikalar geliştirerek tutarlı bir çerçeve oluşturmaktadır. ABD, Kanada, İngiltere ve Avustralya gibi ülkelerde uygulanan sahil tasarım ilkeleri, kıyı alanlarının ön plan tasarım prensiplerini değerlendirmekte ve Türkiye için öneriler geliştirmektedir (Yıldız, Şenlier ve Güzel, 2015). Çalışmanın bu bölümünde dünyadan seçilen kıyı alanları örneklerinin adları ve buldukları ülke ve kentler Şekil 10'da belirtilmiştir.

Çalışmanın bu aşamasında değerlendirilmek üzere seçilen örneklerin her biri için değerlendirme başlıkları oluşturulmuştur. Buna göre; parkın adı, nerede olduğu, proje alanına ait tasarıma veya revizyona ihtiyaç oluşturan sorunlar, alanın tanıtımı, tasarım kriterleri ve tasarlanan/uygulanan proje sonunda oluşturulan mekânlar detaylı olarak ilgili başlıklar altında açıklanmıştır. Bu şekilde Dünyada ve Türkiye'de kıyı parkları ya da kıyı alanındaki tasarım yaklaşımlarının genel bir değerlendirmesini yapmak hedeflenmiştir. Bu bilgiler tezin bulgular bölümünde verilmiştir.

Şekil 10. Çalışma kapsamında değerlendirilen dünyadaki bazı tasarlanmış kıyı alanları (URL-11-20, 2019).

2.2.2. II. Aşama: Çalışma Alanı ve Mekânsal Analizi

Çalışmanın ikinci aşamasında örnek alan olarak seçilen kıyı parkının kullanıcılara sunduğu etkinlik fırsatlarını değerlendirmek için mekânsal analizi yapılmıştır. Bu kapsamda çalışma alanı olarak Trabzon'un Arsin ilçesinde bulunan Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı seçilmiştir. Arsin İlçesi, Trabzon ilinin 20 km doğusunda Trabzon-Rize

sahil şeridi üzerinde kurulmuştur. Doğuda Araklı, Batıda Yomra ile çevrili, Kuzeyinde Karadeniz, Güneyinde Gümüşhane ilinin Yağmurdere bucağı ile çevrilidir. Karadeniz ile 7 km deniz kıyısı, Batıda Yomra ilçesi ile 28 km mülki kara sınırı, Doğuda Araklı ilçesi ile 35 km mülki taksimat sınırı mevcuttur (URL-21, 2019). Arsin ilçesinin kıyı alanında bulunan çalışma alanı ise Trabzon kent merkezine yaklaşık 20 km uzaklıktadır ve dolgu alanı niteliğindedir. Alanın dolgu işlemleri tamamlandıktan sonra 2012 yılında projelendirmesi yapılmış ve uygulamaya başlanmıştır. 2014 yılının mayıs ayında uygulaması tamamlanmış ve kullanıma açılmıştır (URL-22, 2015). Çalışma alanının konumu Şekil 11’de görüldüğü gibidir.

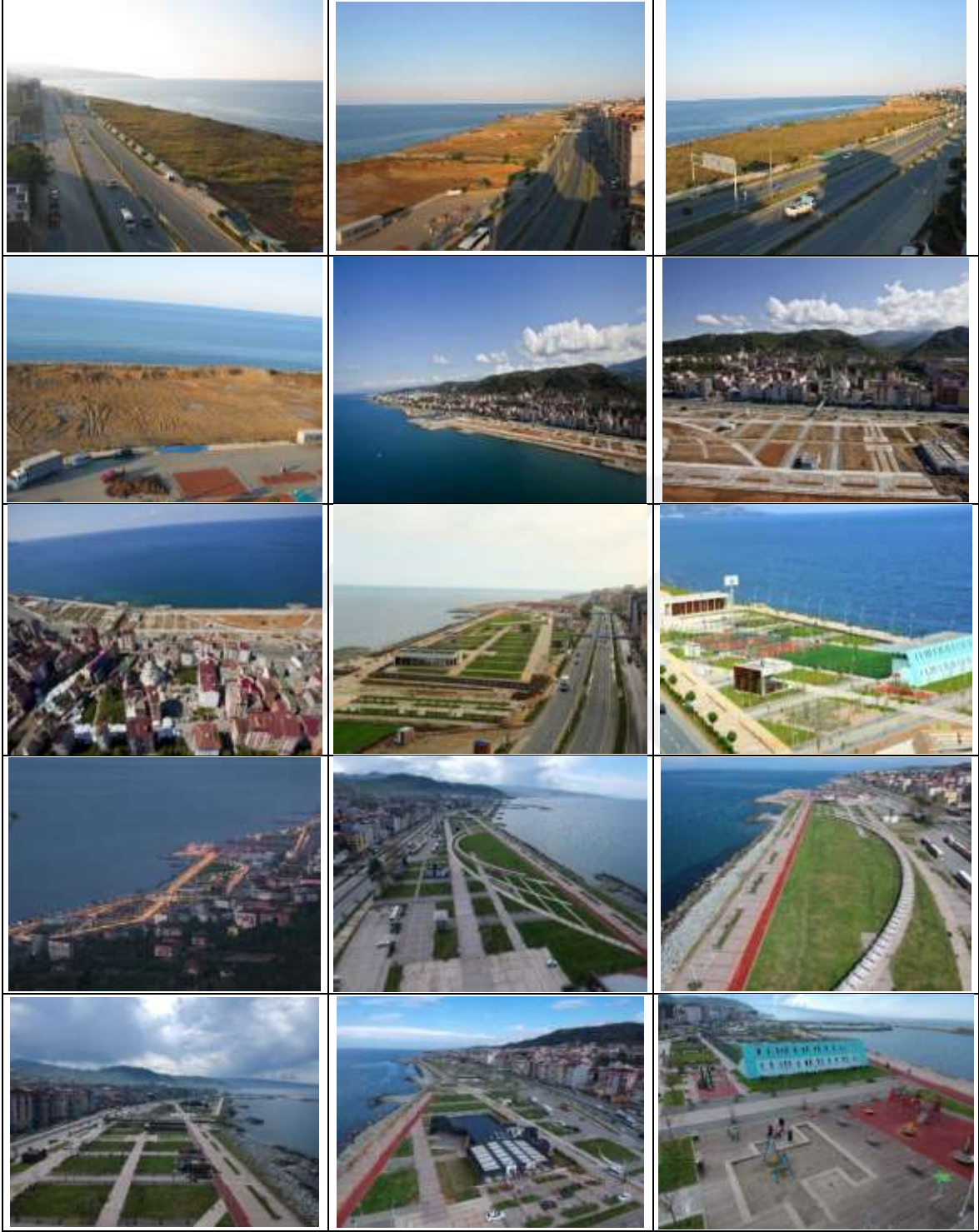

Şekil 11. Trabzon-Arsin ve çalışma alanının konumu (URL-23-24, 2019).

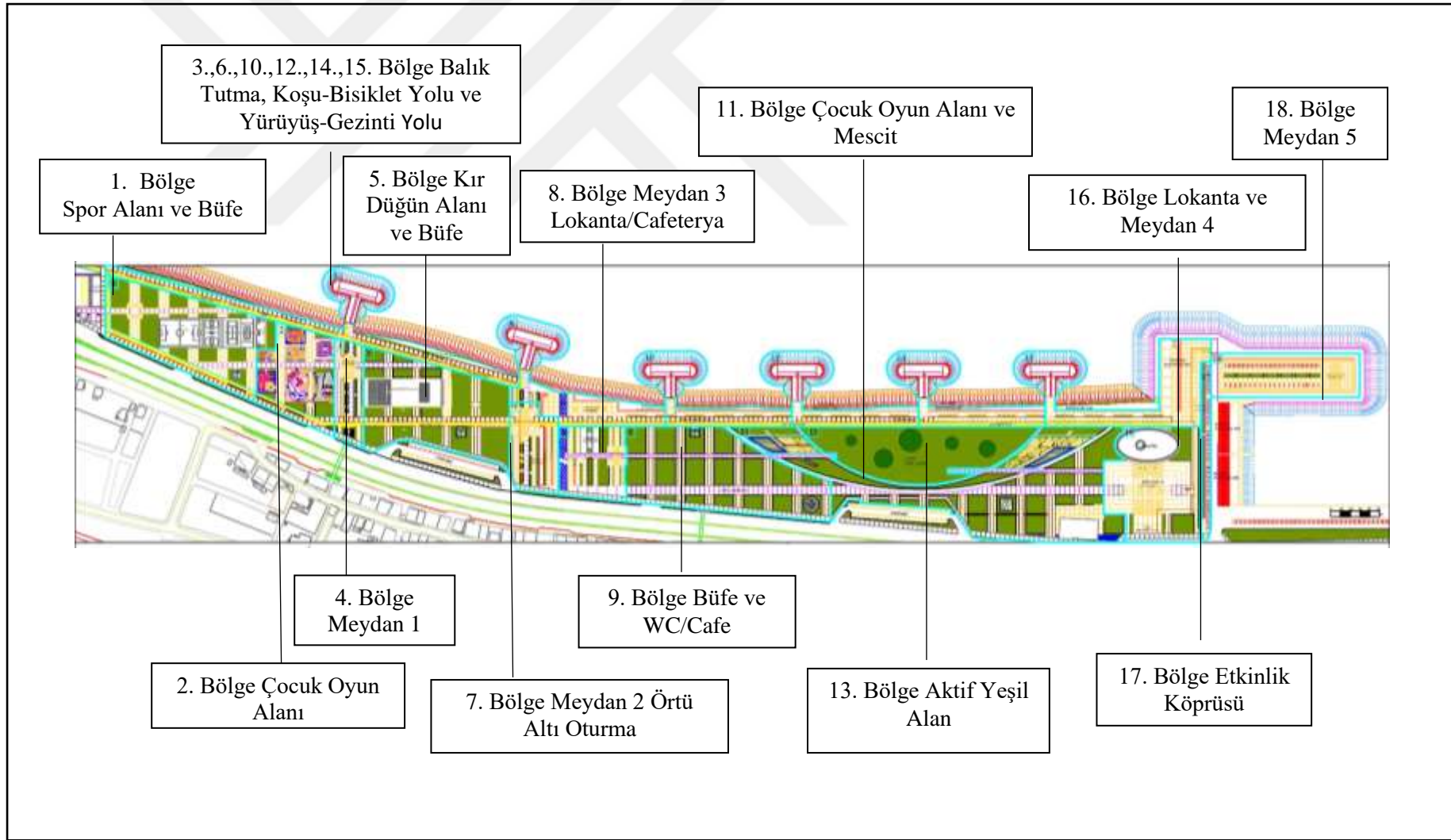
Bir kıyı kenti olan Trabzon’un kıyı kullanımına genel olarak bakıldığında sahip olduğu bu kaynak değerinin insanları kıyıyla buluşturması noktasında çok iyi değerlendiremediği görülmektedir. Bu noktada insanları kıyıyla buluşturacak ve onların

beklentilerini karşılayacak kıyı parklarına ihtiyaç vardır. Dolayısıyla tez konusunun Trabzon ili açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışma alanı olarak seçilen Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı, alan büyüklüğü, yatayda denizden karaya doğru kıyı-taşıt yolu arası mesafesi ve etkinlik çeşitliliği açısından Trabzon ili için önemli bir kıyı parkıdır. Ayrıca çalışma park alanının, kullanıma yeni açılmış olması ve bu alan örneğinde benzer bir çalışmanın daha önce yapılmamış olması açısından özgün bir çalışmadır. Çalışma alanının dolgu yapıldıktan sonra, projelendirme aşamasından önce, projenin uygulaması sırasındaki aşamaları ve uygulama sonrasına ilişkin görselleri Şekil 12’de verilmiştir.

Belirlenen bu çalışma alanında tez çalışmasının uygulamasına ait belirtilen II. aşamasında kıyı parkının mekânsal analizi yapılmıştır. Bu aşamada amaç Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkının mekânsal düzeyde mevcut durumunu ortaya koymaktır. Bu kapsamda alanda bulunan etkinlik alanları, bu etkinlik alanlarının konumları, nitelik ve nicelik olarak mevcut durumları, mekânların birbirleriyle ve yakın çevre ile ilişkisi değerlendirmiştir. Çalışma alanı toplamda 220.000 m²’dir. Alanın büyüklüğü göz önünde bulundurularak değerlendirme kolaylığı açısından park 18 alt bölgeye ayrılmıştır (Şekil 13). Her bir bölge etkinlikler baz alınarak sınırlandırılmıştır. Her alt bölgenin ayrı ayrı plan anlatımları ve bu bölgelere ait görseller Şekil 14’de verilmiştir.

Şekil 12. Çalışma alanının uygulama aşamaları ve alana ait görseller (URL-25, 2019; Aktaş, 2019).

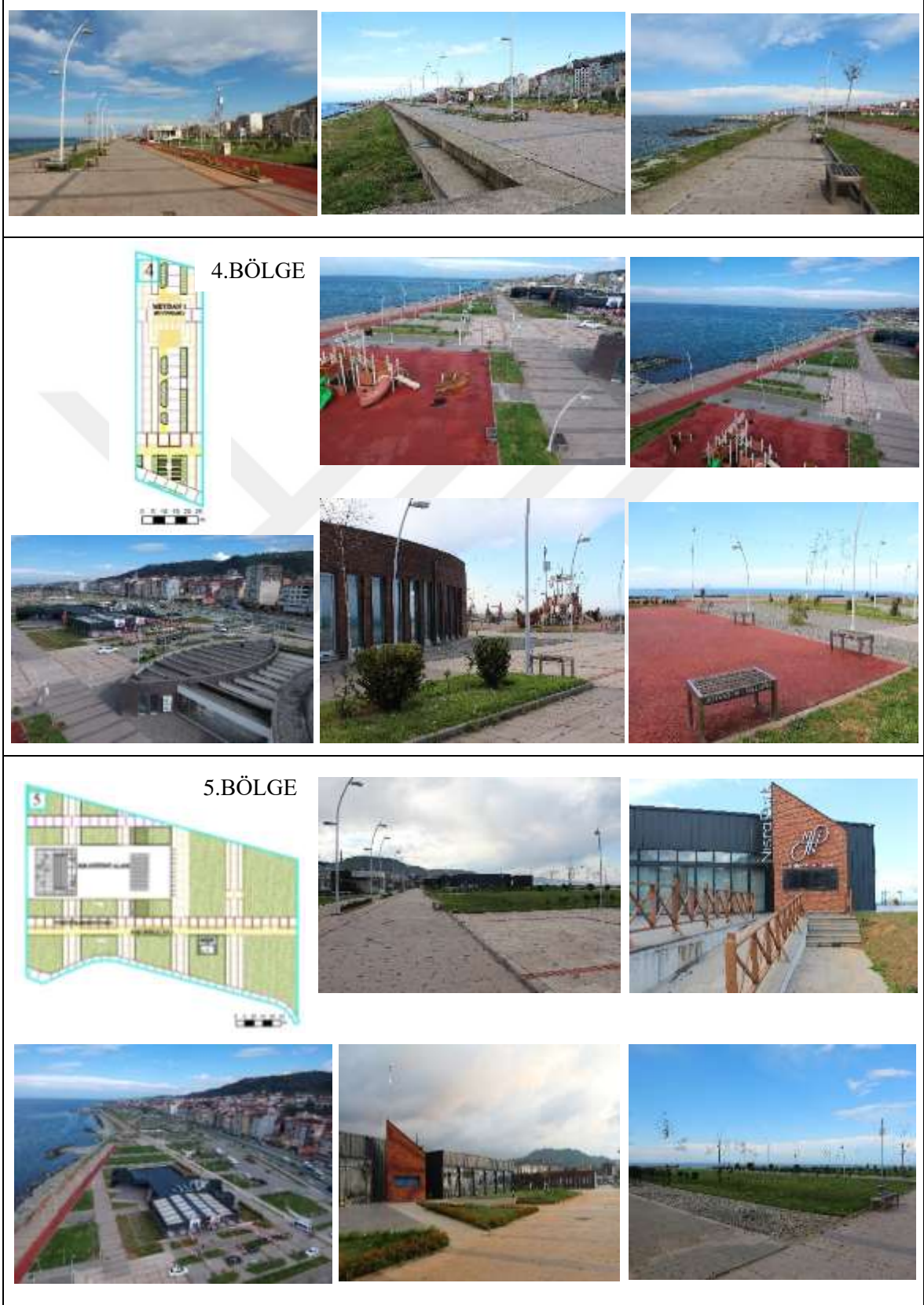

Şekil 13. Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı projesi planı

Şekil 14. Çalışma alanına ait alt bölgeler ve görselleri (Aktaş, 2019).

Şekil 14'ün devamı

Şekil 14'ün devamı

Şekil 14'ün devamı

11.BÖLGE

13.BÖLGE

Şekil 14'ün devamı

Şekil 14'ün devamı

2.2.3. III. Aşama: Anketin Hazırlanması ve Uygulanması

Kıyı parklarının kullanıcılar için sunduğu fırsatları değerlendirmek, kullanıcı istek ve ihtiyaçlarını ve alanın kullanımını ortaya koymak amacı ile kullanıcılarla anket yapılmıştır. Anket yöntemi değer, tutum ve davranış saptayan toplumbilim kaynaklı bir yöntemdir. İnsan grupları arasında aynı soru grubuna düzenli verilen yanıtları saptar (Gür, 1966). Bu yöntemin kıyı parklarının değerlendirilmesinde de sıkça kullanıldığı görülmektedir (Musayev, 2003; Çayır, 2004; Önen, 2007; Cengiz, Canan ve Kelkit, 2012). Oluşturulan anket formu 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, demografik özellikler (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, aylık gelir) ile ilgili 5 soru, alandaki kullanıcıların Trabzon'daki yaşadığı süre ve konumla ilgili 3 soru, alana ulaşım, kullanıcı tercihleri, alan kullanımı, kullanıcıların yaptıkları ve yapmak istedikleri etkinlikler, karşılaşılan sorunlar ve önerilerden oluşan 17 soru olmak üzere 25 sorudan oluşmaktadır. Bu soruların 3 tanesi açık uçludur. İkinci bölümde ise çalışma alanının bazı tasarım kriterleri açısından değerlendirilmesini yapmak için hazırlanan 29 sorunun 5'li likert (1. Kesinlikle katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılıyorum, 5. Kesinlikle katılıyorum) ölçeğine göre cevaplanması istenmiştir. Anket araştırmacı tarafından kullanıcılarla birebir iletişim kurularak alanda yapılmıştır. Anket çalışması 2017-Eylül 2018 tarihleri arasında tamamlanmıştır. Hazırlanan anket formu ek 1.'de verilmiştir.

2.3. Değerlendirme

Çalışmanın uygulama aşamalarında kullanılan yöntem ve teknikler sonucunda elde edilen bulgular her aşamanın amaçlarına uygun olarak değerlendirilmiştir. Buna göre her aşamanın değerlendirilme kriterleri aşağıda belirtilmiştir.

2.3.1. Türkiye ve Dünyadaki Bazı Tasarlanmış Kıyı Alanlarının Analizine Ait Değerlendirmeler

Tasarlanmış kıyı alanlarının analizinde Türkiye'den 8 dünyadan da 10 tane nitelikli kıyı parkları analiz edilmiştir. Bu parkların her biri; adı, nerede olduğu, alan tanıtımı ve projelendirilmeyi gerektiren sorunlar, tasarım kriterleri ve proje sonunda oluşturulan mekânlar başlıkları altında açıklanmıştır. Bu başlıklar alanın planı ve detay fotoğraflarıyla zenginleştirilmiştir. Bu kapsamda incelenen bütün kıyı alanlarındaki mekânsal çeşitlilik ve ele alınan tasarım yaklaşımları genel eğilimler açısından yüzde (%) olarak değerlendirilmiştir.

2.3.2. Çalışma Alanının Mekânsal Analizine Ait Değerlendirmeler

Çalışma alanı, mekânsal düzeyde mevcut durumunu ortaya koymak için 18 alt bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgelerin sınırları etkinliklerin çeşitliliğine göre belirlenmiştir. Her bir bölgenin planı verilerek o bölgede bulunan mekânlar belirlenmiş ve bölgelerin detaylı fotoğrafları ile desteklenmiştir. Bütün bunlar Autocad 2019 programı kullanarak yapılmıştır. Bu kapsamda Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkının kullanıcılara sunduğu mekânsal çeşitlilik ortaya konmuştur. Bu aşamada elde edilen verilerle Trabzon Arsin Sahil Parkı I. aşamadan elde edilen verilerle karşılaştırılmıştır.

2.3.3. Anket Sorularının Değerlendirilmesi

Araştırmada kullanıcılarla yapılan anket verileri genel olarak iki başlık altında değerlendirilmiştir. İlk olarak elde edilen verilere göre bütün cevaplarda genel eğilimleri ortaya koymak için yüzde (%) değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın amaçlarına ulaşmada ilgili sorular için yaş ve cinsiyet faktörlerine göre Crosstab analizi yapılmıştır.

Anketin ikinci bölümünde kullanılan 5'li likert ölçeğine göre elde edilen veriler için korelasyon testi yapılmıştır. Son olarak ankete katılan bireylerin kıyı parkına ilişkin tutumlarını belirleyen ana kriterler faktör analizine göre gruplandırılmıştır. Bütün bu analizlerde SPSS 16.0 paket programı kullanılmıştır. İstatistiksel analizlerin sonuçları tablolar ve grafikler halinde bulgular bölümünde verilmiştir.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışma sonucunda elde edilen verilere ilişkin bulgular yapılan çalışmalar bölümünde belirtilen, araştırmanın aşamalarına göre 3 ana başlık altında toplanmıştır.

3.1. Türkiye ve Dünyadaki Tasarlanmış Bazı Kıyı Alanlarının Analizine İlişkin Bulgular

Türkiye ve Dünyadaki tasarlanmış kıyı alanlarından seçilen toplam 18 tane kıyı alanları, 4 başlık altında analiz edilmiştir. Bu başlıklar; bulunduğu yer, proje yılı, alan tanıtımı/sorunlar ve tasarım kriterleridir.

3.1.1. Türkiye’den Seçilen Tasarlanmış Kıyı Alanı Örnekleri

Araştırmanın yapılan çalışmalar bölümünde belirtildiği gibi bu aşamada Türkiye’den 8 örnek proje incelenmiştir. Bu projelerin detayları aşağıda belirtilmiştir.

1. Bostanlı Sahili Kıyı Düzenlemesi:

Bulunduğu Yer : Bostanlı/İzmir

Proje Yılı : 2017-2019

Alan Tanıtımı/Sorunlar: Proje alanı İzmir Bostanlı Deresi’nden Mavişehir Barınağı’na kadar 2 kilometre uzunluğundaki sahil şeridinden oluşmaktadır. Toplam alanı 160.000 m²’dir. Projenin amacı alanın denizle daha iyi bir etkileşim içerisinde olmasını sağlayabilmek ve alanın mevcut kullanımını zenginleştirmektir (URL-26, 2018).

Tasarım Kriterleri: Proje 2 etapta oluşmaktadır. Projenin 1. etabının ana konseptini gün batımı terası oluşturmaktadır. Ağaçlarla kaplanmış bir tepeden denize kadar uzanan seyir platformu ve uzantısı şeklinde tasarlanan çelik yaya köprüsü insanların hoş vakit geçirdiği mekân halinde tasarlanmıştır. 2. etabı ise Türkiye’de ilk kez dünya ve yerel seviyedeki sporcularla birlikte tasarlanmıştır. Hem statik, hem işlevsel ve görsel görüntüsüyle akışkan eğrisel yüzeylere sahip bir kabuk şeklindedir. Bu kurgu içerisinde farklı ölçüde zorluk dereceleri oluşturulmuştur. Dinlenen ve seyreden seyirciler kendilerini parktan ayırıcı bir etki olmadan parktan ayrıştırılmıştır. Altyapı çalışmaları özenle

çalışılmış ve park topografyanın bir uzantısı şeklinde tasarlanıp, kıyı ve deniz ile bütünleştirilmiştir (Şekil 15, URL-27, 2019).

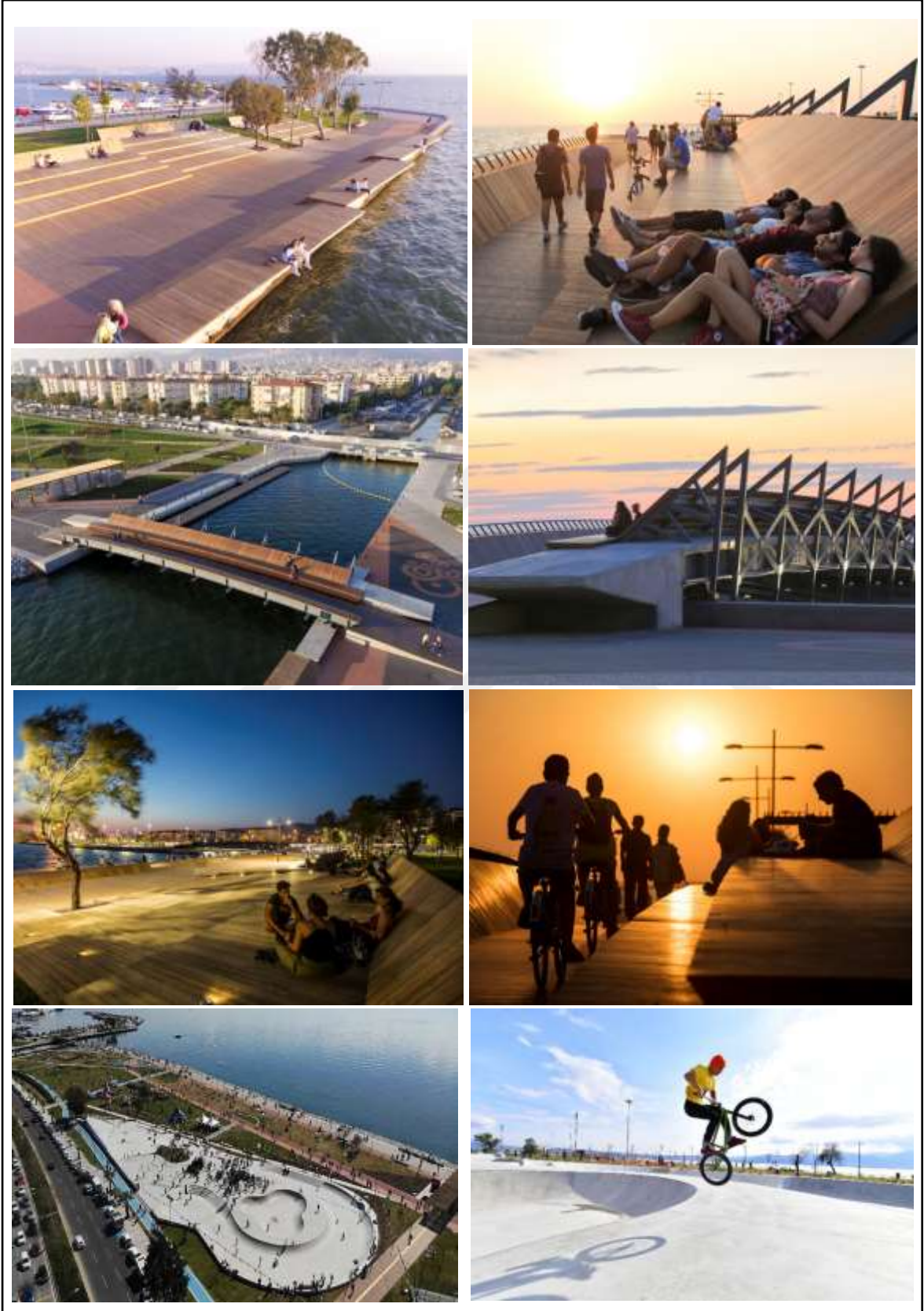

Şekil 15. Bostanlı Sahili Kıyı Düzenlemesi seyir terası (URL-27, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projenin 1. ve 2. etabında yer alan mekânlar Tablo 3’de, proje alanına ait görseller Şekil 16’da verilmiştir.

Tablo 3. Bostanlı Sahili Kıyı Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar

1. Etap	Yaya köprüsü	Yürüyüş-koşu parkuru	Oyun mekânı
	Günbatımı terası	Etkinlik meydanı	Piknik alanı
2.Etap	Spor alanları	Seyir terasları	Yeşil otopark mekânları
	Servis birimleri	Doğal drenaj sistemleri	Gölge elemanları
	Kesintisiz bisiklet ve yaya yolları	Kaykay parkı (kaykay, bmx, paten, vb.)	Yağmur suyunun toprağa geri kazandırılması
	Çim amfi	Fitness alanları	

Şekil 16. Bostanlı Sahili Kıyı Düzenleme Projesine ait görseller (URL-28, 2019).

Şekil 16'nın devamı

2. Bayraklı Kıyı Düzenlemesi:

Bulunduğu Yer: Bayraklı /İzmir

Proje Yılı: 2016- 2018

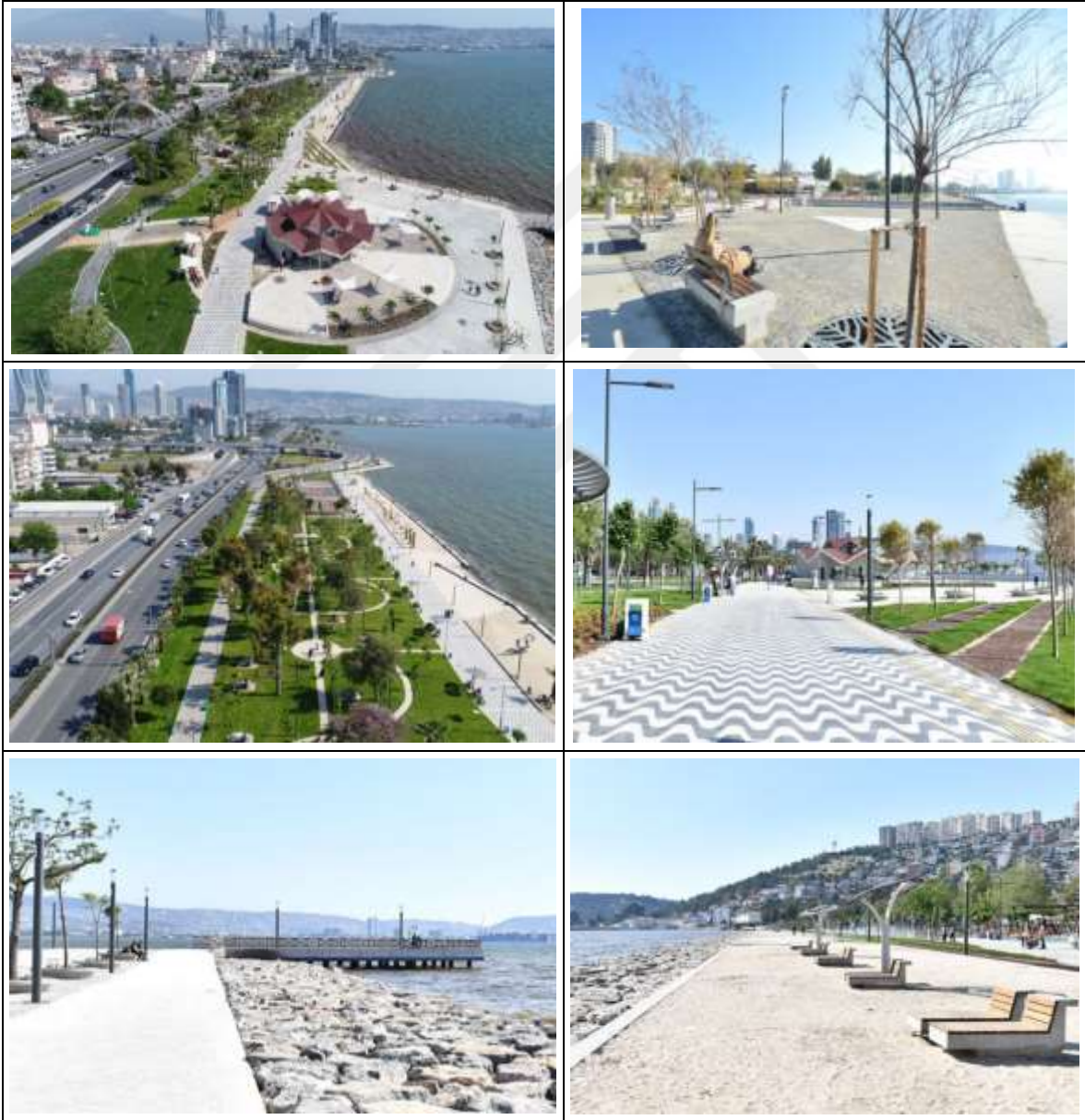
Alan Tanıtımı/Sorunlar: Bayraklı bölgesinde bulunan 7,98 km'lik kıyı şeridi alanını içermektedir. Proje iki etapta oluşmaktadır. Otopark yetersizliği, alanın deniz ile bağlantılarının zayıflığı ve etkinlik alanlarının alanın kullanımı açısından yetersiz olması gibi problemlere çözüm üretilmesi projenin hedeflerindedir (URL-4, 2018).

Tasarım Kriterleri: Projenin konseptinde İzmir halkının “sokakta yaşama” alışkanlıkları dikkate alınarak bir tasarlama yapılmıştır. Kıyı boyunca kesintisiz yaya ve kara tarafından bisiklet yolu ve çevrelerinde etkinlik alanları oluşturulmuştur. Güneşlenme terasları kıyı boyunca kesintisiz tasarlanmıştır. Kıyının denizle buluştuğu alanlarda plaj, kumsal ve deniz banyosu şeklinde tasarlanmıştır (URL-29, 2019). Ayrıca yapılan projede alana genç, yaşlı, çocuk ya da engelli herkesi çekmek ve alanı kullanışlı hale getirmek amaçlanmaktadır.

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projenin 1. ve 2. etabında yer alan mekânlar Tablo 4'de, proje alanına ait görseller Şekil 17'de verilmiştir.

Tablo 4. Bayraklı Kıyı Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar

1. Etap	Bisiklet yolu	Çocuk oyun alanı	Spor alanı
	Piknik alanı	Tanıtım ve sergi alanı	Mola terasları
2. Etap	Kumsal alanı	Ahşap teraslar	Oturma alanları
	Piknik alanı	Spor sahaları	Fitness alanı
	Wifi ünitesi	Otopark	Yürüyüş yolu

Şekil 17. Bayraklı Kıyı Düzenleme Projesine ait görseller (URL-4, 2018).

Şekil 17'nin devamı

3. Güztepe Üçkuyular K1y1 Düzenlemesi

Bulunduğu Yer : Güztepe/İzmir

Proje Yılı : 2014-2017

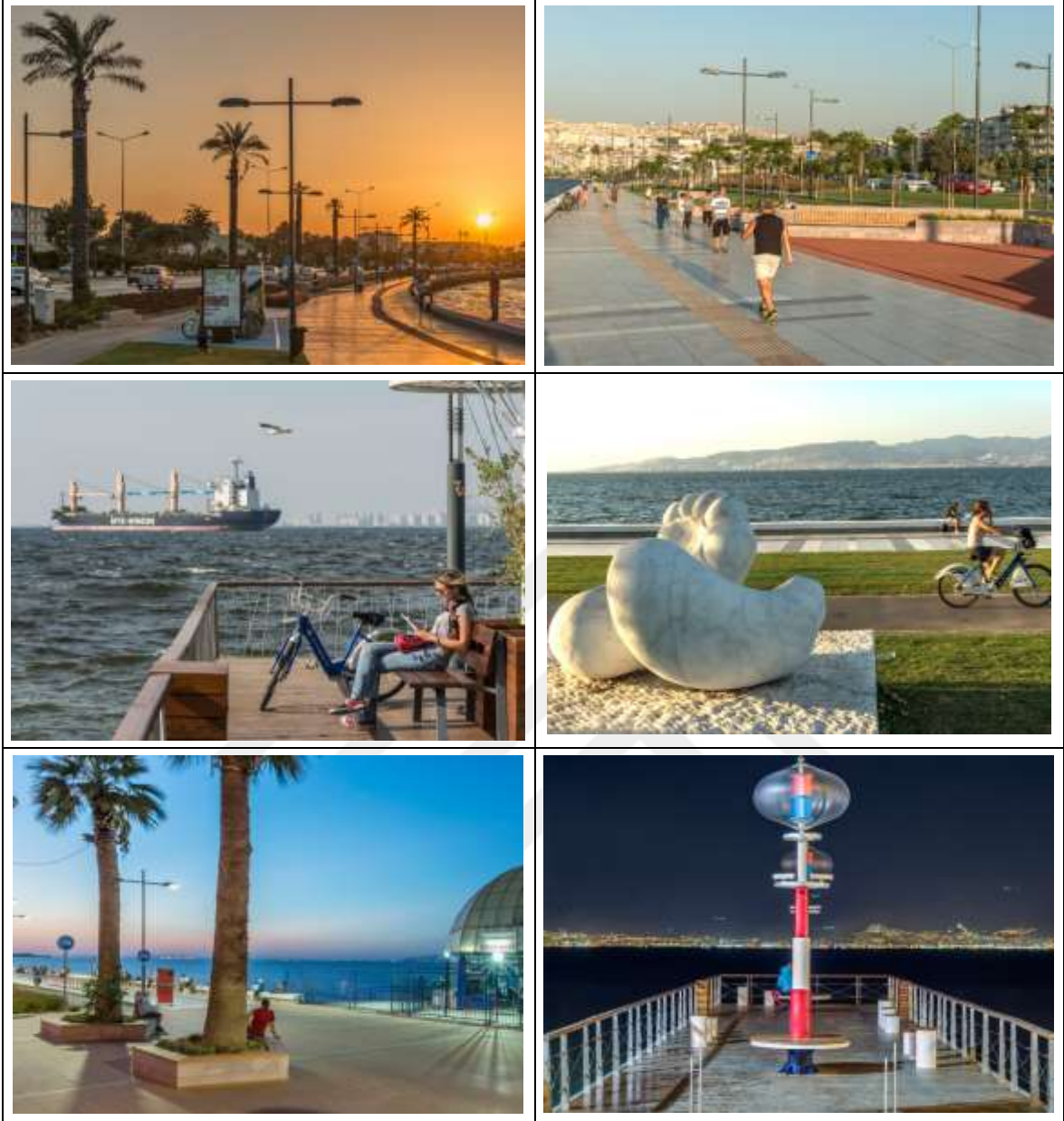
Alan Tanıtımı/Sorunlar: Üçkuyular İskelesi'ne uzanan 1,5 kilometrelik uzunlukta ve 30.000 metre genişlikte kıy1 şeridini kapsamaktadır (URL-5, 2017).

Tasarım Kriterleri: Kentin eski tarihi kimliğinde olan ahşap iskeleler tekrardan canlandırılmaya çalışılmış ve İzmirli'lere nostalji yaşatmak amaçlanmıştır. Bu iskeleler gün batımını izleyecek kullanıcıları bir araya getirme noktaları olarak tasarlanmıştır. Sahil şeridi bisiklet yolları, bölge için özel olarak tasarlanmış ket mobilyaları, seyir amfileri ve balık tutma alanları ile tasarlanıp daha yeşil ve zengin hale getirilmiştir. Tasarımda önem verilen noktalardan biri de kullanıcıların denize yani suya erişim sağlayabilmesi ve denizle bütünleşerek alanı kullanabilmesidir (URL-30, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 5'te, proje alanına ait görseller Şekil 18'de verilmiştir.

Tablo 5. Güztepe Üçkuyular K1y1 Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar

Kayıklı İskele Meydanı	İskeleler	Bisiklet Yolu
Seyir Amfisi	Bitki Terasları	

Şekil 18. Gzetepe Uçkuyular Kiyı Dzenleme Projesine ait görseller (URL-5, 2017).

4. İzmir Kiyı Tasarım Projesi Konak-Alsancak Bölgesi

Bulunduğu Yer : İzmir/Konak-Alsancak Bölgesi

Proje Yılı : 2013-2018

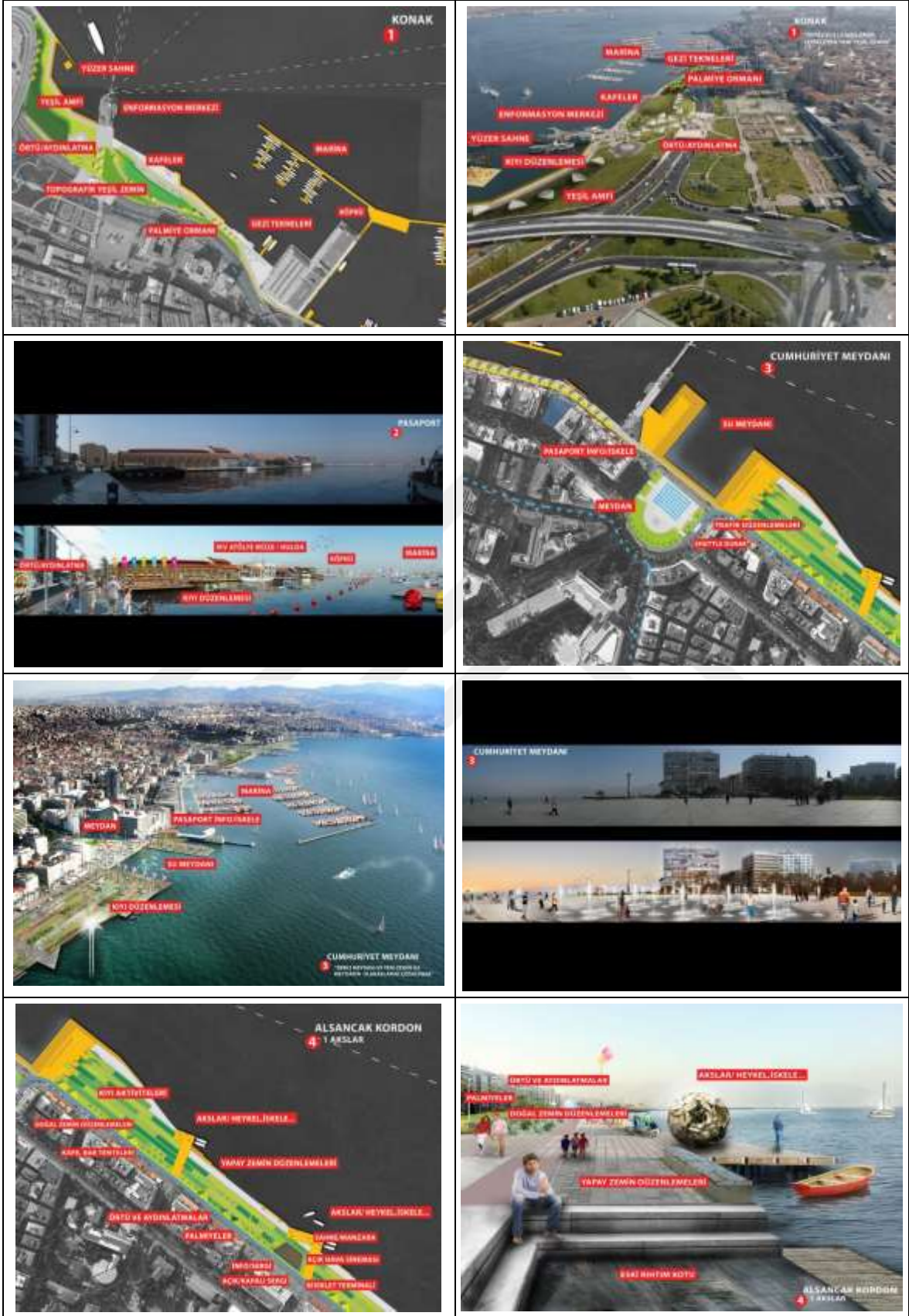
Alan Tanıtımı/Sorunlar: İzmir, Konak-Alsancak bölgesindeki kıyı alanı tasarımı kapsamaktadır. Alanın mevcut durumunu daha da iyileştirmek, eski liman bölgesinin kaybolan silüetini yeniden kazandırabilmek ve eskiyen kullanımları yeniliklerle çeşitlendirmek amaçlanmıştır.

Tasarım Kriterleri: Konak-Alsancak kıyı bölgesinin tasarımında katılımcı tasarım modelinde "yer" olma kimliğini inşa ederek eski kullanımları benimseyip iyileştirmeyi ve olanakları geliştirmek hedeflenmiştir. Bu uygulanırken aynı zamanda olanaklı izleri yeniden canlandırmak, kentin hafızasına kazımak ve olanaklar için yeni fikirlerin "yer"lerini incelemek ve güçlü seçilenleri bir araya getirebilmek istenmiştir. Alan Alsancak Liman Bölgesi'nden başlayan ve Konak köprülü kavşak bölgesine kadar olan kıyı hattını oluşturmaktadır. Alanın İzmir bütününde iki merkezli üçgen dokusu ve yürünebilir mesafede olması karakteristik özelliği olarak ön plana çıkmaktadır. Üçgen doku, %65'i kentin diğer bölgelerinden gelen kullanıcıların kullandığı eğlence ve kültür dokusu, diğer yandan tarihi eski liman ve ticari merkezini oluşturan, yaşayan ve Kadifekale'ye kadar uzanan eski kent çekirdeği ve dokusu; bir tarafta da ticari ve turistik liman, Enternasyonel Fuar Alanı, ticari merkez üçgeninde denize doğru alışveriş, eğlence, turistik merkez dokusundan oluşmaktadır. Bu bölgeler yürüyüş için yaya rotalarına sahiptir ve denize açılan akslarla birlikte zenginleşmiştir. Ayrıca bisiklet, kamu taşımacılığı ve vapur kullanımı ile bu akslardaki yoğun yaya kullanımı bu bölgeyi canlı tutmaktadır. Bu iki nitelik alanı sürekli canlı tutan kentsel verilerdir. Alan dört odak halinde ele alınmıştır: Konak, Pasaport, Cumhuriyet Meydanı, Alsancak Kordon Bölgesi (URL-6, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projenin 1. ve 2. etabında yer alan mekânlar Tablo 6'da, proje alanına ait görseller Şekil 19'da verilmiştir.

Tablo 6. 1.Etap/Konak Bölgesi, 2.Etap/Pasaport Bölgesi, 3.Etap/Cumhuriyet Meydanı ve 4.Etap/Alsancak/Kordon Bölgesi Projesinde yer alan mekânlar

1. Etap	Yüzer Sahne	Yeşil Amfi	Palmiye Ormanı
	Topografik Yeşil Zemin	Kafeler	Marina
	Köprü	Örtü/Aydınlatma	
2.Etap	Marina	Köprü	Kıyı Yürüyüş Alanı
	Örtü/Aydınlatma		
3.Etap	Meydan	Su Meydanı	
4.Etap	Kıyı Aktiviteleri	Heykel, İskele	Konser Alanı
	Sahne/Manzara	Açık Hava Sineması	Doğal/Yapay Zemin Düzenlemeleri
	İnfo/Sergi	Bisiklet Terminali	

Şekil 19. İzmir Kıyı Düzenleme Projesine ait görseller (URL-6, 2019).

Şekil 19'un devamı

5. Konyaaltı Sahili Kıyı Düzenlemesi

Bulunduğu Yer : Antalya

Proje Yılı : 2014-2018

Alan Tanıtımı/Sorunlar: Proje Antalya/Konyaaltı sahilinin kıyı düzenlemesini içermektedir. Projenin temel amacı, sahil ve yerleşim dokusunu bölen karayolunun ayrıştırıcı hâkimiyetini azaltmaktır. Bir diğer hedefi ise kıyı şeridinin arkasındaki konut dokusu ile kıyı ilişkisini kuvvetlendirmektir (URL-31, 2019).

Tasarım Kriterleri: Kentin mevcut merkezler sistemini batı kıyısında çeşitlendirecek şekilde müze ve Liman bölgesi arasında bir odak alanı yaratılmaya çalışılmıştır. Bölgedeki yatay ve dikey bağlantılar korunarak araç trafiğini de düzenleyerek toplu taşıma ve bisiklet ulaşımı için uygun altyapı çalışmaları yapılmıştır. Kıyıya yeni heyecanlar katabilmek için, kültür, spor ve rekreasyon etkinlikleri karma kullanımlarla planlanmıştır. Kullanıcılar için erişilebilir ve algılanabilir mimari önerilerde bulunulmuştur. Alan için özel modüler kent mobilyaları, gölgelikler, su ve bitkisel peyzaj elemanları ve sert, yarı sert ve yumuşak peyzaj yüzeyler ile bütünleştirilmiştir.

Projenin tasarım ilkeleri şunlardır:

- Uyumlu yaya ve araç birlikteliği: Yaya ve araç hareketini alandan ayırıştıran yaklaşımın tersine mekânda bir arada bütünleştiren kentsel tasarım yaklaşımıdır.

- Yatay ve dikey bütünlük: Kıyı şeridi boyunca denize paralel mekânsal sürekliliğe olanak verecek yatay; ve alanın art bölgesini kıyıya taşıyacak dikey eksenlerden oluşan bütünsel (entegre) kentsel yapı.

- Tipolojik/morfolojik çeşitlilik: Kıyıda, odak alanlarda ve dikey bağlantı güzergâhlarında farklı fiziksel tasarım kurguları çerçevesine sistemli tipolojik farklılaşmanın sağlanması (promenad, iç-kıyı yaya eksen, alan girişi yaya omurgası, odak meydan, kavşak-meydan).

- Bir mekân örgütlenme aracı olarak yaya ve yol sistemi: Kıyı bandı içerisinde denetimli araç erişimine olanak veren (tek yönlü) döngüsel yolların (loop) odak alanlarının konumlarını belirleyen bir tür kurucu yapısal sistem olarak kurgulanması.

- Çeper dokuya yönelik morfolojik dönüşüm aracı olarak kentsel ara yüz: Kıyı şeridi üzerindeki mekânsal dönüşümün alana komşu imar adalarında yeni yapı düzenlerinin önünü açacağına yönelik proaktif öngörü (URL-31, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 7’de, proje alanına ait görseller Şekil 20’de verilmiştir.

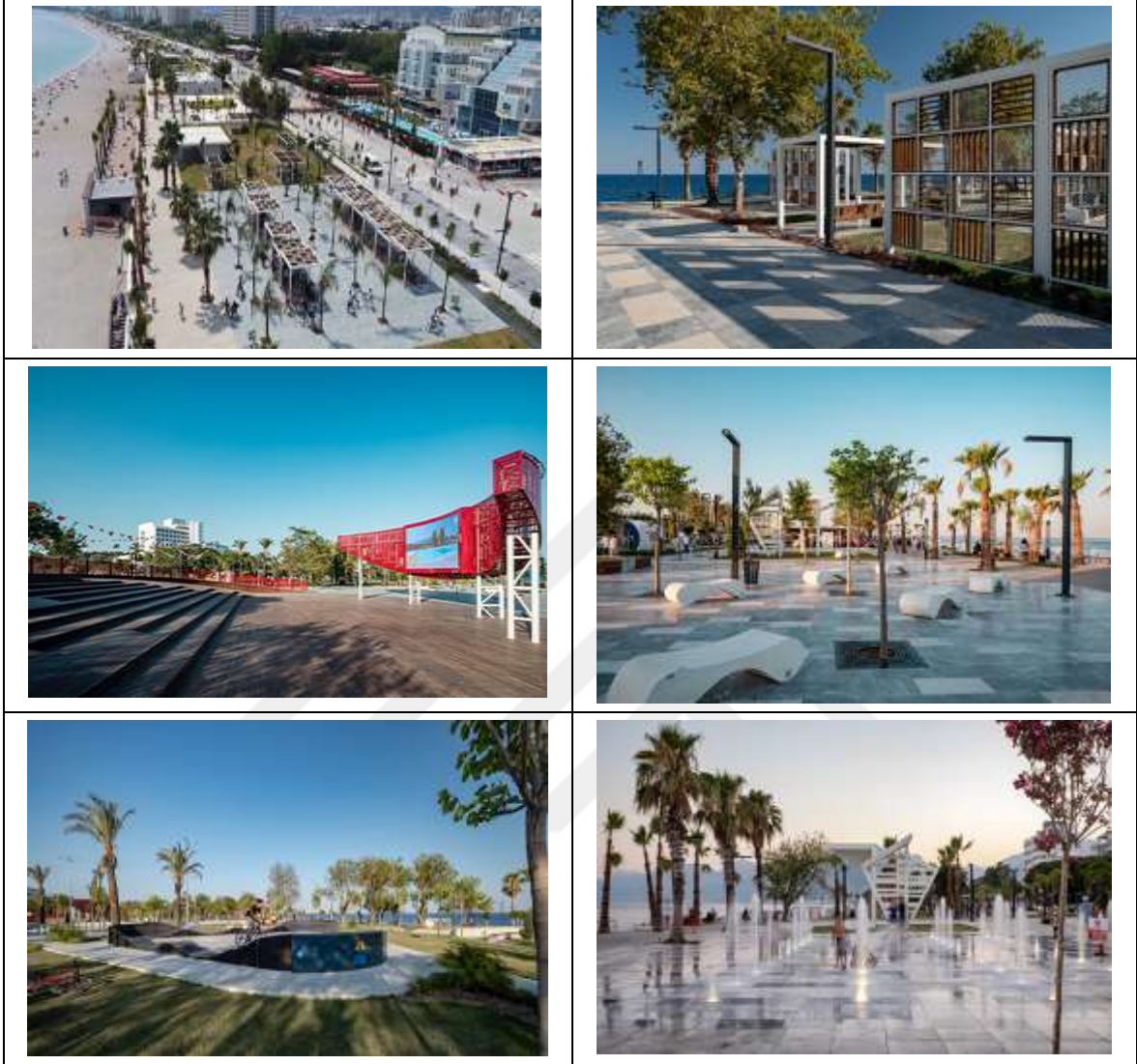
Tablo 7. Konyaaltı Sahili Kıyı Düzenlemesinde yer alan mekânlar

Çocuk Parkları	Amfityatro	Restoran ve cafeler
Antalya Bitkileri Sergisi	Aktivite Alanları	Bisiklet Parkurları
Kültür Meydanı	Su Sporları	500 Araçlık Otopark

Şekil 20. Konyaaltı Sahili Kıyı Düzenleme Projesine ait görseller (URL-31,2019).

Şekil 20'nin devamı

6. Mudanya Kıyı Bandı Kentsel Tasarım Projesi

Bulunduğu Yer : Mudanya/ Bursa

Proje Yılı : 2008-2017

Alan Tanıtımı/Sorunlar: Bursa'nın Mudanya İlçesi'nde, Güzelyalı Feribot İskelesi-Mudanya Balıkçı Barınakları Arasındaki kıyı alanda yapılan sahil projesidir. Proje ilçenin sahillerine değer katmayı ve deniz kıyısını canlandırmayı hedeflemektedir (URL-32, 2019).

Tasarım Kriterleri: Mekâna bütüncül olarak yaklaşıldığı, mekân kalitesinin artırıldığı ve kullanıcı ihtiyaçlarının karşılandığı bir projedir. Sağlıklı bir çevre oluşturmak ve kentin kimliğine uyumlu hazırlanan projede, farklı nitelikli 11 meydan ve meydancıklar

oluşturulmuştur. Kentin odak meydanı olan Mudanya Meydanı kentin denize açılım noktalarından biri olup kullanıcıların günlük ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Yaklaşık 2,6 hektarlık alanı kapsayan yeşil alan sisteminin odak noktası Deniz Parkı; gösteri, konser gibi etkinliklerin yapılacağı meydan ise İskele Parkı olarak adlandırılmıştır. Proje ile yeşil alanlar artırılmış, kıyıya canlılık getirilmiş, nitelsiz yapı cephelerinin peyzaj düzenlemesi ile perdelenerek kent silüetinin korunmuş, otopark alanları düzenlenmiş ve kent bütünü için alan kullanılabilir hale getirilmiştir (URL-33, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar tablo 8’de, proje alanına ait görseller Şekil 21’de verilmiştir.

Tablo 8. Mudanya Kıyı Bandı Kentsel Tasarım Projesinde yer alan mekânlar

Seyir Terasları	Oturma Basamakları	İskele/Marina
Meydanlar	Gösteri/konser Alanı	Otopark

Şekil 21. Mudanya Kıyı Bandı Kentsel Tasarım Projesine ait görseller (URL-8, 2019).

Şekil 21'in devamı

7. Kıyı Plaj ve Park Projesi

Bulunduğu Yer : Ordu

Proje Yılı : 2012-2013

Alan Tanıtımı/Sorunlar: Proje Ordu Akyazı Mahallesi'nde Gazi köprüsünden başlayıp Durugöl Mahallesi'ndeki Soya fabrikasına kadar plaj olarak kullanılan kıyı şeridinde modern kent plajı ve parkı olarak hazırlanmıştır. Alanın zayıf olan kıyı kullanımını arttırmak ve daha fazla kullanıcı kitlesini alana çekebilmek projenin hedeflerindedir.

Tasarım Kriterleri: Sahil şeridinin ve kumsalın kullanımını en elverişli hale getirebilmek için alan kullanımı ve etkinlik dağılımı sağlanmıştır. Kullanıcıların temel ihtiyaçları ön planda tutulmuş ve etkinlik mekânları oluşturulmuştur (URL-34, 2015).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 9’da, proje alanına ait görseller Şekil 22’de verilmiştir.

Tablo 9. Kıyı Plaj ve Park Projesinde yer alan mekânlar

Bank/Piknik Masaları	Ahşap Platformlar	Koşu Yolu
Gölgelik Alanlar	Soyunma Kabinleri/Duş	Etkinlik Meydanları
Kafeterya/Büfeler	Plaj	

Şekil 22. Kıyı Plaj ve Park Projesi alanına ait görseller (URL-34, 2015).

8.Maltepe Sahili Dolgu Alanı Düzenleme Projesi

Bulunduğu Yer : Maltepe/İstanbul

Proje Yılı : 2011-2013

Alan Tanıtımı/Sorunlar: Projenin toplam alanı 120 hektardır. 3,8 hektarı yeşil alandan ve 3,5 hektarı meydandan oluşmaktadır, proje alanının 19 hektarı mevcut dolgu alanı olup, 101 hektarlık alanı ise yeni dolgu alanıdır (URL-35, 2018).

Tasarım Kriterleri: Proje kapsamında 7 tane ada şeklinde planlama yapılmıştır. Bu adalar ve adalarda bulunan etkinlikler/mekânlar:

- Su sporları adası: Kano alanı, ofisler, yelken kulübü, tamirhaneler, yüzme ve fitness kulübü, bisiklet yolu, basketbol ve tenis sahası.
- Spor adası 1: Futbol, basketbol, voleybol ve tenis sahaları, kondisyon istasyonları, seyir mekânları, yeme-içme yerleri, yüzme yarış alanı, kumsal, bisiklet yolu.
- Spor adası 2: Spor alanları (basketbol, tenis, voleybol ve futbol sahası, mini golf), kafeteryalar, bisiklet yolu, kondisyon alanları, büfe ve çay bahçesi, kumsal.

- Hobi adası: Model gemi havuzu, model araç pisti, model helikopter uçurtma pisti, mini golf sahası, kondisyon alanları, model sporları kafeteryası, güneş platformları ve dinlenme mekânları.

- Spor, bitki ve rekreasyon adası: Yürüyüş alanları, kaykay platformları, kafeteryalar, soğuk bitki alanları, uçurtma tepeleri bitki gösteri, çocuk oyun alanları, bisiklet yolu.

- Çocuk dünyası adası: Deneysel eğlence alanları, çocuk macera parkı, çocuk arkeoloji parkı, midilli parkuru, çocuk müzik oyun alanı büfe ve vitamin kafe, boyama etkinliği platformları, hayvanat bahçesi müzik dinleme köşeleri, lego, açık çocuk müzesi, yap-boz, kumsal seyir platformları, bisiklet yolu, çay bahçesi.

- Eğlence adası: Yürüyüş parkurları, kafe ve restoran, dinlenme mekânları, aktivite adaları lunapark ve bisiklet yolu.

- Çayır ve gösteri adası: Bisiklet yolu, çayır alanı, sahne çiçeklikler, cami, lale bahçesi büfeler (URL-35, 2018).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 10'da, proje alanına ait görsellerde Şekil 23'de verilmiştir.

Tablo 10. Maltepe Sahili Dolgu Alanı Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar

Su Sporları Adası	Spor Adası	Hobi Adası
Çocuk Dünyası Adası	Bitki ve Rekreasyon Adası	Çayır ve Gösteri Adası
Eğlence Adası		

Şekil 23. Maltepe Sahili Dolgu Alanı Düzenleme Projesine ait görseller (URL-35, 2018).

Şekil 23'ün devamı

3.1.2. Dünyadan Seçilen Tasarlanmış Kıyı Alanı Örnekleri

Araştırmanın yapılan çalışmalar bölümünde belirtildiği gibi bu aşamada Dünya'dan 10 örnek proje incelenmiştir. Bu projelerin detayları aşağıda belirtilmiştir.

1. Scarborough Kıyı İyileştirme

Bulunduğu Yer : Avusturalya

Proje Yılı : 2018

Alan Tanıtımı/Sorunlar: Perth şehrindeki Scarborough Plajı'nın iyileştirilmesindeki amaç daha önce bağlantısı kesilmiş alanın yeni rekreasyonel bir sahil şeridini dönüştürmektir.

Tasarım Kriterleri: Proje, açık dolaşım sağlayan ve sahil boyunca yeni olanaklar ve rekreasyon olanakları sunan iki ana yaya yolu ile tanımlanmaktadır. Üst kottaki gezinti alanı perakende ve yiyecek ve içecek satış noktalarına, sivil plazalara ve yeni gelişme bölgelerine bağlanırken, düşük kottaki gezinti alanı koşu, bisiklet ve diğer aktif kullanımlar için fırsatlar sunar. Projenin temelini oluşturan hedeflerden biri, yol altyapısının sahildeki etkisini azaltmaktır. Yeniden tasarım, yaya ve etkinlik alanını arttırmak ve miras saat kulesini kavşaktan yaya bölgesine taşımak için sahile girişte kavşağı tekrar karayolu yönünde hareket ettirmektedir.

Eskiden bir otopark olan Scarborough Meydanı, plaj ve Esplanade arasında oturan yeni bir sivil mekân oluşturmuştur. Meydan, kıyıya ilk varış noktasıdır ve Perth pratiği Chaney Architects tarafından tasarlanan bir dizi ikonik renk tonu içerir. Rengarenk borazanlar, yusufluk kanatları da dahil olmak üzere doğal sistemlerde ve geometrilere bulunan 'voronoi' yapısından ilham almış ve renk deseni Aborijin Sanatçısı Sharyn Egan ile işbirliği içinde geliştirilmiştir. Scarborough Meydanı'ndan 22 m'lik yeni bir merkez merdiven, yeni dikmeler ve bir terasla çevrili mevcut bir amfi tiyatroya bağlanır. Projenin merkezinde, yerel kullanım, etkinlikler ve küresel yarışmalar için 3,6 metrelik, tasarlanan "The Snake Pit" adı verilen ve dünya çapında bir paten alanı vardır. Sahanın kuzeyinde, Sunset Hill adında 11 metrelik yeni bir çim biçimli alan oluşturulmuştur - özellikle Hint Okyanusu üzerinde, günbatımında, plajın yukarısında ve aşağısında muhteşem manzaralar sunmaktadır. Sunset Hill'in kuzeyinde, Whadjuk/ Noongar Dreaming'in balinalardan karaya dönen ruhların hikayelerini yorumlayan bir balina iskeleti etrafında yeni bir çocuk oyun alanı tasarlanmıştır. Sahadaki iki yeni ticari bölge henüz geliştirilmemiştir (URL-11, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 11’de, proje alanına ait görseller de Şekil 24’de verilmiştir.

Tablo 11. Scarborough Kıyı İyileştirme Projesinde yer alan mekânlar

Koşu/Bisiklet Yolu	Amfityatro	Çim Alanı
Paten/Kaykay Alanı	Çocuk oyun Alanı	Ahşap Oturma Basamakları

Şekil 24. Scarborough Kıyı İyileştirme Projesine ait görseller (URL-11, 2019).

Şekil 24'ün devamı

2. Esperance Kıyı Düzenlemesi

Bulunduğu Yer : Avustralya

Proje Yılı : 2015

Alan Tanıtımı/Sorunlar: Projede kıyı şeridini yeniden geliştirerek, aile odaklı bir alan ve gelişmiş altyapı ile birlikte turistik bir çekim yeri olması amaçlanmıştır.

Tasarım Kriterleri: Geri kazanılmış bir zemin, kıyı alanları, pavyonları ve aileler için büyük bir çekim noktası olan oyun alanı içeren bir deniz kenarı bölgesi tasarlanmıştır. Yenilenmiş burun, açık havada topluluk toplantıları ve spor etkinliklerinin yapılabileceği tarihi Tanker İskelesi'nin etrafına sarılmış geniş bir çim alanı içerir. Bu alan aynı zamanda gıda kamyonları ve açılan etkinlikler gibi yeni iş girişimlerini de desteklemektedir. Çarpıcı bir Balina Kuyruğu heykeli ile işaretlenmiş, James Caddesi'ndeki bir plaj meydanı, sahile daha iyi erişim imkânı sunmaktadır. Bu, her ikisi de Esperance kıyısını gelecekteki büyüme için konumlandırmaktadır. Kıyıda pembe granit malzeme, duvarlar ve kaldırımlar için kullanılmıştır. Yeni deniz duvarı, yerli ağaçların ve çalılıkların geniş dikilmesiyle birlikte erozyonun etkisini azaltmak için kritik olan doğal

koy ve mera hatlarının dış hatlarını yansıtacak şekilde tasarlanmıştır. Aslında, kıyıları güçlendirmek ve ekstra barınak sağlamak için 1.000'den fazla ağaç içeren 63.000'den fazla yeni bitki yetiştirilmiştir. Esperance'ın 2015 Kıyı Topluluğu ve Turist Memnuniyeti Anketi'ne göre, yerel halkın % 85'inden fazlası, sahildeki yeniden yapılanmanın beklentilerini karşıladığını ve yerel halkın % 90'ının her hafta kıyıları kullandığını göstermektedir (URL-12, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 12'de ve proje alanına ait görseller Şekil 25'de verilmiştir.

Tablo 12. Esperance Kıyı Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar

Çim Alan	Çocuk Oyun Alanı	Spor Etkinlikleri
Plaj	Yürüyüş Alanları	Oturma Alanları

Şekil 25. Esperance Kıyı Düzenleme Projesine ait görseller (URL-12, 2019).

Şekil 25'in devamı

3. Aker Brygge Sahili, Oslo

Bulunduğu Yer : Oslo/Norveç

Proje Yılı : 2014

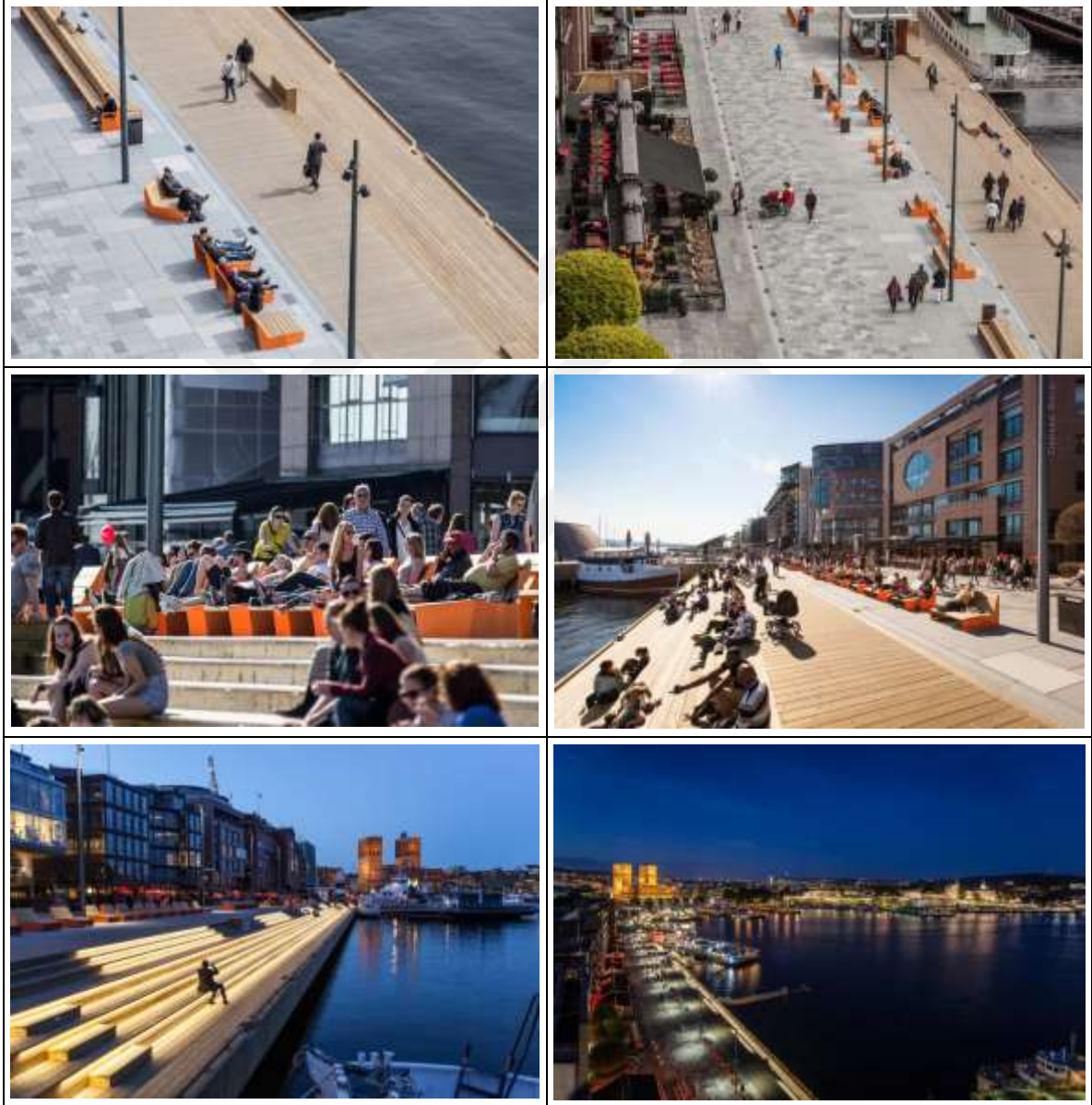
Alan Tanıtımı/Sorunlar: Norveç'in Oslo kentinde kıyı alanına ait bir projedir. Projenin amacı eski bir tersaneyi hareketli bir kent mahallesine dönüştürmek ve Oslo'yu unutulmuş su kıyısına bağlamaktır.

Tasarım Kriterleri: Projenin temel amacı, bu karmaşık ve popüler kent semtini uyarlamak ve yenilemektir. Yenileme, Oslo'nun muhteşem fiyort manzarası ile görsel ve fiziksel teması arttırırken, sahildeki gezinti yolunda sosyal etkileşimi ve form çeşitliliğini de teşvik etmektedir. Asfalt döşeme desenleri, antik Roma döşeme geleneklerinden esinlenmiştir. Konsept, sosyal aktiviteyi ve kullanım esnekliğini teşvik etmek için, açıkça tanımlanmış bir çerçevedeki form çeşitliliğine dayanmaktadır. Şimdi, her zamankinden daha fazla, muhteşem fiyort manzarasını seyrederken, bölgenin birçok restoran veya barından birine sahip olmak zorunda kalmadan sessizce oturup, uzanmak, yemek yemek, okumak, sohbet etmek veya dolaşmak mümkün hale gelmiştir (URL-13, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 13'te, proje alanına ait görseller Şekil 26'da verilmiştir.

Tablo 13. Aker Brygge Sahili Projesinde Yer Alan Mekânlar

Gezinti Yolu	Oturma Basamakları/Banklar	Güneşlenme Terası
--------------	----------------------------	-------------------

Şekil 26. Aker Brygge Sahili Projesine ait görseller (URL-13, 2019).

Şekil 26'nın devamı

4. Toronto Kent Plajı Sahil Düzenlemesi

Bulunduğu Yer : Toronto, Canada

Proje Yılı : 2003-2007

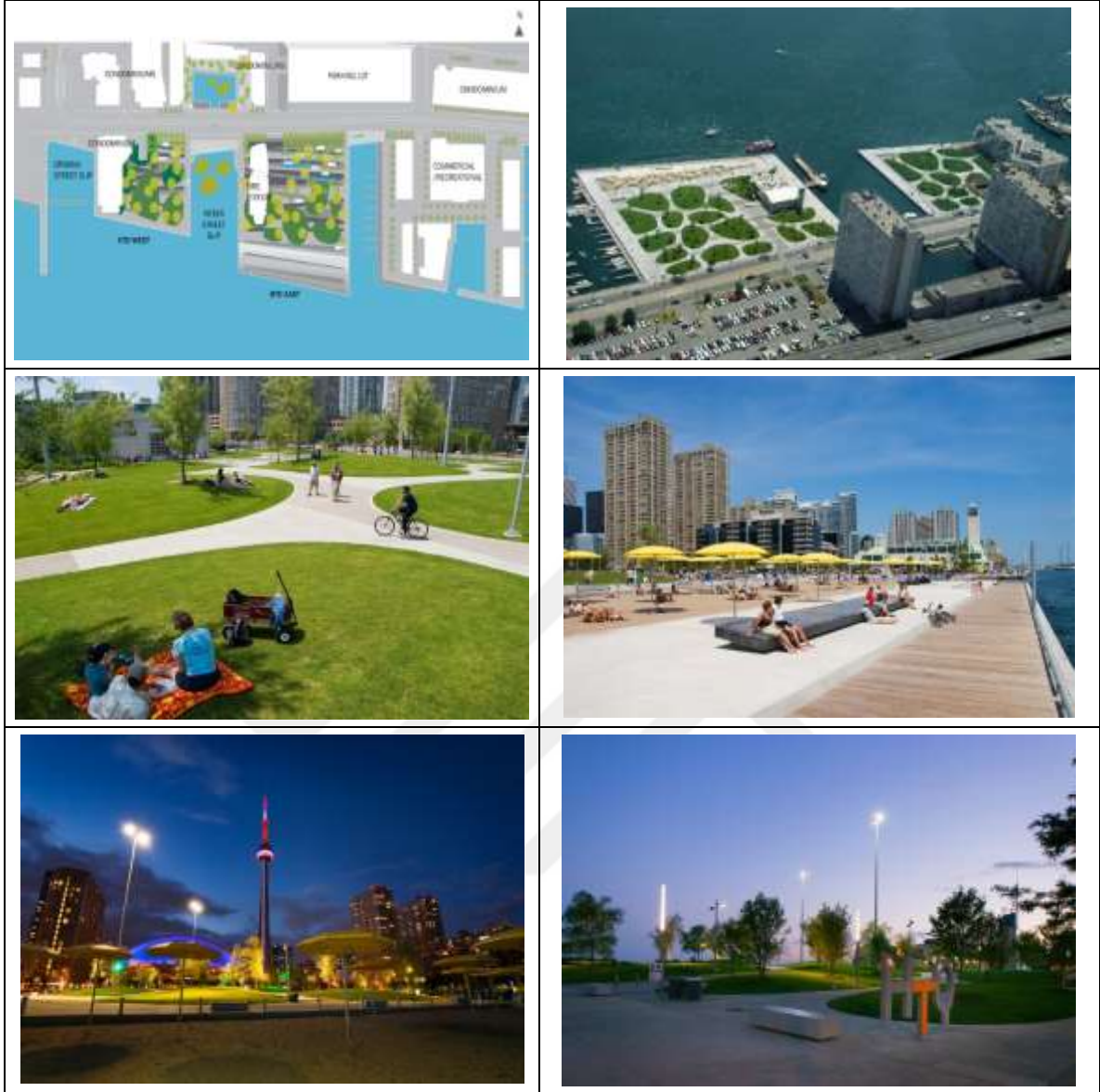
Alan Tanıtımı/Sorunlar: Toronto sahilinde bulunan popüler plajlardan biridir.

Tasarım Kriterleri: İnsanları suya kenarına çekmek ve Toronto'nun kıyı şeridini canlandırmak amacıyla tasarlanmıştır. Kum ve yeşil tepeliklerin içine yerleştirilmiş çok sayıda sarı şemsiyeler, mekânı sokak havasından daha çok ikonik kılmaktadır (URL-14, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 14'te, proje alanına ait görseller Şekil 27'de verilmiştir.

Tablo 14. Toronto Kent Plajı Sahil Düzenlemesinde Yer Alan Mekânlar

Gezinti/Yürüyüş Yolu	Oturma Alanları	Plaj
Yeşil Alanlar	Güneşlenme Alanları	Gölgelikler

Şekil 27. Toronto Kent Plajı Sahil Düzenlemesi Projesine ait görseller (URL-14, 2019).

5. Güney Sahil Parkı II. Etabı

Bulunduğu Yer : Long Island Şehri, ABD

Proje Yılı : 2018

Alan Tanıtımı/Sorunlar: Güney sahil parkı II. etap uygulaması, 5,5 dönümlük terkedilmiş bir sanayi alanını yeni bir sahil parkına dönüştürmüştür.

Tasarım Kriterleri: Park, kullanıcılara geri çekilme yerleri sunar ve I. etapdaki parkındaki aktif rekreasyon alanlarını tamamlayan, su kenarındaki doğa ile samimi bağlantılar kurmaya davet etmektedir. Park ayrıca, su kenarlarını taşkın sularından korumak için “yumuşak” bir yaklaşıma sahip, suya dayanıklılık için yeni bir model

sunmaktadır. Park, sulak alanın üzerinde yer alan ve Manhattan silüetinin panoramik manzarasını sunabilecek şekilde konumlanmıştır. Tasarım, alanın eski bataklık kimliğini yeniden canlandırarak ve şehri parka, parkı sahile götüren, esnek, çok katmanlı bir dinlenme ve kültürel olanaklar sunmaktadır (URL-15, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 15’de, projeye ait görseller Şekil 28’de verilmiştir.

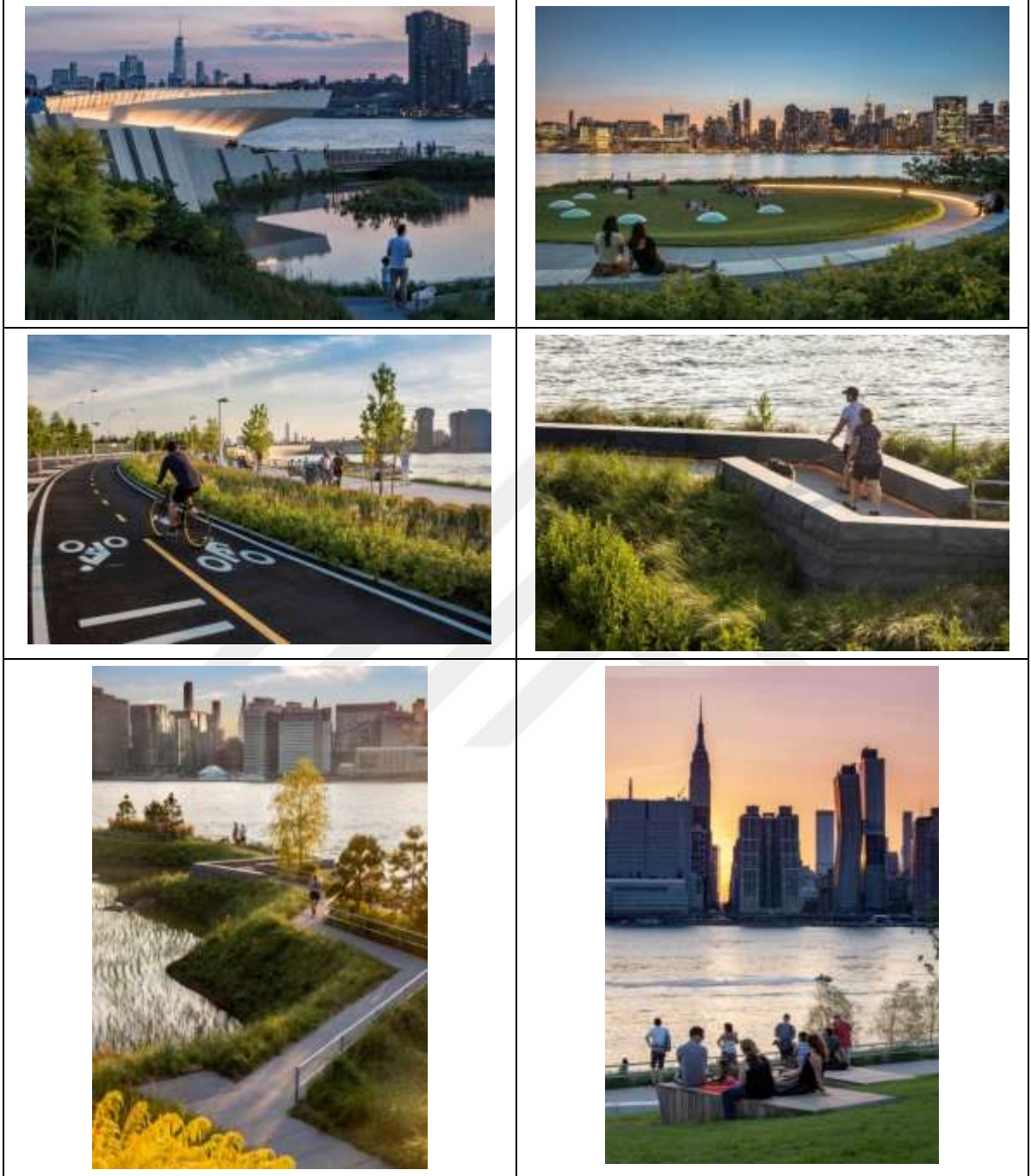
Tablo 15. Güney Sahil Parkı II.Etabı Projesinde yer alan mekânlar

Gezinti Yolu	Bisiklet Parkuru	Seyir Terasları
Çim Alanları	Oturma Alanları	

Şekil 28. Güney Sahil Parkı II. Etabı Projesine ait görseller (URL-15, 2019).

Şekil 28'in devamı

6. Benidorm Sahil Düzenlemesi

Bulunduğu Yer : Barselona

Proje Yılı : 2010

Alan Tanıtımı/Sorunlar: Benidorm deniz manzarası boyunca uzanmaktadır. Bölge, yüksek binalar, mesire yerleri, barlar ve su ile donatılmış popüler bir cazibe merkezidir.

Tasarım Kriterleri: Yapay peyzaj, deniz kenarındaki mesire yerinin genişliğinin problemini, formun daha geniş alanlara uzanması için dinlenecek banklar ve yerler ile çözer. Tasarım ayrıca, kuma çeşitli erişim noktaları içerir. Üst düzeyde, renkli gezinti yolunun Akdeniz ile pasif bir ilişkisi vardır ve formun eğrileri alt düzeydeki yol için gölgeli bir mekân sağlar. Deniz kıyısı tatilinin tadını çıkaran insanlarla dolu olduğu için tasarım mekânla örtüşmektedir. İyimser renk seçimi ve dinamik formu Benidorm'dan gelen veya ziyaret edenler için bir çözüm sunmaktadır (URL-16, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 16'da, proje alanına ait görseller Şekil 29'da verilmiştir.

Tablo 16. Benidorm Sahil Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar

Oturma Alanları	Yürüyüş Alanları	Mesire Alanları
Koşu Parkuru	Plaj	

Şekil 29. Benidorm Sahil Düzenleme Projesine ait görseller (URL-16, 2019).

Şekil 29'un devamı

7. Badalona Deniz Kıyısı

Bulunduğu Yer : İspanya

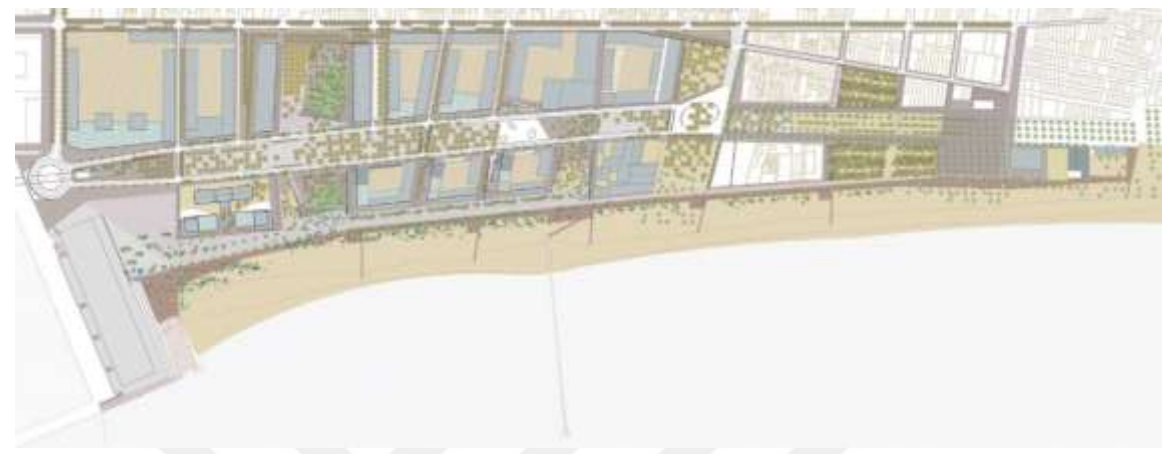

Proje Yılı : 2012

Alan Tanıtımı/Sorunlar: İspanya'nın Badalona kıyısında bulunan bir alandır.

Tasarım Kriterleri: Yeni Badalona deniz kıyısı, kentin endüstriyel geçmişine inşa edilmiş kentsel plan ölçeğinde tasarlanmıştır ve kurtarılan doğal manzara ile diyalog kurmaktadır. Gezinti yolundaki Pont del Petroli'ye (Petrol Köprüsü) erişimin entegrasyonu, merkezi kısımdaki yolu pekiştirmektedir. Doğru malzeme seçimi ve aydınlatma sisteminin tüm alana sağladığı ölçek, manzarayı metropol bir alan bakış açısıyla anlamaya yardımcı olmaktadır. Ahşap ve beton paralel yürüyüş yolları, beş farklı ağaç türü bitki örtüsünün dağıtılmasıyla bağlantılı olarak arazi mülkiyeti sorunlarını (MTZ, Deniz Karasal Bölgesi sınırları) çözmektedir (URL-17, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 17'de, proje alanına ait görseller Şekil 30'da verilmiştir.

Tablo 17. Badalona Deniz Kıyısı Projesinde yer alan mekânlar

Gezinti Yolu	Oturma Alanları
	
	
	

Şekil 30. Badalona Deniz Kıyısı Projesine ait görseller (URL-17,2019)

8. Abu Dabi Corniche Sahili

Proje Yılı : -----

Bulunduğu Yer : Proje Yılı: Abu Dabi/Birleşik Arap Emirlikleri

Alan Tanıtımı/Sorunlar: Abu Dabi'nin Corniche sahilinde yapılan bir büyük projedir.

Tasarım Kriterleri: Sahil şeridi boyunca çok belirgin bir hat ve sahil parkı oluşturmak için Abu Dabi şehrinin tepesine 5 kilometre uzunluğunda bir kara parçası eklenmiştir. Abu Dabi Corniche sahili, insanlar ve su arasında güçlü bir görsel deneyim sunmak için kavramsallaştırılmıştır. Dalga şekli bu etkileşimi ve kentsel peyzaj ile doğal körfez

sistemleri arasındaki bağlantıyı uyandırmaktadır. Bu ünlü sahil parkına kolay erişim sağlamak için kentin şehir merkezine stratejik bağlantılar oluşturulmuştur. Park aile, kültürel ve toplumsal etkinliklere ev sahipliği yapacak şekilde programlanmıştır (URL-18, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 18’de, projeye ait görseller Şekil 31’de verilmiştir.

Tablo 18. Abu Dabi Corniche Sahilinde yer alan mekânlar

Gezi Alanı	Oturma/Dinlenme Alanları	Süs Havuzları
Çim Alanlar		

Şekil 31. Abu Dabi Corniche Projesine ait görseller (URL-18, 2019).

Şekil 31'in devamı

9. Seattle Kıyı Düzenlemesi
Bulunduğu Yer: Washington/ABD
Proje Yılı: Planlama Aşamasında

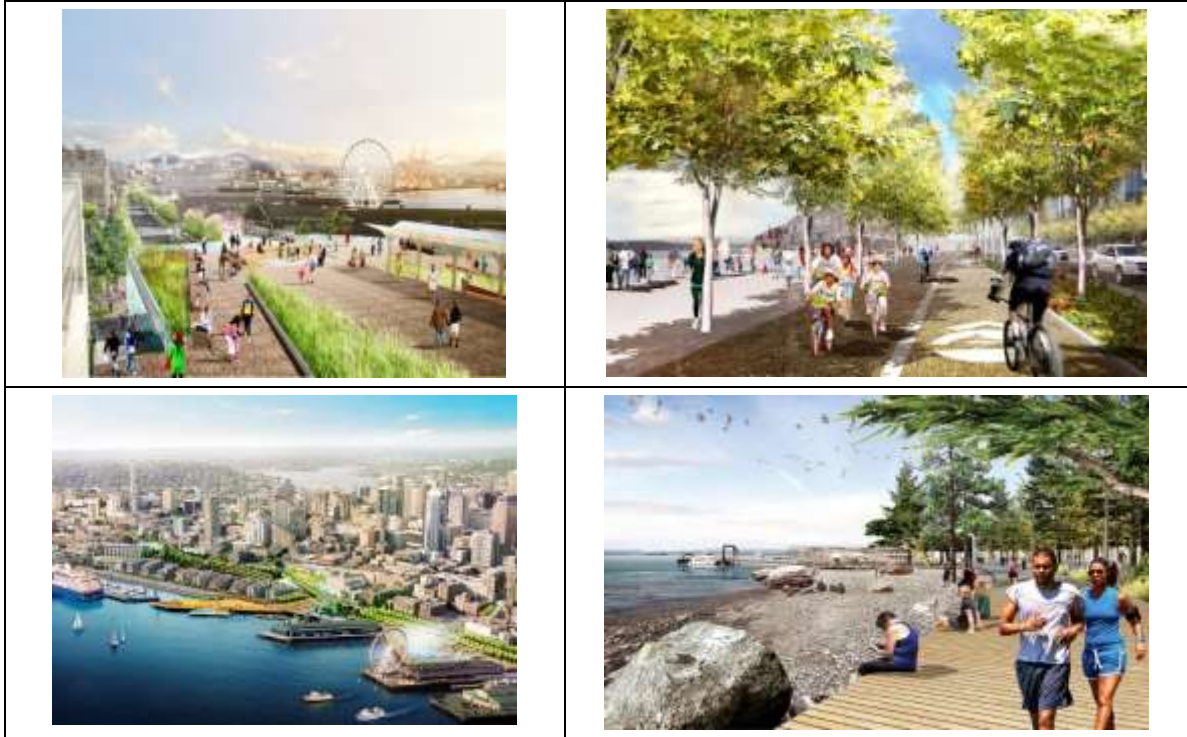
Alan Tanıtımı/Sorunlar: Proje, Seattle’ın merkezi sahili için 1,5 kilometre boyunca kapsamlı bir çerçeve ile planlı ve dinamik şekilde tasarlanmıştır.

Tasarım Kriterleri: Alaskan Viyadüğü’nün kaldırılması ve Elliot Bay Seawall’un yeniden inşası ile Seattle Şehri, kıyısını geri almaya ve Elliott Körfezi’ne yeniden bağlanmaya hazırlanmaktadır. Çerçeve planı, şehri yeniden merkezi konumda tutmak ve yeni bir kamu alanı oluşturmak için birçok ölçekte çalışılmıştır. Sağlam bir planlama olan projede, bitişik mahallelerdeki dokuyu kabul etmek ve eşsiz deniz kenarı koşullarından yararlanmak için karakter bölgeleri, düğümleri ve bağlantıları planlanmıştır (URL-19, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 19’da, proje alanına ait görseller Şekil 32’de verilmiştir.

Tablo 19. Seattle Kıyı Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar

Gezinti Alanı	Kıyı Alanı	Bisiklet Parkuru
Güneşlenme Alanı	Toplanma/Gösteri Alanı	İskele
Oturma/Dinlenme Alanları		

Şekil 32. Seattle Kıyı Düzenleme Projesine ait görseller (URL-19,2019).

10. Tel Aviv Sahil Düzenlemesi

Bulunduğu Yer : İsrail

Proje Yılı : 2003-2008

Alan Tanıtımı/Sorunlar: İsrail'in en nefes kesici sahillerinden birinde yer alan Tel Aviv Limanı, yerleştirme limanı olarak birincil kullanımının bırakıldığı 1965'ten bu yana ihmal edilmiştir. Mayslits Kassif Architects'in kısa süre önce tamamlamış olduğu kamusal alan geliştirme projesi, kentin bu eşsiz bölümünü restore etmeyi ve göze çarpan, canlı bir kent dönüm noktası haline getirmeyi başarmıştır (URL-20, 2019).

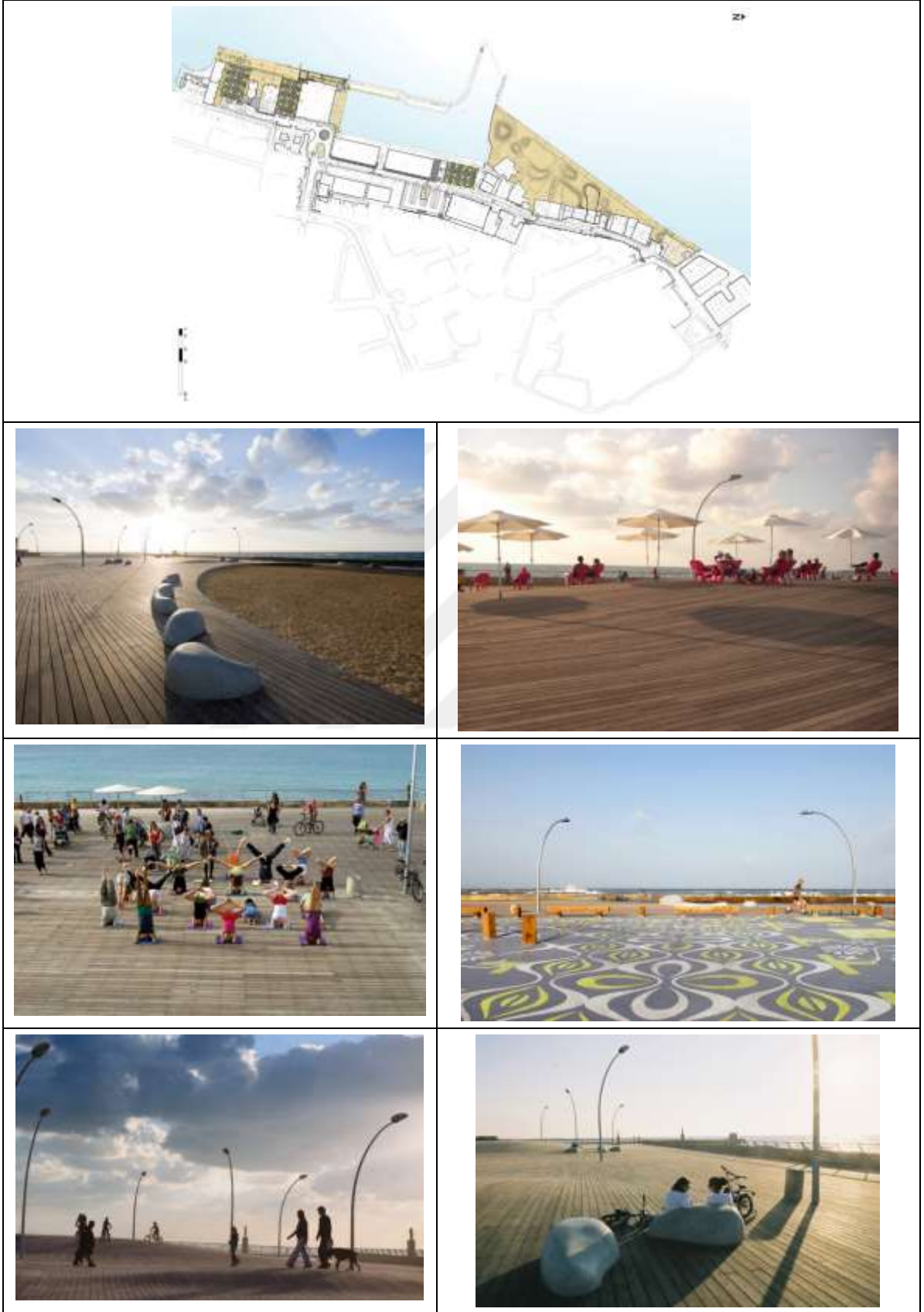
Tasarım Kriterleri: Proje, 2003 yılında düzenlenen yarışmanın galibi olan tasarım (Mayslits Kassif Architects'in Galila Yavin ile işbirliği içinde sunumu), yeni bir yönetim tarafından hayata geçirilmiştir. Kamusal alanın yenilenmesine yatırım yapan eşsiz bir tasarım stratejisiyle, kentsel bir dönüşüm yaratmada emsal teşkil etmektedir. Tasarım, hem limanın yapıldığı mitolojik kum tepelerinin bir yansıması olarak hem de serbest yorumlara ve yapılandırılmamış etkinliklere açık bir davet olarak davranan, geniş dalgalı, hiyerarşik olmayan bir yüzey sunmaktadır.

Bugünlerde her yıl yaklaşık 2,5 milyon kişi Tel Aviv Limanı'nı ziyaret ettiğinde 7 milyon ülkede 1 milyon sakinleri kapsayan bir büyükşehir bölgesi için rekor bir sayı limanın halka açık alanlarının yenilenmesi, türünün en etkili projesinden biri olarak kabul edilmektedir. Tel Aviv uluslararası tanınma ve 2010 yılı Rosa Barba Avrupa Peyzaj Ödülü gibi saygın mimari ödüller kazanmanın yanı sıra, halktan büyük bir ilgi görmektedir ve Tel Aviv'in metropol bölgesinin sakinleri tarafından en sevilen rekreasyon alanı olarak gösterilmektedir. Şehrin kıyılarını canlandıran yeni bir kentsel dönüşüm noktası olan proje, Tel Aviv'in kıyı şeridinde kentin liman bölgesi ile bağlantısında tamamen devrim yaratan bir dizi halka açık alan projeleri için teşvik edici olmaktadır (URL-20, 2019).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 20'de, projeye ait görseller Şekil 33'de verilmiştir.

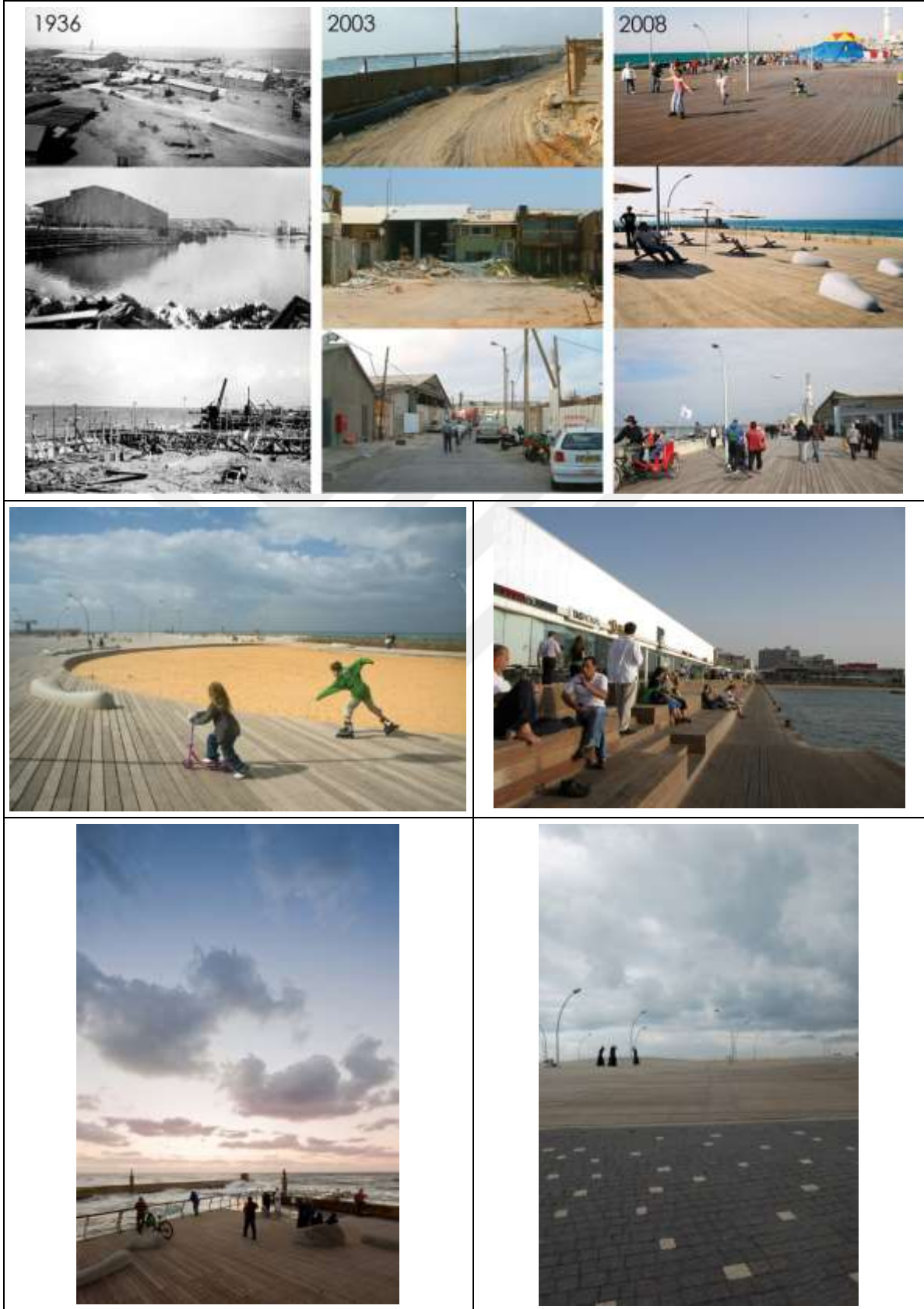
Tablo 20. Tel Aviv Sahil Düzenleme Projesinde yer alan mekânlar

Oturma/Dinlenme Alanları	Etkinlik Alanları	Güneşlenme Alanları
Kıyı Bandı Oturma Basamakları	Cafe	

Şekil 33. Tel Aviv Sahil Düzenlemesine ait görseller (URL-20,2019).

Şekil 33'ün devamı

3.2. Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkının Mekânsal Analizine İlişkin Bulgular

Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı

Bulunduğu Yer : Trabzon

Proje Yılı : 2012-2014

Alan Tanıtımı/Sorunlar: Proje alanı, ülkemizin Doğu Karadeniz Bölgesinde Trabzon Büyükşehir il sınırlarındaki Arsin ilçesinde yer almaktadır. Proje, Trabzon kentinde eksikliği hissedilen yeşil alanların nitelikli şekilde geliştirilmesi, yenilikçi, sürdürülebilir mekânlar yaratarak Arsin ilçesine ve Trabzon'a yönelik kıyısal bir planlamadır. Ayrıca Trabzon kentinde yok olmuş kent kıyı ilişkisini de dikkate alarak bütünsel bir kıyı yaklaşımı olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Proje, Arsin kıyı bandındaki çevre yolunun halkın denizle olan bağının kopmasına engel olmasıyla dikkat çekmektedir (URL-21, 2015).

Tasarım Kriterleri: Projenin ana konsepti bölgede koparılan kıyı-insan ilişkisini dikkate alarak bütüncül bir yaklaşım sergilemek, kıyıyı canlandırmak ve kimlik kazandırmaktır. Proje tasarlanırken, kent-kıyı bütünleşmesi, kentsel bütünleşme, çağdaş peyzaj ve mimari dil kavramlarının geliştirilmesi, etkinliklerin ve yeşil alanların sürekliliği, kentsel geçirgenlik, çok amaçlı işlevlendirme, insan ölçeği ve yaya öncelikli mekân tasarımı gibi bazı tasarım ilke ve kavramları dikkate alınmıştır (URL-22, 2015).

Proje Sonunda Oluşturulan Mekânlar: Projede yer alan mekânlar Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21. Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı Projesinde yer alan mekânlar

Oturma/Dinlenme Alanları	Yeme-içme Alanları	Çocuk Oyun Alanları
Kıyı Bandı Oturma Basamakları	Yürüyüş-gezinti Yolları	Otopark
Bisiklet-koşu Parkuru	Süs Havuzları	Spor Alanları
Nitelikli Yeşil Alanlar		

3.3. Ankete İlişkin Bulgular

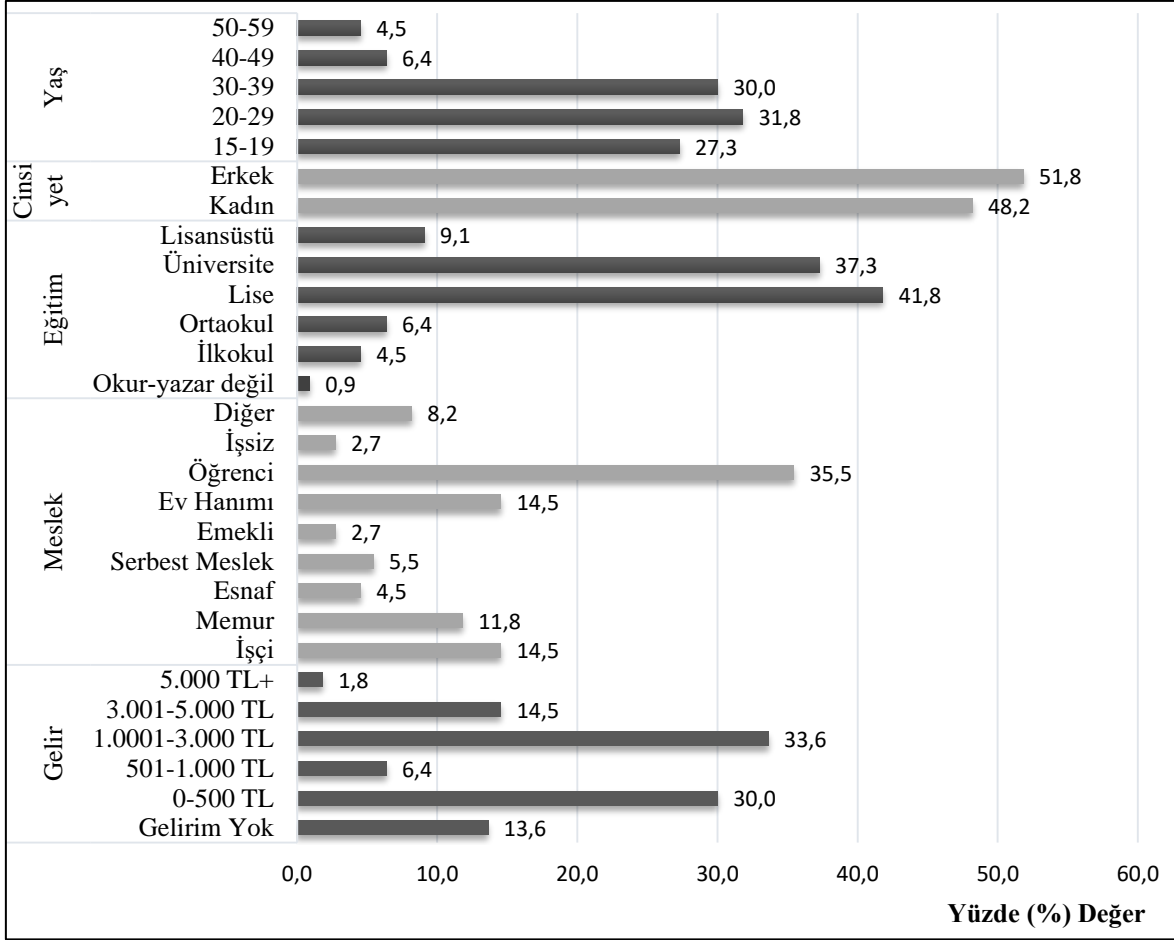
Çalışma kapsamında alanda kullanıcılarla yapılan toplam 110 anket sonucunda edilen verilere ilişkin bulgular demografik özelliklere ilişkin bulgular, çalışma alanının

kullanımı, sorunları ve kullanıcıların beklentileri ile ilgili bulgular ve kullanıcı memnuniyeti ile ilgili bulgular olmak üzere 3 ana başlık altında verilmiştir.

3.3.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Kullanıcılarla yapılan anket çalışmasının ilk bölümü demografik özelliklere ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Elde edilen verilere göre, ankete katılan bireylerin %51,8'i erkeklerden, %48,2'si ise kadınlardan oluşmaktadır (Şekil 34). Katılımcıların yaş aralıklarına göre yüzde dağılımlarına bakıldığında çoğunluğun 20-29 yaş (%31,8) ve 30-39 (%30,0) yaş aralığında olduğu görülmektedir. Diğer yaş gruplarının ise, %27,3 (15-19 yaş), %6,4 (40-49 yaş), %4,5 (50-59 yaş) oranında dağılım gösterdiği görülmektedir. Bunun yanında %37,3'ünün üniversite, %9,1'inin lisansüstü, %6,4'ünün ortaokul, %4,5'inin ilkokul ve %0,9'unun okuryazar olmadığı görülmektedir.

Ankete katılan bireylerin meslek durumlarına bakıldığında katılımcıların çoğunlukla öğrencilerden (%35,5), en az da emeklilerden oluştuğu (%2,7) görülmektedir. Bunun dışındaki diğer meslek grupları ve yüzde dağılımları Şekil 34' de görülmektedir.

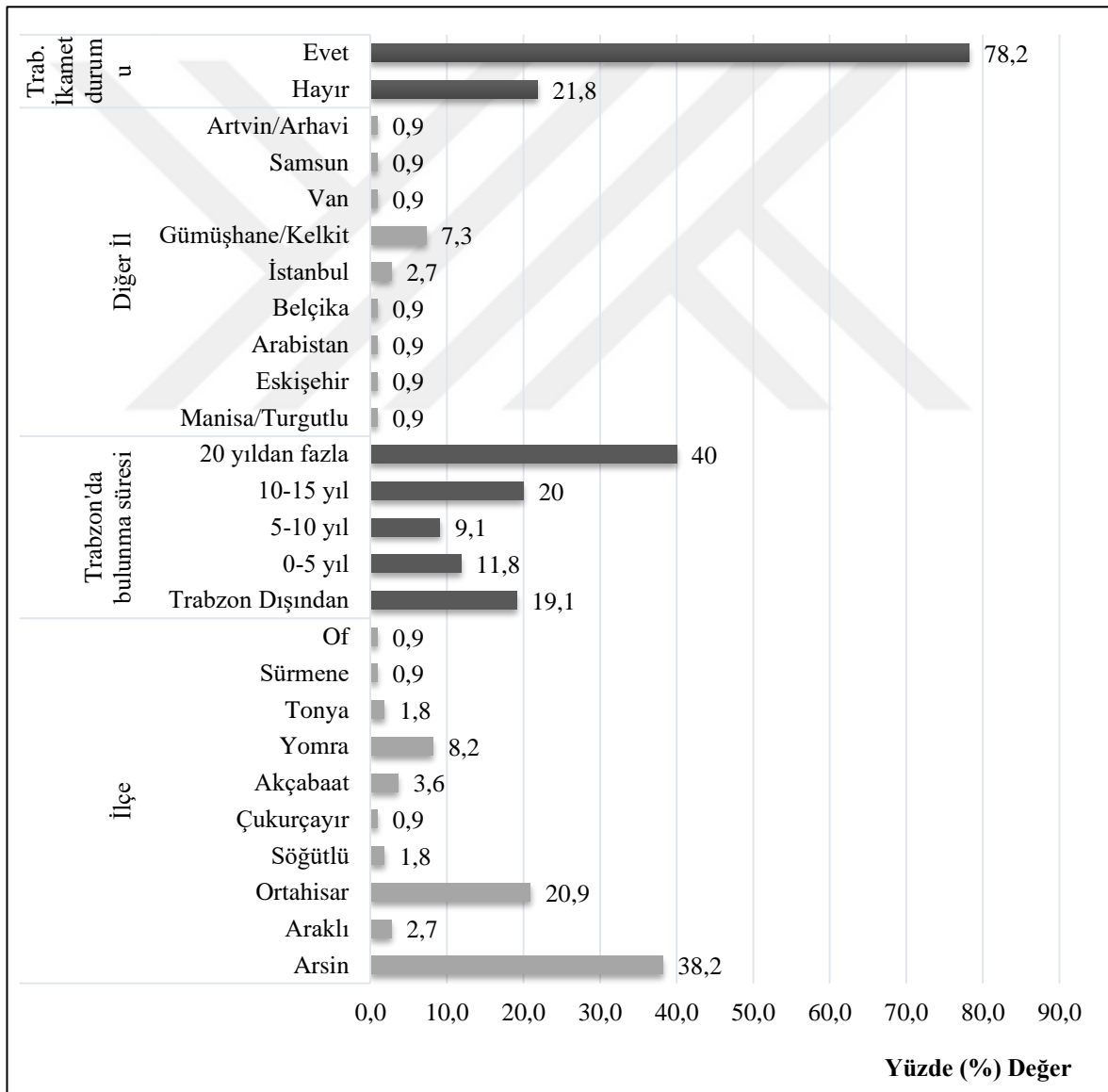

Şekil 34. Katılımcıların demografik özelliklerinin yüzde (%) dağılımı

Ankete katılan bireylerin gelir durumlarına bakıldığında, katılımcıların yüzde %33,6'sı 1.001-3000 TL aylık ortalama gelire sahipken sadece %14,5'inin 3.001-5.000 TL aylık gelire sahip olduğu görülmektedir. Bunun yanında önemli bir bölümünün aylık 0-500 TL (%30,0) ve 501-1000 TL (%6,4) gelire sahip olduğu, %13,6'sının ise gelirin olmadığı tespit edilmemiştir. TÜİK, 2006-2016 yılları arasında Satın alma Gücü Paritesi (SGP) kullanılarak hesaplanan gelire dayalı yoksulluk oranı belirlemek amacıyla 1000 kişi ile yapılan çalışmada bireylerin %40'ının 5.517 TL, %70'inin 9.655 TL ile yoksulluk sınırında olduğunu tespit etmiştir (Güven, 2018). Bu verilere göre, çalışmamızda ankete katılan bireylerin 2016 itibariyle yoksulluk sınırının altında gelire sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

Ankete katılan bireylerin Trabzon'da ikamet edip etmedikleri, Trabzon'da yaşayanların ne kadar süredir bulunduğu ve diğer şehirlerde yaşayanların ise nerde yaşadıkları sorulmuştur. Alınan cevapların yüzde (%) dağılımları Şekil 35'de verilmiştir.

Elde edilen verilere göre katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%78,2) Trabzon'da yaşadığı görülmektedir. Katılımcıların Trabzon'da yaşayanlarının %40'ının 20 yıldan fazla Trabzon'da yaşadığı ve %20'sinin ise 10-15 yıl süredir yaşadığı görülmektedir. Ankete katılan bireylerin çoğunun Trabzon'da 5 yıldan fazla süredir yaşaması çalışma alanın tanınırlığı dolayısıyla bu alana ilişkin fikirlerin değerlendirilmesi açısından önemlidir. Ankette katılımcılara Trabzon'da nerede oturdukları sorulmuştur ve katılımcıların kentin farklı ilçelerde yaşadıkları görülmektedir. Katılanların en fazla Arsin ilçesinde (%38,2) yaşadığı görülmektedir.

Şekil 35. Katılımcıların ikamet etme durumlarının yüzde (%) dağılımı

3.3.2. Çalışma Alanının Kullanımı, Sorunları ve Kullanıcıların Beklentileri ile İlgili Bulgular

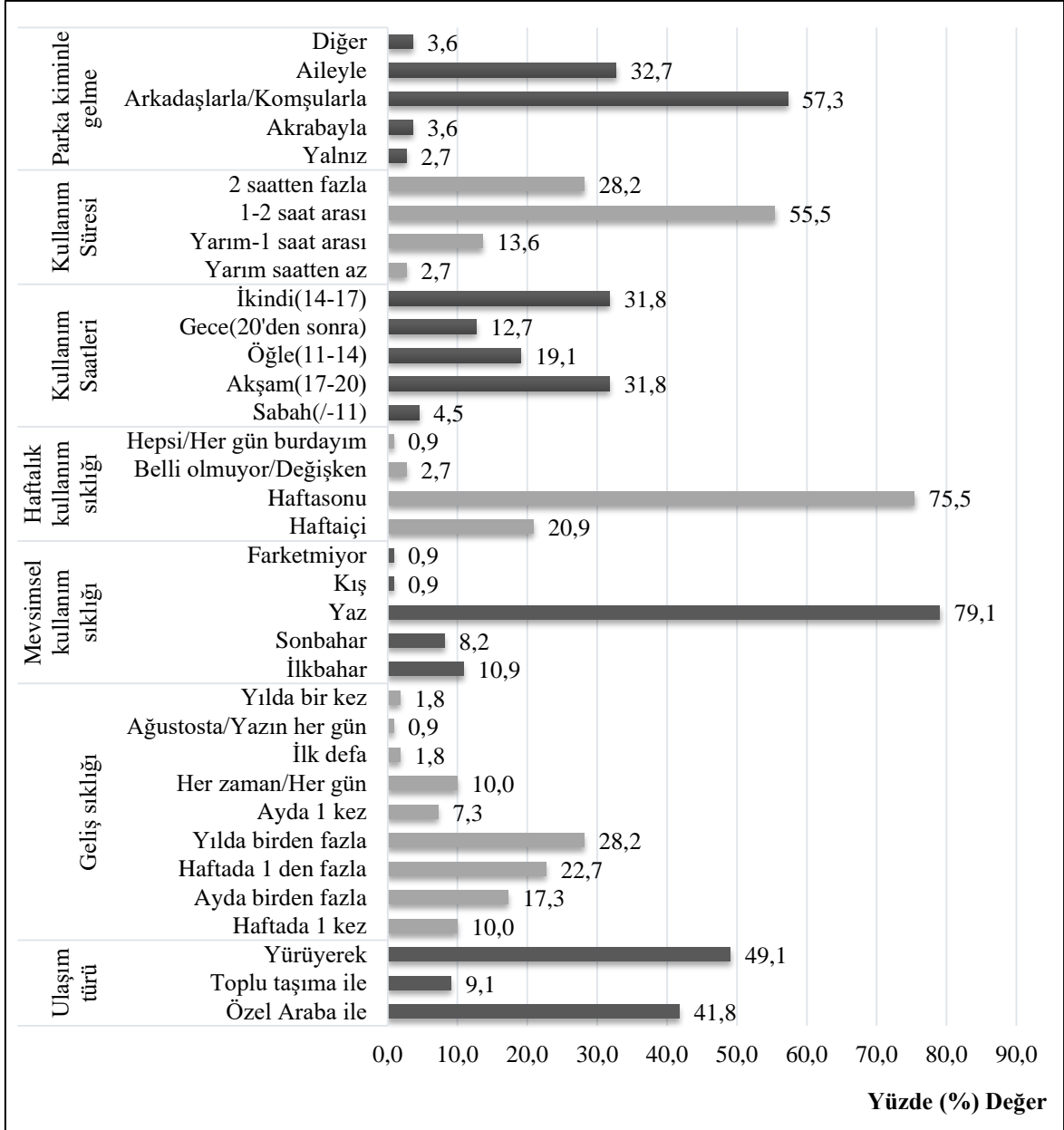
Ankete katılan bireylerin parka kiminle geldikleri, geliş zamanları ve ulaşım türleri yüzde (%) dağılımı Şekil 36’te görülmektedir. Katılanlara parka kiminle geldikleri sorulmuş ve en çok %57,3 ile arkadaşlarla ve komşularla gelindiği görülmektedir. Bunun yanında, aileyle (%32,7), akraba ve diğer (%3,6) ve yalnız olarak (%2,7) gelindiği görülmektedir.

Elde edilen verilere göre katılımcıların alanı en fazla 1-2 saat (%55,5) arası, en az ise yarım saatten az (%2,7) kullandığı görülmektedir. Elde edilen bu verilerle katılımcıların alanı kısa süreli tercih etmediği söylenebilir. Doruk (2011) da yaptığı çalışmada Trabzon sahili açık mekânlarının en fazla 1-2 saat (%40) kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır. Alanın kullanımının ise; en fazla 14:00-17:00 (%31,8) ve 17:00-20:00 saatlerinde (%31,8) olduğu görülmektedir.

Parkın çoğunlukla %75,5 oranında hafta sonu kullanıldığı görülmektedir. Mevsimsel kullanım olarak da %79,1 ile yaz mevsiminde en fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Kentsel açık alanların yaz mevsiminde en fazla kullanıldığı da bunu desteklemektedir. Bununla birlikte ilkbahar (%10,9) ve sonbahar mevsimlerinde de (%8,2) kullanıldığı görülmektedir. Özdemir (2007)’in yaptığı çalışmada 100 kişiye yapılan anket sonucunda kıyı alanının sonbahar (%5) ve kışın (%2) da kullanıldığı sonucu görülmektedir. Bakıldığında yapılan iki çalışmada da kıyı parkının sonbahar ve kışın en az oranda kullanıldığı tespit edildiğinden kıyı parkları için bu mevsimlerde de alternatif kullanımlar tasarlanmalıdır.

Kullanıcıların alana geliş sıklığı değerlendirildiğinde yılda birden fazla (%28,2), haftada birden fazla (%22,7) ve ayda birden fazla (%17,3) gelindiği görülmektedir.

Ankette parka kullanıcıların ulaşımı nasıl sağladıklarında bakıldığında ise en fazla ulaşımın yürüyerek (%49,1) olduğu, bunun yanında özel araba ile (%41,8) ve toplu taşıma ile (%9,1) olduğu görülmektedir. En fazla ulaşımın yürüyerek olması yakın çevrenin daha çok kullandığı hakkında fikir oluşturmaktadır.

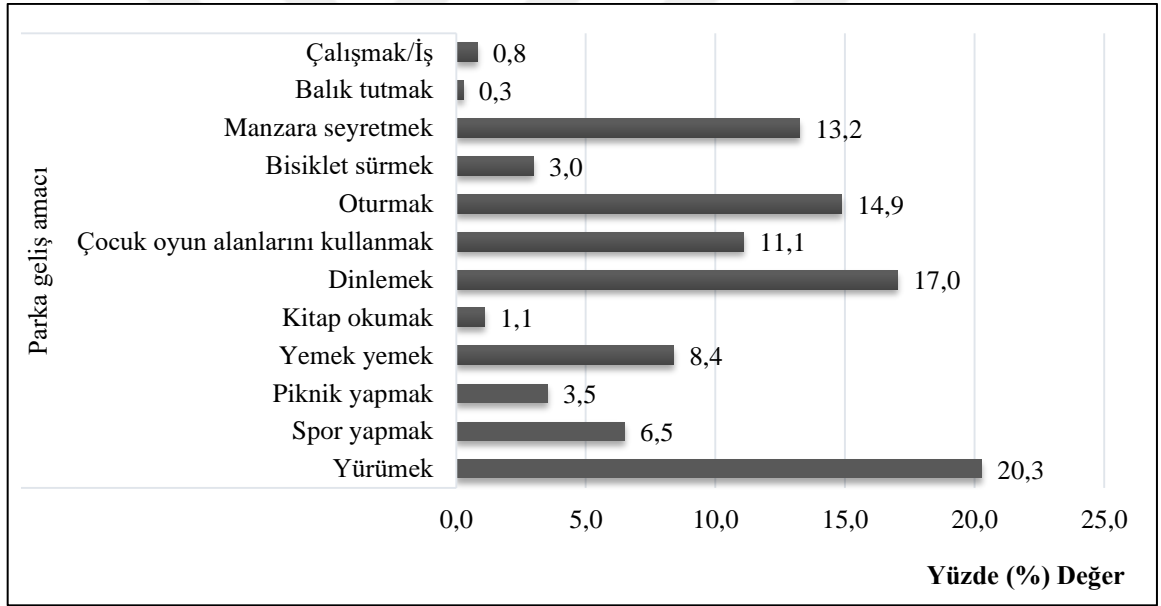

Şekil 36. Kullanıcıların geldiği, geliş zamanları ve ulaşım türleri yüzde (%) dağılımı

Ankette katılanlara parka hangi amaçlarla geldikleri sorulmuştur. Bu soru için on iki seçenek oluşturulmuştur. Seçenekler burada yapılan genel etkinlikler baz alınarak ifade edilmiştir. Alınan cevapların yüzde (%) dağılımı Şekil 37'de verilmiştir. Katılımcıların en fazla alanı yürümek için (%20,3) tercih ettiği görülmektedir. Bunları takiben dinlemek (%17,0), oturmak (%14,9), manzara seyretmek (%13,2), yemek yemek (%8,4), spor yapmak (%6,5) için gelindiği görülmektedir. Parka en az ise kitap okumak (%1,1) için gelindiği görülmektedir. Yapılan çalışmada parka geliş amacını etkileyen faktörlerden birinin de kıyı alanı olmasının olduğu görülmektedir. Ankete katılan bireylerin hangi

amaçla geliyorsunuz sorusuna verdikleri cevapların yaşa göre karşılaştırılmasına bakıldığında, en fazla yoğunluğun 15-19, 20-29 ve 30-39 yaş grubu olarak yürümek amacıyla olduğu belirlenmiştir. Ayrıca 30-39 yaş grubunun parka geliş amaçları çoğunlukla yürümek, dinlenmek ve çocuk oyun alanlarını kullanmaktır. Cinsiyete göre karşılaştırılmasına bakıldığında ise kadınların ve erkeklerin parka en fazla yürümek için geldiği görülmektedir.

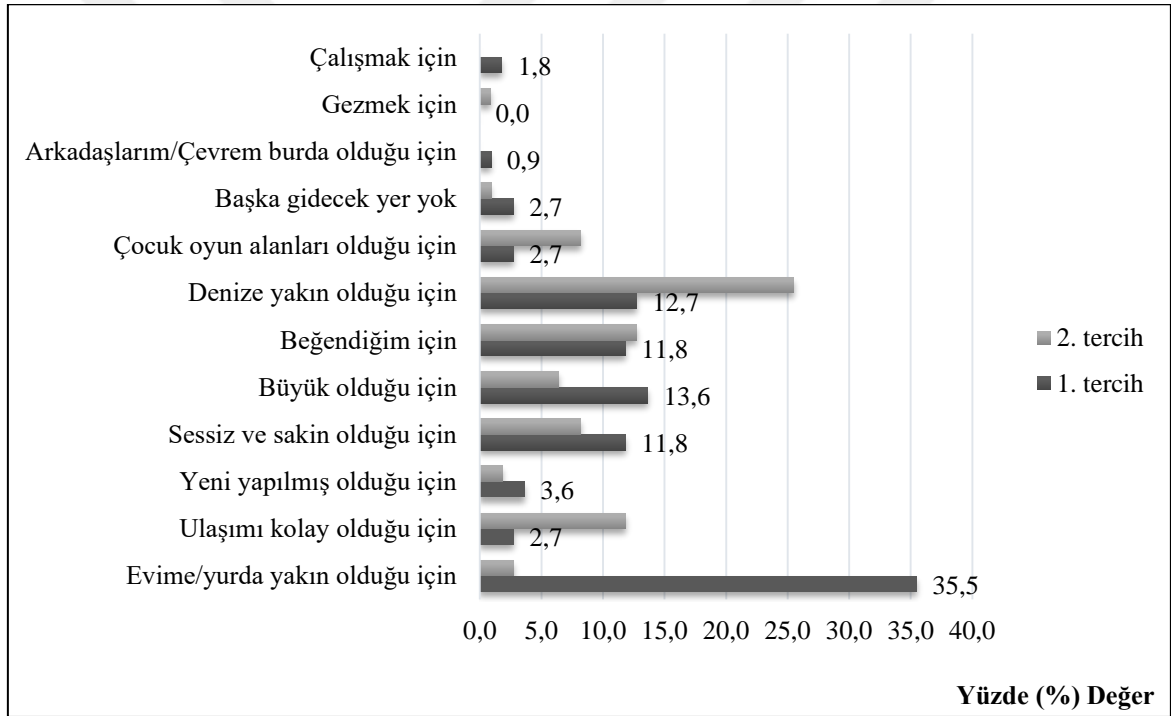
Özdemir (2007) de yaptığı çalışmada kullanıcıların deniz kıyısında yürüyüş yapmaktan (%13) ve manzara seyretmekten (%11) çok büyük keyif aldıkları sonucuna ulaşmıştır. Cengiz, Çavuş ve Kelkit (2012) de yaptıkları çalışmada ankete katılanlara alanı hangi amaçla kullandıklarını sorduklarında; en fazla oturma-dinlenme (%38,5) ve yürüyüş (%35,5) cevabını almışlardır.

Şekil 37. Parka geliş amaçlarının yüzde (%) dağılımı

Ankete katılanlardan bu parkı tercih etme nedenlerini belirlemek için 12 seçenekte oluşturulan soruyu tercih sırasına göre belirterek işaretlemeleri istenmiştir. Bu alana gelen kullanıcıların parkı tercih etme nedenlerinden sadece birinci ve ikinci tercihleri değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen verilere bakıldığında katılanların parkı tercih etme nedenlerinden birinci olarak tercih ettiği evime/yurduma yakın olduğu için (%35,5) seçeneğidir. Bu bilgiye göre bu parkın kullanım yoğunluğunun Arsin ilçesinde oturanlardan olduğu söylenebilir. Diğer 1.tercih etme nedenleri ise; alan büyük olduğu için

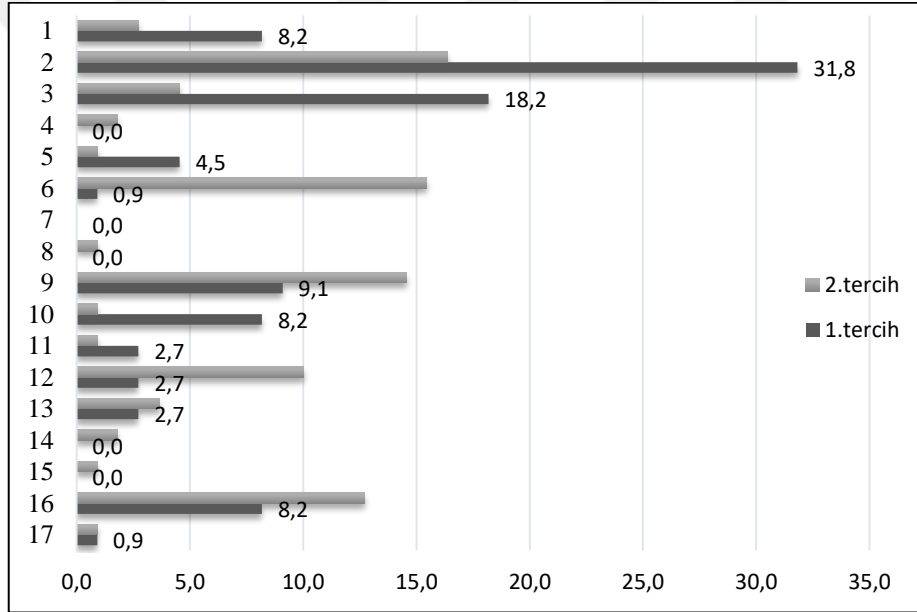
(%13,6), denize yakın olduğu için (%12,7), beğendiğim için (%11,8) ve sessiz ve sakin olduğu için (%11,8) şeklinde devam etmektedir. 2.tercihlere baktığımızda en çok tercih edilme nedeni alanın büyük olmasıdır (%25,5). Ankete katılan bireylerin bu parkı tercih etme nedenlerinin ve yaşlarının çapraz karşılaştırılmasına bakıldığında 15-19, 20-29 ve 30-39 yaş gruplarının bu alanı çoğunlukla evlerine/yurtlarına yakın olduğu için tercih ettikleri görülmektedir. Cinsiyete göre bakıldığında ise; kadın ve erkeklerin çoğunlukla evime/yurduma yakın olduğu için cevabı verdikleri görülmektedir. Musayev (2003) de yaptığı çalışmasında Yalova 17 Ağustos Kıyı Parkı'nın tercih edilme sebeplerinin en çok, alanın çeşitli fonksiyonlar içermesi (%29), merkezden uzak kalması (%26) ve diğer parklara göre daha sakin olması (%21) olarak tespit etmiştir.

Şekil 38. Parkı tercih etme nedenlerinin yüzde (%) dağılımı

Proje planında alan daha iyi analiz edilebilmek için 18 bölgeye ayrılmış ve her bölge numaralandırılmıştır. Bu bölgelerin en çok tercih edilenlerini belirlemek için harita da gösterilerek kullanıcılara en çok kullandığı bölgeleri tercih sırasına göre belirtmeleri istenmiş ve elde edilen veriler Şekil 39'de verilmiştir. Kullanıcıların 1. ve 2. tercihleri öncelikli olarak değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen verilere bakıldığında, 1. tercih olarak en fazla 2. bölgenin tercih edildiği görülmektedir. Bunda 2. bölgede bulunan çocuk

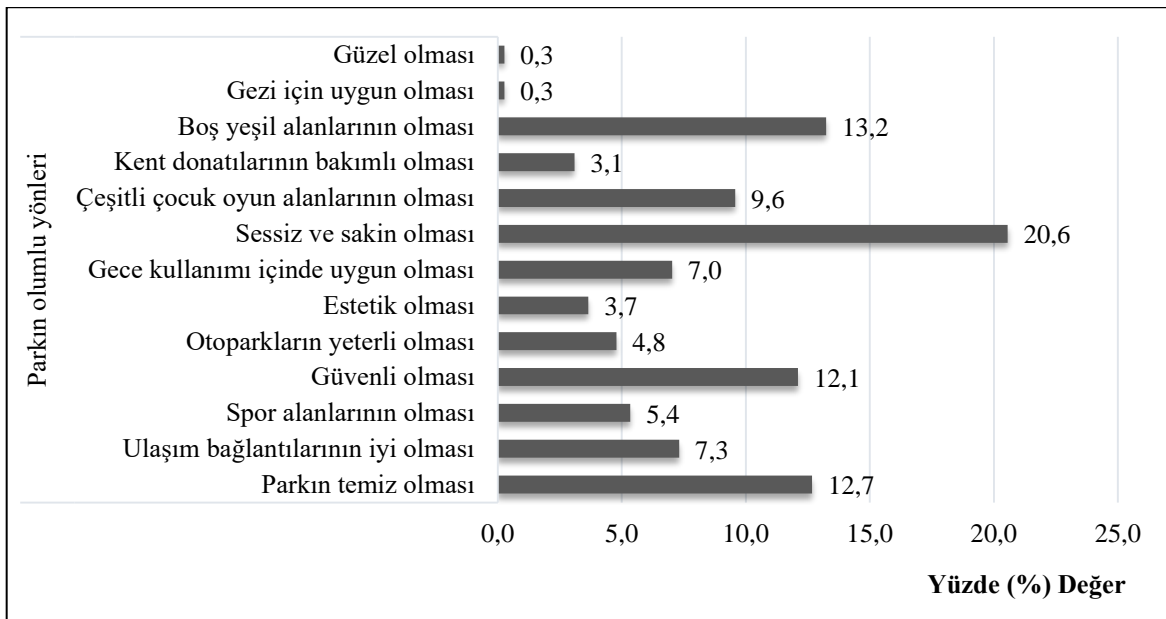
oyun alanlarının etkili olduğu söylenebilir. Diğer 1.tercih etme nedenlerine bakıldığında, 3.bölge (%18,2), 9.bölge (%9,1), 1. ve 10. bölge (%8,2) olduğu görülmektedir. Bunun yanında 4.bölge, 7.bölge, 8.bölge, 14.bölge, 15.bölgenin 1.tercih olarak en az seçildiği görülmektedir. 2.tercihlere bakıldığında ise 1. de olduğu gibi en çok tercih edilen bölgenin (%16,4) 2.bölge olduğu görülmektedir. Ankete katılan bireylerin en çok kullandıkları bölgelerin ve yaş gruplarının çapraz karşılaştırılmasına bakıldığında 20-29 ve 30-39 yaş gruplarının en fazla 2. bölgeyi kullandıkları görülmektedir. 2. bölgede bulunan çocuk oyun alanı bu durumda etkili olduğu söylenebilir. 15-19 yaş grubunun ise; en fazla 3. bölgeyi kullandıklarını görülmektedir. Cinsiyetle karşılaştırdığımızda ise; kadın ve erkeklerin en fazla 2. bölgeyi tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Şekil 39. Proje planında belirlenen bölgelerden en çok kullanılan bölgelerin tercih sırasına göre yüzde (%) dağılımı

Ankette kullanıcılara parkın olumlu yönlerini belirleyebilmek için 11 seçenek oluşturulmuş ve en sonuna da kullanıcının eklemek istediği bir kriter varsa diye açık uçlu bir seçenek bırakılmış ve elde edilen veriler Şekil 38'de verilmiştir. Yapılan anket sonucunda elde edilen verilere göre parkın olumlu yönlerinden en fazla tercih edilen, parkın sessiz ve sakin olması (%20,6) dır. Bunun yanında sırasıyla bol yeşil alanlarının olması (%13,2), parkın temiz olması (%12,7), güvenli olması (%12,1), çeşitli çocuk oyun alanlarının bulunması (%9,6) ve ulaşım bağlantılarının iyi olması (%7,3) diğer seçenekler

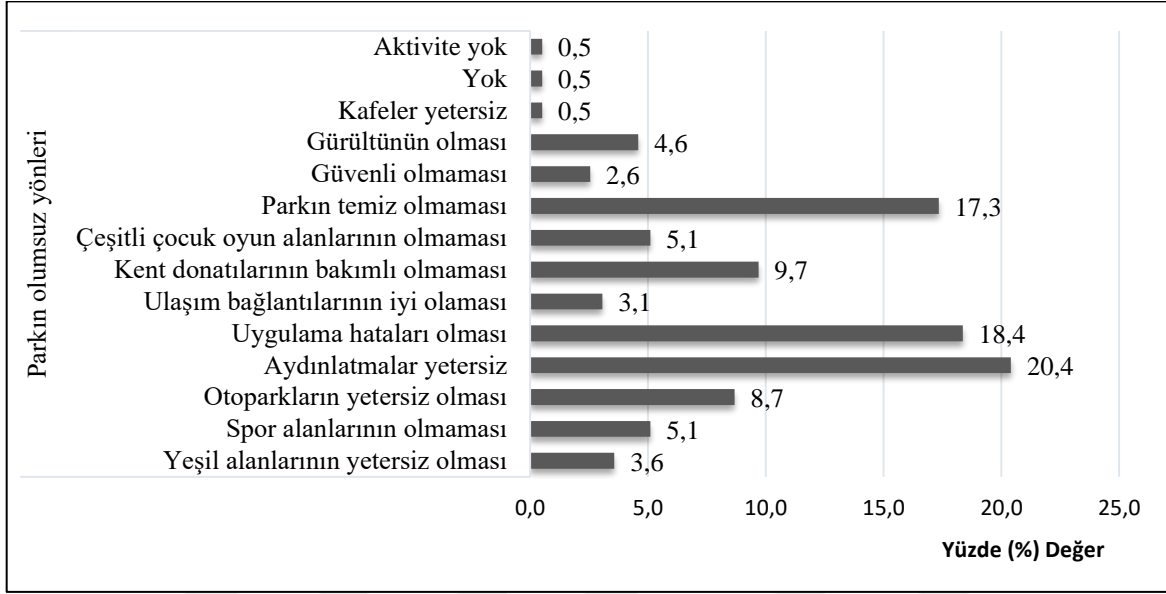
olarak belirlenmiştir. Olumlu yönlerinden en az olan tercih güzel olması (%0,3) ve gezi için uygun (%0,3) olmasıdır. Ankete katılan bireylerin parkın olumlu buldukları yönlerinin ve yaş gruplarının karşılaştırılmasına bakıldığında; 20-29 ve 30-39 yaş gruplarının yoğun olarak sessiz ve sakin olması seçeneğini belirttiği görülmektedir. Cinsiyete göre karşılaştırdığımızda ise; kadın ve erkeklerin parkın olumlu buldukları yönü sessiz ve sakin olmasıdır. Güven (2000) de İnciraltı kıyı rekreasyon alanında yaptığı çalışmasında parkın olumlu yönlerini sahildeki yürüyüş bandı (%28) ve manzaraya dönük oturma alanları (%24) olarak tespit etmiştir.

Şekil 40. Parkın olumlu yönlerinin yüzde (%) dağılımı

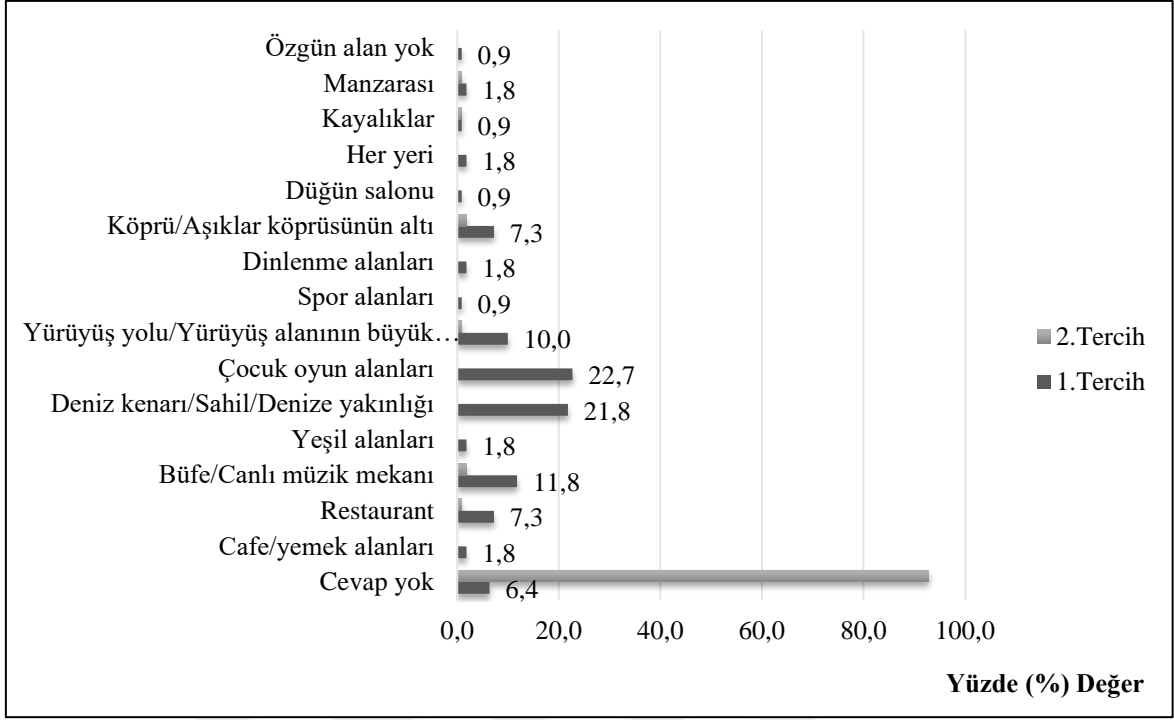
Ankette kullanıcılara parkın olumsuz yönlerini belirleyebilmek için 11 seçenek oluşturulmuş ve en sonuna da kullanıcının eklemek istediği bir kriter varsa diye açık uçlu bir seçenek bırakılmış ve elde edilen veriler Şekil 41’de verilmiştir. Elde edilen verilere göre parkın olumsuz bulunan en fazla kriteri aydınlatmalar yetersiz (%20,4) seçeneğidir. Bunun yanında uygulamaları hataları olması (%18,4), parkın temiz olmaması (%17,3), kent donatılarının bakımlı olmaması (%9,7) ve otoparklarının yetersiz olması (%8,7) dir. En az bulundan kriter ise aktivite yok (%0,5), kafeler yetersiz (%0,5) ve olumsuz yönü yoktur (%0,5) seçenekleridir. Ankete katılan bireylerin parkın olumsuz yönlerine verdikleri cevapların ve yaş grupları karşılaştırıldığında, 15-19 yaş grubunun parkın en fazla temiz olmamasını belirttiği, 20-29 yaş grubunun parkın en fazla uygulama hataları olmasını

belirttiği ve 30-39 yaş grubunun ise parkta en fazla aydınlatmaları yetersiz bulduğu görülmektedir. Cinsiyet ile karşılaştırdığımızda ise; kadınların en fazla aydınlatmaları yetersiz bulduğu ve erkeklerin ise; en fazla parkın temiz olmamasını belirttiği tespit edilmiştir.

Şekil 41. Parkın olumsuz yönlerinin yüzde (%) dağılımı

Ankette bu parkın en özgün mekânını belirlemek için sorulan soru sonucunda elde edilen veriler Şekil 42’de belirtilmiştir. Katılımcıların ilk iki tercihi değerlendirmeye alınmıştır. Buna göre; atılımcıların ilk tercihlerinde belirttikleri en özgün mekânı çocuk oyun alanları (%22,7) dır. Bunun yanında sırasıyla; deniz kenarı/sahil/denize yakınlığı (%21,8), büfe/canlı müzik mekânı (%11,8) ve yürüyüş yolu/yürüyüş alanının büyük olması (%10,0) dır. Ankete katılanların büyük çoğunluğu (%92,7) bu soru için bir tercih belirttiklerinden 2.tercih olarak cevap vermeyenlerin sayısı oldukça fazladır. Ankete katılan bireylerin parkın en özgün mekânına verdikleri cevapların ve yaş gruplarının karşılaştırılmasına bakıldığında; 20-29 yaş grubunun en fazla deniz kenarı/sahil/denize yakınlığı tercih ettiği ve 30-39 yaş grubunun ise; en fazla çocuk oyun alanlarını tercih ettiği görülmektedir. Cinsiyetle karşılaştırıldığında ise; kadınların parkın özgün mekân olarak en fazla deniz kenarı/sahil/denize yakınlığı tercih ettiği erkeklerin ise; en fazla çocuk oyun alanını tercih ettiği görülmektedir.

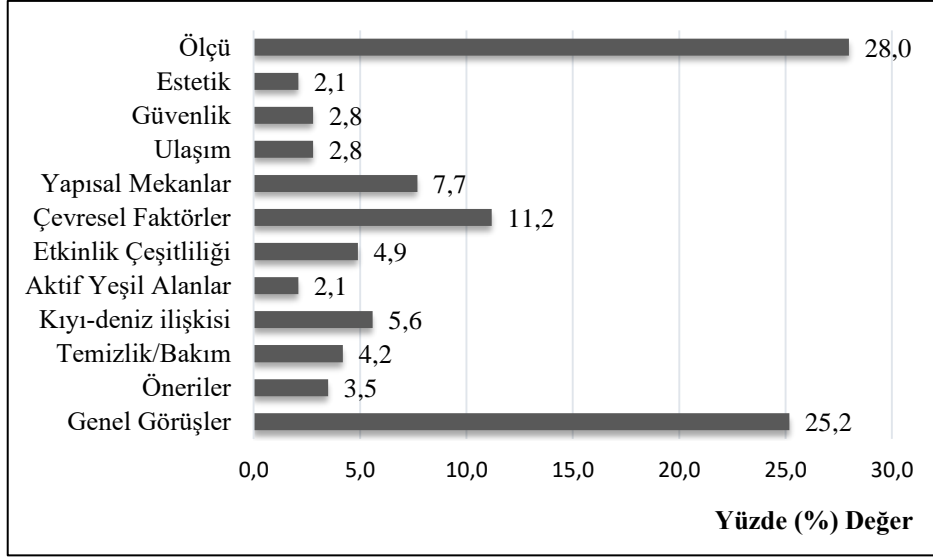

Şekil 42. Parkın en özgün mekânlarının yüzde (%) dağılımı

Ankette katılan bireylerden bu parkı gittikleri diğer sahil parklarını düşünerek değerlendirmeleri istenmiştir. Buna göre alınan cevapların yüzde (%) dağılımı Şekil 43’de belirtilmiştir. Soru açık uçlu olarak sorulmuştur. Verilen cevaplar çok fazla olduğundan ilişkili olanlar genel başlıklar altında gruplandırılmıştır (Tablo 22). En fazla karşılaştırılan kriter ölçü (%28,0) olarak belirlenmiştir. Katılımcılar bu parkı ölçü bakımından diğer parklarla karşılaştırmışlar ve bu parkın çok büyük, ferah olduğunu ve Karadeniz’de böyle bir park olmadığını belirtmişlerdir. En az değerlendirilen kriterler ise aktif yeşil alanlar (%2,1) ve estetik (%2,1). Kullanıcıların bu parkı diğer gittiği sahil parklarını düşündüğünde değerlendirmesinin yaş gruplarıyla karşılaştırılmasına bakıldığında; 15-19, 20-29 ve 30-39 yaş gruplarının parkı en fazla “ölçü” olarak değerlendirdiği görülmektedir. “Ölçü” parametresi, ‘Çok büyük’, ‘Karadeniz’de böyle bir park yok’ ve ‘Ferah’ ifadelerinin gruplandırılmasıdır. Cinsiyet ile karşılaştırıldığında ise; kadın ve erkeklerin de bu parkı en fazla “ölçü” parametresiyle değerlendirdiği görülmektedir.

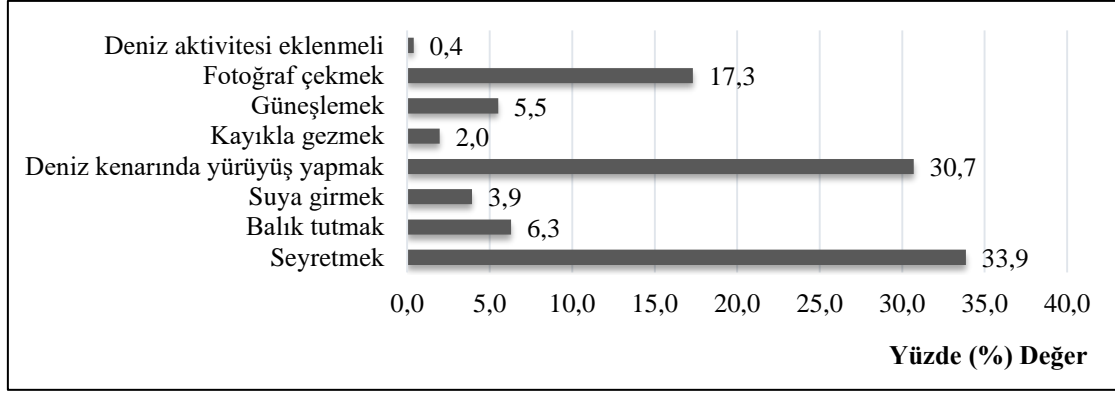
Tablo 22. Kullanıcıların gittikleri diğer kıyı parklarını düşündüklerinde Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkını değerlendirmeleri istenen soruya verdikleri cevapların gruplandırılması

Ölçü	<ul style="list-style-type: none"> • Çok büyük • Karadeniz sınırları içinde böyle büyük bir park yok 	<ul style="list-style-type: none"> • Ferah
Estetik	<ul style="list-style-type: none"> • Mavi ve yeşil birlikte güzel görüntü oluşturuyor 	<ul style="list-style-type: none"> • Çok estetik
Güvenlik	<ul style="list-style-type: none"> • Güvenilir 	
Ulaşım	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaşım bağlantıları yeterli genişlikte 	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaşımı iyi
Yapısal Mekânlar	<ul style="list-style-type: none"> • Tuvalet az • Sahile daha çok oturma yeri olmalı • Boş mimari yapılar farklı şekilde değerlendirilmeli 	<ul style="list-style-type: none"> • Gölge alanlar yetersiz • Sahilde daha çok kafe olmalı
Çevresel Faktörler	<ul style="list-style-type: none"> • Sessiz/Sakin/Rahatlatıcı ortam dinlenmek için keyifli bir yer 	<ul style="list-style-type: none"> • Şu ana kadar en sessiz sakin park
Etkinlik Çeşitliliği	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivite çeşitliliğinin olması avantajlı • Çocukla gidildiğinde çok rahat bir ortam • Çok mekân var 	<ul style="list-style-type: none"> • Canlı müzik • Yürüyüş için güzel bir park • Etkinlik alanları az
Aktif Yeşil Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Büyük çim/yeşil alanlar mevcut 	
Kıyı-deniz ilişkisi	<ul style="list-style-type: none"> • Karadeniz genelinde en geniş ve hoş sahili • Denize yakın olması, geniş alanlı 	<ul style="list-style-type: none"> • En kullanışlı sahil • Kıyı yürüyüş alanı güzel
Temizlik/Bakım	<ul style="list-style-type: none"> • Temiz, güzel, bakımlı ve modern 	<ul style="list-style-type: none"> • Temizlik yetersiz
Öneriler	<ul style="list-style-type: none"> • Vatandaşları çekecek mekânlar olmalı • İnsan çekmek için yeterli alan aktivite yok topluma katkı esnafa katkı sağlayacak şekilde düzenlenmeli • Denizle ilgili aktiviteler düzenlenebilir 	<ul style="list-style-type: none"> • Ağaçlı bir piknik alanı olmalı • Denize daha yakın yürüyüş yolu olabilir
Genel Görüşler	<ul style="list-style-type: none"> • Çok beğendim • Çok güzel park her zaman gelmeyi düşünürüm • Daha özgürce vakit geçirebilmek • Gezmek için Trabzon'un en uygun sahili burası • Her daim kullandığım için yeterli buluyorum • Argo konularda rahatsızlık • İdare eder 	<ul style="list-style-type: none"> • Güzel bir park • Gittiğim tek sahil burası • Harika • İyi • 5 üzeri 3 • Orta • Alan yeterli değil

Şekil 43. Kullanıcıların gittikleri diğer kıyı parklarını düşündüklerinde Arsın Sahil Dolgu Alanı Parkını değerlendirmeleri istenen soruya verdikleri cevapların yüzde (%) dağılımı

Ankete katılan bireylere bu parkta deniz ile ilgili hangi aktiviteleri yaptıkları sorulduğundan alınan cevapların yüzde (%) dağılımı Şekil 44’de verilmiştir. Elde edilen verilere bakıldığında en fazla seyretmek (%33,9) aktivitesinin olduğu görülmüştür. Bunun yanında; deniz kenarında yürüyüş yapmak (%30,7), fotoğraf çekmek (%17,3), balık tutmak (%6,3), güneşlenmek (%5,5), suya girmek (%3,9), kayıkla gezmek (%2,0) ifadeleri söylenmiştir. En az verilen cevap ise deniz aktivitesi eklenmeli (%0,4) olmuştur. Katılımcıların deniz ile ilgili yaptıkları aktivitelere verdikleri cevaplar ve yaş grupları karşılaştırıldığında 15-19 yaş, 30-39 yaş ve 40-49 yaş grubunun en fazla seyretmeyi ve 20-29 yaş grubunun en fazla deniz kenarında yürüyüş yapmayı tercih ettiği görülmektedir. Cinsiyet ile karşılaştırıldığında, kadınların en fazla deniz ile ilgili yaptıkları aktivitenin seyretmek olduğu, erkeklerin ise; deniz kenarında yürüyüş yapmak olduğu tespit edilmiştir.

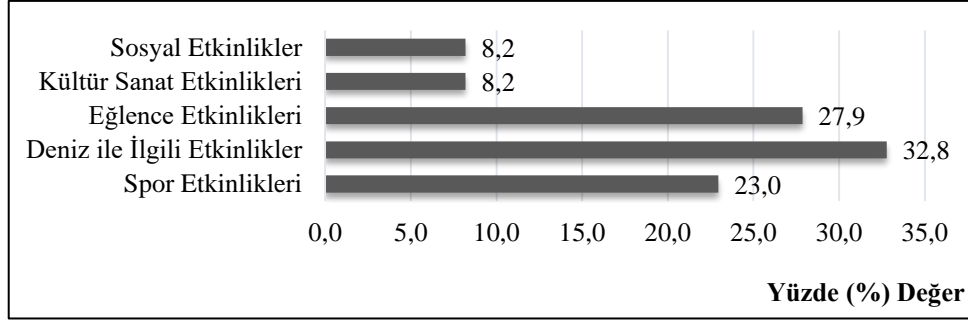

Şekil 44. Parkta deniz ile ilgili yapılan aktivitelerin yüzde (%) dağılımı

Ankete katılanlara bu parkta başka hangi aktiviteleri yapmaları istendiği cevapları Tablo 23'deki gibi gruplandırılmış ve sonuçların yüzde (%) dağılımı Şekil 45'da verilmiştir. Elde edilen verilere bakıldığında en fazla yapılması istenen etkinlikler deniz ile ilgili etkinlikler (%32,8) olduğu görülmektedir. En az istenen etkinlikler ise sosyal (%8,2) ve kültür sanat etkinlikleri (%8,2) olduğu görülmektedir. Ankete katılan bireylerin bu parkta başka yapmak istedikleri aktiviteler sorulduğunda verdikleri cevapları ve cinsiyet gruplarını karşılaştırdığımızda, kadınların en fazla piknik yapmak istediği ve erkeklerin ise, plajı istediği tespit edilmiştir.

Tablo 23. Bu parkta yapılmak istenen aktiviteler için verilen cevapların gruplandırılması

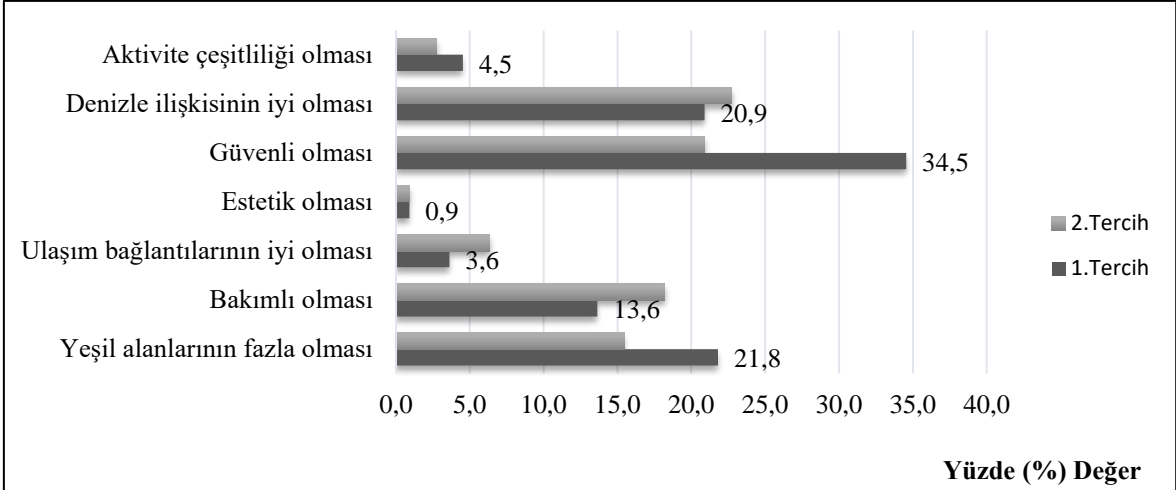
Spor etkinlikleri	<ul style="list-style-type: none"> • Spor alanları • Bisiklet vb. araçların kiralanıp kullanılması 	<ul style="list-style-type: none"> • Bisiklet sürmek • Yürüyüş yapmak
Deniz ile ilgili etkinlikler	<ul style="list-style-type: none"> • Plaj • Deniz ile ilgili aktiviteler • Tekne turu • İskele sayesinde üzerine çıkmak 	<ul style="list-style-type: none"> • Kayıkla gezmek • Jetsiki • Su sporları
Eğlence etkinlikleri	<ul style="list-style-type: none"> • Eğlence aktiviteleri • Paintball 	<ul style="list-style-type: none"> • Lunapark • Go-kard
Kültür sanat etkinlikleri	<ul style="list-style-type: none"> • Konser • Açık havada canlı müzik dinlemek 	<ul style="list-style-type: none"> • Gece sinema
Sosyal etkinlikler	<ul style="list-style-type: none"> • Kamp yapmak • Piknik 	<ul style="list-style-type: none"> • Alışveriş

Şekil 45. Bu parkta yapılması istenen aktivitelerin yüzde (%) dağılımı

Çalışma alanı dolgu alanı niteliğinde ve doğal bir alan oluşturmadığından kıyı ile ilgili aktiviteler sınırlıdır. Bu parkta yapılması istenen aktivitelerin en fazla deniz ile ilgili aktiviteler olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Özdemir (2007)'de dolgu alanında yaptığı çalışmalar sonucunda dolgu alanlarının ağırlıklı olarak suyla ilgili aktivitelerden çok kara ile ilgili aktivitelere hizmet verdiğini ortaya koymuştur. Bu da kıyı parklarındaki kullanıcıların suyla ilişkisini koparmaktadır. Dolayısıyla dolgu alanı da olsa kıyı alanlarında kullanıcıların su ile ilişkili aktiviteleri belediklerini unutmamak gerekir.

Ankete katılan bireylere bir kıyı parkının en önemli nitelikleri sorulmuş ve cevaplarının tercih sırası belirleterek cevaplamaları istenmiştir (Şekil 46). Elde edilen verilere göre 1.tercih de en fazla güvenli olması (%34,5) belirtilmiştir. Bunun yanında yeşil alanlarının fazla olması (%21,8), deniz ile ilişkisinin iyi olması (%20,9), bakımlı olması (%13,6), aktivite çeşitliliğinin olması (%4,5), ulaşım bağlantılarının iyi olması (3,6) ve estetik olması (%0,9) ifadeleri söylenmiştir. Ankete katılan bireylere bir kıyı parkının en önemli nitelikleri sorulduğunda verdikleri cevaplar ve yaş grupları karşılaştırıldığında, 15-19 yaş grubunun en fazla alanın güvenli olması ve denizle ilişkisinin iyi olması seçeneğini tercih ettiği, 20-29 yaş grubunun en fazla yeşil alanlarının fazla olması seçeneğini tercih ettiği, 30-39 yaş, 40-49 yaş ve 50-59 yaş gruplarının ise; güvenli olmasını tercih ettikleri görülmektedir. Cinsiyet ile karşılaştırıldığında, kadınların güvenli olmasını tercih ettiği ve erkeklerin ise güvenli olması ve deniz ile ilişkisinin iyi olmasını tercih ettiği görülmektedir.

Şekil 46. Bir kıyı parkının en önemli nitelikleri sorusuna verilen cevapların yüzde (%) dağılımı

3.3.3. Kullanıcı Memnuniyeti ile İlgili Bulgular

Çalışmada uygulanan anketin üçüncü bölümünde değerlendirilen kıyı parkında kullanıcıların memnuniyet düzeylerini belirlemek için 5’li likert ölçeğine uygun sorgulama yapılmıştır. Kullanıcılardan 29 soruya ilişkin değerlendirmelerini 1. Kesinlikle katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılıyorum, 5. Kesinlikle katılıyorum şeklinde değerlendirmeleri istenmiştir. Bu değerlendirmedeki amaç bir kıyı parkının kullanımını etkileyen ve tasarım yaklaşımlarının belirlenmesine katkı sağlayan kararların tespit edilmesidir. Bu kapsamda sorulan sorular değerlendirmeler sonunda tasarım kriterlerini ifade edecek şekilde kısaltılmıştır. Sorular ve karşılığı olan kısaltılmış ifadeler Tablo 24’de verilmiştir. Bu bölümle ilgili değerlendirmelerde bundan sonra kısaltılmış ifadeler üzerinden yorumlar yapılmıştır.

Yapılan anket çalışmasında kıyı parkı kriterleri için ifadelerden “Bu parka çevreden ulaşım oldukça kolaydır” (4,200), “Bu park içerisindeki mekânlar arasındaki ulaşım oldukça kolaydır” (4,145), “Bu park bebek arabası/tekerlekli sandalye ile dolaşmak için uygundur” (4,182) ifadeleri en yüksek ortalama ile öne çıkan kriterlerdendir. “Bu parkta tuvaletler yeterlidir” (2,509), “Bu parkta satış birimleri/büfeler yeterlidir” (2,809), “Bu parkta yemek yeme yerleri yeterlidir” (2,855) ifadeleri ise kıyı parkı kriterlerinden öne çıkan en düşük ifadeler olarak görülmüştür (Tablo 24).

Tablo 24. 5’li likert ölçeğine göre sorulan anket sorularının kısaltılmış ifadeleri, standart sapmaları (SS) ve ortalama değerleri

KRİTERLER KAVRAMLAR	İFADELER	Ort.	SS
Ulaşılabilirlik	1. Bu parka çevreden ulaşım oldukça kolaydır	4,200	0,98
Yakınlık	2. Bu park içerisindeki mekânlar arasındaki ulaşım oldukça kolaydır	4,145	0,98
Estetik/Görsel bütünlük	3. Bu park estetik açıdan iyidir	3,700	1,05
Uyumlu	4. Bu park çevreye uygundur	3,973	0,97
Yaşanabilir	5. Bu park yaşanabilir, hoş ve çekici mekânlar içerir	3,391	1,30
Okunabilirlik	6. Bu parktaki mekânların yeri olaylıkla algılanabilmektedir	3,836	1,06
Yeşil alan / Nicelik	7. Bu parkta yeşil alanlar yeterlidir	3,991	1,05
Kent donatıları	8. Bu parkta kent donatıları yeterlidir	3,218	1,18
Aydınlatma	9. Bu parkta aydınlatma yeterlidir	3,455	1,33
Denizle ilişkili	10. Bu parkın deniz ile ilişkisi yeterlidir	3,673	1,35
Otopark	11. Bu parkta otopark yeterlidir	3,518	1,28
Yeşil alan / Nitelik	12. Bu parkta aktif yeşil alanlar kullanılabilecek niteliktedir	3,818	1,12
Çocuk oyun alanı	13. Bu parkta çocuk oyun alanları yeterlidir	3,591	1,24
Gençlerin kullanımı	14. Bu park gençlerin kullanımına uygundur/gençler tarafından tercih edilir	4,064	1,10
Yaşlıların kullanımı	15. Bu park yaşlıların kullanımına uygundur/yaşlılar tarafından tercih edilir	3,789	1,16
Kafe/Restoran	16. Bu parkta yemek yeme yerleri yeterlidir	2,855	1,28
Satış birimleri/Büfe	17. Bu parkta satış birimleri/büfeler yeterlidir	2,809	1,24
Wc	18. Bu parkta tuvaletler yeterlidir	2,509	1,24
Spor alanları	19. Bu parkta spor alanları yeterlidir	3,218	1,25
Su ögesi	20. Bu parkta su öğeleri yeterlidir	2,609	1,24
Gölgelikler	21. Bu parkta gölge alanlar yeterlidir	3,064	1,23
Donatılar / Bakımlı	22. Bu parkta kent donatıları bakımlıdır	3,055	1,16
Yeşil alan / Bakımlı	23. Bu parkta yeşil alanlar bakımlıdır	3,573	1,24
Estetik/Bitkisel tasarım	24. Bu parktaki bitkilendirmeler estetik ve etkileyicidir	3,155	1,29
Aktivite çeşitliliği	25. Bu parkta aktivite çeşitliliği fazladır	2,991	1,40
Evrensel tasarım	26. Bu park bebek arabası/tekerlekli sandalye ile dolaşmak için uygundur	4,182	1,13
Güvenlik	27. Bu parkta giriş ve çıkışlar kontrollü ve güvenlidir	3,427	1,30
Kullanım süresi / Günlük	28. Bu parka gelindiğinde uzun süre vakit geçirilebilir	3,764	1,27
Kullanım süresi / Yıllık	29. Bu park yılın büyük bölümü kullanıma uygundur	3,500	1,19

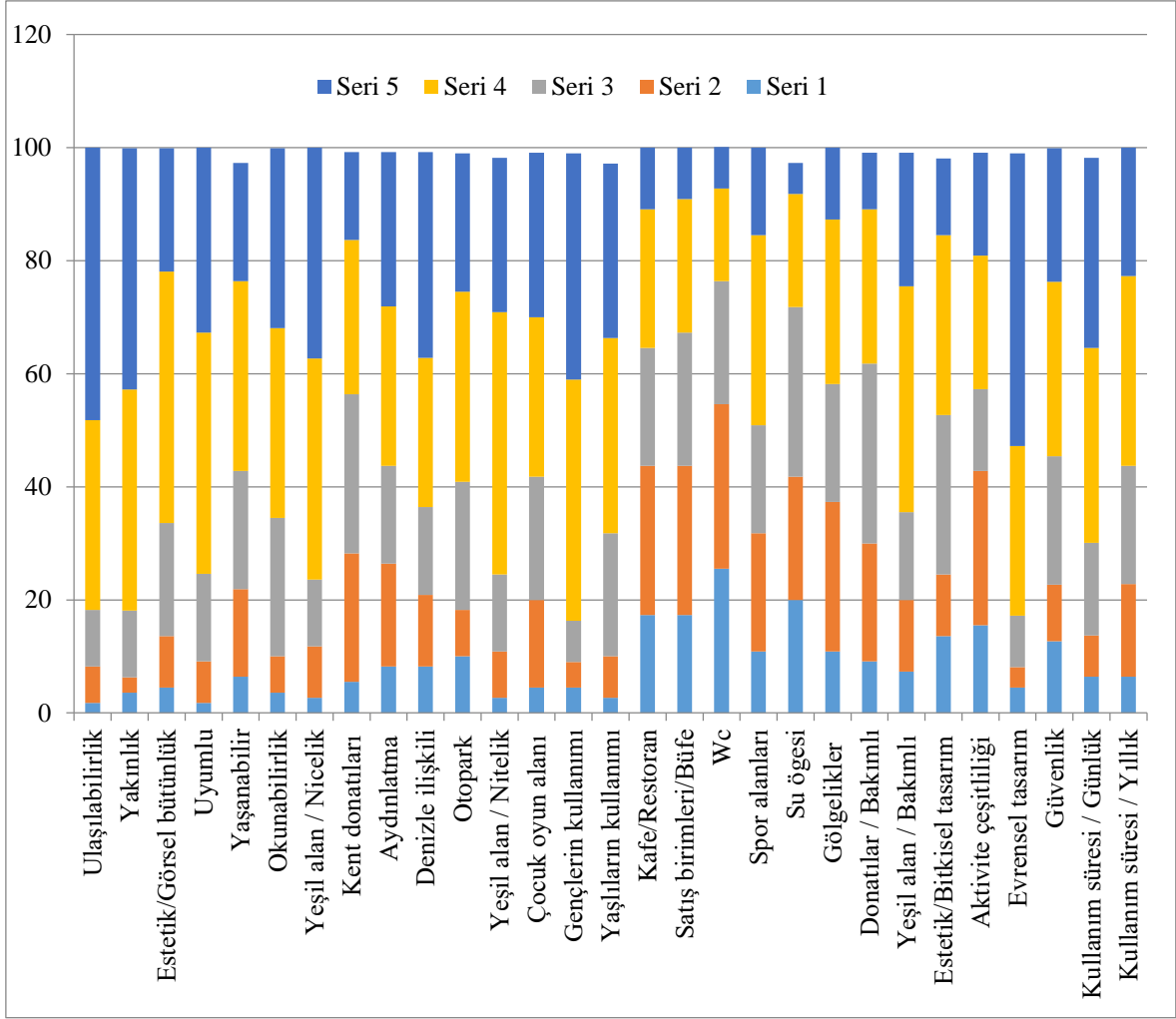
Sorulara verilen cevapların yüzde değerleri Tablo 25 ve Şekil 47’de verilmiştir. Buna göre, kıyı parkı kullanıcılarının memnuniyet düzeylerini sorgulayan ifadelerin yüzde (%) dağılımına bakıldığında, 1. kesinlikle katılmıyorum ifadesi çalışma alanındaki en negatif özellikleri tanımlamaktadır. Buna göre sırasıyla; bu parkta tuvaletler yeterlidir (%25,5), bu parkta su öğeleri yeterlidir (%20,0), bu parkta yemek yeme yerleri yeterlidir (%17,3) ve bu parkta satış birimleri/büfeler yeterlidir (%17,3) ifadeleri bu alandaki en önemli 4 eksiklik olarak tanımlanmıştır. 2. katılmıyorum ifadesi çalışmadaki negatif özellikleri tanımlamaktadır. Buna göre sırasıyla; bu parkta tuvaletler yeterlidir (%29,1), bu parkta aktivite çeşitliliği fazladır (27,3), bu parkta satış birimleri/büfeler yeterlidir (%26,4), Bu parkta yemek yeme yerleri yeterlidir (%26,4), bu parkta gölge alanlar yeterlidir (%26,4) ifadeleri bu alandaki önemli 5 eksiklik olarak tanımlanmıştır. 1. ve 2. ifadelerde parkta yemek yeme yerlerinin ve satış birimleri/büfelerin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında daha önce incelenen yurtdışı örneklerine ait analizlerde bu mekânlarının sınırlı tutulduğu görülmüştür. Sonuç olarak bu çalışmada ise yemek yeme yerlerinin ve satış birimleri/büfelerin yetersizliğinin en negatif özellikler olarak ortaya çıkması kültürel farklılıkları işaret etmektedir. Dolayısıyla bir kıyı parkı tasarlariken önemli olan kriterlerden birinin de yere ait kültürel faktörler olduğunu unutmamak gerekir.

4. katılıyorum ifadesi ise; çalışma alanındaki pozitif özellikleri tanımlamaktadır. Buna göre sırasıyla; bu parkta aktif yeşil alanlar kullanılabilir niteliktedir (%46,4), bu park estetik açıdan iyidir (%44,5), bu park çevreye uygundur (%42,7), bu park gençlerin kullanımına uygundur/gençler tarafından tercih edilir (%42,7) ifadeler bu alandaki önemli 4 pozitif ifade olarak tanımlanmıştır. 5. kesinlikle katılıyorum ifadesi çalışma alanındaki en pozitif özellikleri tanımlamaktadır. Buna göre sırasıyla; bu park bebek arabası/tekerlekli sandalye ile dolaşmak için uygundur (%51,8), bu parka çevreden ulaşım oldukça kolaydır (%48,2), bu park içerisindeki mekânlar arasındaki ulaşım oldukça kolaydır (%42,7) ifadeleri çalışma alanındaki en pozitif özellikleri tanımlamaktadır.

Tablo 25. 5’li likert ölçeğine göre sorulan anket sorularının cevaplarının yüzde (%) dağılımı

SORULAR	1	2	3	4	5
Ulaşılabilirlik	1,8	6,4	10,0	33,6	48,2
Yakınlık	3,6	2,7	11,8	39,1	42,7
Estetik/Görsel bütünlük	4,5	9,1	20,0	44,5	21,8
Uyumlu	1,8	7,3	15,5	42,7	32,7
Yaşanabilir	6,4	15,5	20,9	33,6	20,9
Okunabilirlik	3,6	6,4	24,5	33,6	31,8
Yeşil alan / Nicelik	2,7	9,1	11,8	39,1	37,3
Kent donatıları	5,5	22,7	28,2	27,3	15,5
Aydınlatma	8,2	18,2	17,3	28,2	27,3
Denizle ilişkili	8,2	12,7	15,5	26,4	36,4
Otopark	10,0	8,2	22,7	33,6	24,5
Yeşil alan / Nitelik	2,7	8,2	13,6	46,4	27,3
Çocuk oyun alanı	4,5	15,5	21,8	28,2	29,1
Gençlerin kullanımı	4,5	4,5	7,3	42,7	40
Yaşlıların kullanımı	2,7	7,3	21,8	34,5	30,9
Kafe/Restoran	17,3	26,4	20,9	24,5	10,9
Satış birimleri/Büfe	17,3	26,4	23,6	23,6	9,1
Wc	25,5	29,1	21,8	16,4	7,3
Spor alanları	10,9	20,9	19,1	33,6	15,5
Su ögesi	20,0	21,8	30,0	20,0	5,5
Gölgelikler	10,9	26,4	20,9	29,1	12,7
Donatılar / Bakımlı	9,1	20,9	31,8	27,3	10
Yeşil alan / Bakımlı	7,3	12,7	15,5	40,0	23,6
Estetik/Bitkisel tasarım	13,6	10,9	28,2	31,8	13,6
Aktivite çeşitliliği	15,5	27,3	14,5	23,6	18,2
Evrensel tasarım	4,5	3,6	9,1	30,0	51,8
Güvenlik	12,7	10,0	22,7	30,9	23,6
Kullanım süresi / Günlük	6,4	7,3	16,4	34,5	33,6
Kullanım süresi / Yıllık	6,4	16,4	20,9	33,6	22,7

Çalışma alanında 5’li likert ölçeğine göre yapılan anket değerlendirmeleri sonucunda da alanın ulaşılabilirlik, bağlantılar, yakınlık, uyumlu ve estetik bakımdan kullanıcılar tarafından pozitif bulunduğu görülmektedir. Dünyada 1000’in üzerinde kamusal mekânda yapılan araştırmaları içeren ‘Project for Public Spaces’ çalışmasında, başarılı kamu mekânlarının sahip oldukları özellikler dört başlık altında (erişilebilirlik ve bağlantılar, kullanım ve aktiviteler, konfor ve imaj, sosyalleşme) toplanmaktadır (Güzel, 2013). Trabzon Sahil Dolgu Alanı Parkı’nda yapılan anket sonucunda bu parkta olumlu bulunan özelliklerin ‘Project for Public Spaces’ çalışmasında başarılı kamu mekânlarının özellikleriyle ortaya konulan başlıklarla ilişkili olduğu görülmektedir.

Şekil 47. Arsin sahil dolgu parkının kullanıcı memnuniyeti ile ilgili yüzde (%) değerlendirmeleri (Seri 1=Kesinlikle katılmıyorum, Seri 5= Kesinlikle katılıyorum)

Ankete katılan bireylerin bu parka geldiklerinde uzun süre vakit geçirebilmeleri ile ilişkili kriterleri belirlemek amacıyla korelasyon testi uygulanmıştır. “Bu parka gelindiğinde uzun süre vakit geçirilebilir” (S28) bağımlı değişkeni ile ilişki aranacak kıyı parkı mekân kriterlerini belirten bağımsız değişkenler arasında yapılmıştır. Birbirleri ile ilişkili olan sıfatlar -0.01 düzeyinde önemli olan korelasyonlar- ** ile gösterilmiştir (Tablo 26). Bu verilere göre “Bu parka gelindiğinde uzun süre vakit geçirilebilir” bağımlı değişkeninin diğer bağımsız değişkenlerle korelasyonuna bakıldığında sırasıyla , “Bu park içerisindeki mekânlar arasındaki ulaşım oldukça kolaydır” (n=100, $r^2=0,292$, $p<0.01$), “Bu park estetik açıdan iyidir” (n=100, $r^2=0,275$, $p<0.01$), “Bu park çevreye uygundur” (n=100, $r^2=0,262$, $p<0.01$), “Bu park yaşanabilir, hoş ve çekici mekânlar içerir” (n=100, $r^2=0,445$,

$p<0.01$), “Bu parktaki mekânların yeri kolaylıkla algılanabilmektedir” ($n=100$, $r^2=0,284$, $p<0.01$), “Bu park gençlerin kullanımına uygundur/gençler tarafından tercih edilir” ($n=100$, $r^2=0,345$, $p<0.01$), “Bu park yaşlıların kullanımına uygundur/yaşlılar tarafından tercih edilir” ($n=100$, $r^2=0,292$, $p<0.01$), “Bu parkta yemek yeme yerleri yeterlidir” ($n=100$, $r^2=0,250$, $p<0.01$), “Bu parkta spor alanları yeterlidir” ($n=100$, $r^2=0,304$, $p<0.01$), “Bu parkta kent donatıları bakımlıdır” ($n=100$, $r^2=0,296$, $p<0.01$), “Bu parkta aktivite çeşitliliği fazladır” ($n=100$, $r^2=0,298$, $p<0.01$), “Bu park bebek arabası/tekerlekli sandalye ile dolaşmak için uygundur” ($n=100$, $r^2=0,412$, $p<0.01$), “Bu parkta giriş ve çıkışlar kontrollü ve güvenlidir” ($n=100$, $r^2=0,272$, $p<0.01$) ifadeleriyle pozitif ilişkide olduğu tespit edilmiştir.

Lynch (1984) yaşanabilirlik ve kullanılabilirlik kavramını güvenlik, işlevsel verimlilik, fizyolojik ve psikolojik konfor ve memnuniyet gibi kullanıcının hem fiziksel hem de psikolojik gereksinimlerini sağlayan çevresel bir kalite olarak tanımlamaktadır. Arsin örneğinde alanın sunduğu olanakların kullanıcı memnuniyeti ile ilişkisi ve kullanılabilirliği üzerindeki etkilerine baktığımızda Lynch'in bu düşüncesini destekler niteliktedir. Bir mekânın yaşanabilir olması ve mekânın kullanımı kullanıcı memnuniyeti ile ilişkilidir (Özkan, 2011).

Tablo 26. Kıyı alanlarında kaliteli zaman geçirmek için fiziksel ve sosyal belirleyicilerin korelasyon tablosu

	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10	S11	S12	S13	S14	S15	S16	S17	S18	S19	S20	S21	S22	S23	S24	S25	S26	S27	S28	S29
S1																													
S2	,443**																												
S3	0,094	,502**																											
S4	0,15	,426**	,601**																										
S5	0,067	,314**	,388**	,459**																									
S6	,207*	,391**	,202*	,298**	,366**																								
S7	0,143	0,143	,303**	,358**	,264**	,335**																							
S8	,200*	,297**	,305**	,222*	0,184	,359**	,290**																						
S9	0,084	0,173	,275**	,244*	0,103	,235*	,284**	,370**																					
S10	,188*	,278**	,285**	,329**	,471**	,263**	,263**	,202*	,283**																				
S11	0,165	,326**	0,123	-0,04	0,137	,205*	,242*	0,107	0,135	,361**																			
S12	0,158	,282**	0,163	,240*	,302**	,260**	,427**	,191*	,358**	,337**	,311**																		
S13	0,083	,268**	,250**	,357**	,369**	,228*	,265**	,295**	,365**	,392**	,223*	,470**																	
S14	,199*	,253**	0,167	,250**	,379**	0,158	,301**	,208*	0,074	,360**	,341**	,255**	,315**																
S15	0,101	,213*	0,093	0,11	,209*	,289**	,210*	0,033	0,051	,198*	,344**	0,147	0,132	,315**															
S16	-0,057	0,126	,301**	,270**	,234*	,273**	,231*	,394**	,266**	,249**	-0,01	0,135	,276**	0,111	0,134														
S17	0,017	0,053	,279**	,293**	,286**	,220*	,350**	,294**	,209*	,309**	0,023	0,114	,272**	0,164	0,028	,743**													
S18	-0,024	0,134	0,181	0,08	0,166	,238*	0,081	,313**	,264**	,216*	0,081	0,067	,407**	0,117	0,061	,511**	,494**												
S19	-0,036	0,16	,419**	,254**	,263**	0,117	,259**	,385**	,353**	,353**	,245*	,225*	,515**	,189*	0,133	,479**	,394**	,549**											
S20	-0,078	0,017	,211*	0,075	0,13	-0,049	0,095	0,147	,325**	,273**	0,117	0,133	,307**	0,072	-0,002	,346**	,273**	,393**	,575**										
S21	0,042	0,159	,348**	,309**	0,053	0,022	0,057	,308**	,347**	,206*	0,119	0,182	,319**	0,139	0,028	,328**	,280**	,256**	,379**	,419**									
S22	0,152	,372**	,232*	,263**	0,114	0,187	0,031	,308**	,317**	0,147	,205*	,213*	,202*	,220*	0,049	,223*	0,071	,198*	,264**	,187*	,379**								
S23	,199*	0,104	0,182	,227*	-0,021	0,1	,250**	0,153	0,163	0,152	,229*	0,043	0,035	,249**	,259**	,239*	0,18	0,113	,233*	0,147	0,133	,427**							
S24	0,033	0,184	0,182	0,142	,291**	0,172	,317**	,189*	0,087	,308**	,251**	0,14	0,086	,340**	,299**	,230*	,248**	0,134	0,177	,249**	,357**	,215*	,317**						
S25	0,055	0,121	,253**	0,101	,310**	,197*	,212*	,263**	0,165	,290**	,214*	0,128	,401**	,203*	0,015	,400**	,434**	,426**	,494**	,505**	,283**	,222*	,284**	,341**					
S26	,271**	,214*	0,138	0,088	,244*	,276**	,347**	0,08	,188*	,339**	,384**	,243*	0,178	,343**	,501**	0,088	0,143	0,025	,230*	0,181	0,051	0,139	,219*	,256**	0,14				
S27	-0,017	0,044	0,001	-0,034	0,139	0,024	0,036	0,082	-0,06	0,117	,307**	0,11	0,098	,358**	,268**	0,087	0,085	,313**	,314**	,212*	,229*	,271**	0,177	,293**	,219*	,350**			
S28	,244*	,292**	,275**	,262**	,445**	,284**	0,135	,201*	0,064	,244*	0,161	,267**	,242*	,345**	,292**	,250**	0,169	,234*	,304**	0,185	,221*	,296**	0,122	,235*	,298**	,412**	,272**		
S29	0,031	0,078	0,12	,202*	0,18	,239*	0,033	0,072	0,162	0,097	0,009	0,137	,189*	0,073	,303**	,295**	,227*	,248**	,221*	,226*	,297**	,233*	0,022	0,098	,217*	0,183	,251**	,478**	

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Ankete katılan bireylerin kıyı parkına ilişkin tutumları bazı değişkenlerin gruplandırılmasıyla birlikte faktör analiziyle açıklanmıştır. Faktör analiziyle ilişkili olan ifadeler (değişkenler) bir araya gelerek gruplandırılmıştır. Faktör analizinden elde edilen verilere göre öz değeri 1,0'ın üzerinde yer alan üç faktör, ölçek puanlarındaki varyansın %60,857'sini açıklamaktadır (Tablo 28). 1.faktör grubu (fiziksel-algısal) toplam varyansı %36,903'tür. 2. faktör grubu (güvenlik-herkes için tasarım) toplam varyansı %13,438; 3. faktör grubu (etkinlik) toplam varyansı %10,516'dır (Tablo 27).

Tablo 27. Kıyı parkının memnuniyet düzeyine ilişkin ölçek faktör grupları

İfadeler	Faktör Grupları		
	1	2	3
Fiziksel-Algısal			
S2. Yakınlık	0,70		
S3. Estetik/Görsel bütünlük	0,71		
S4. Uyumlu	0,81		
S5. Yaşanabilir	0,57		
S6. Okunabilirlik	0,54		
Güvenlik-Herkes için tasarım			
S11. Otopark		0,61	
S14. Gençlerin kullanımı		0,55	
S15. Yaşlıların kullanımı		0,78	
S26. Evrensel tasarım		0,77	
S27. Güvenlik		0,51	
Etkinlik			
S16. Kafe/Restoran			0,74
S19. Spor alanları			0,77
S25. Aktivite çeşitliliği			0,76
% varyans	36,903	13,438	10,516

Kıyı alanının memnuniyet düzeyine ilişkin faktör analizi sonuçları Tablo 28'de verilmiştir.

Tablo 28. Kıyı alanının memnuniyet düzeyine ilişkin faktör analizi sonuçları

Faktörler	Faktör özdeğerleri	Açıklanan varyans %	Kümülatif varyans %
1	5,166	36,903	36,903
2	1,881	13,438	50,341
3	1,472	10,516	60,857

4. SONUÇLAR

Kıyılar, tarih boyunca insanların ihtiyaçlarını karşılamak için öncelikli yaşanmak istenilen elverişli alanlar olmuştur. Yeme-içme, barınma, rekreasyon, turizm, ulaşım ve endüstri gibi birçok alanda kullanım şekilleri görülmektedir. Fakat birçok kullanıma sahip olan kıyılar, zamanla artan nüfus ve kullanımlarla giderek bozulmaya başlamıştır. Kıyıların tahribatını önlemek ve ortaya çıkan sorunları en aza indirebilmek adına son zamanlarda birçok çalışmalar yapılmaktadır. Çünkü kıyılar, insanlar için doğal ve kültürel özellikleri içinde barındıran ve kente kimlik kazandıran kentte en önemli peyzaj alanlarından biridir.

Bütün bunları dikkate alarak yapılan tez çalışmasında; çalışma alanı olarak seçilen Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkını kullanan bireylerin istek ve ihtiyaçlarını, alanı kullanırken ortaya çıkan sorunları ve önerileri, genel olarak bir kıyı parkında kullanıcı tercihlerini, bir kıyı parkı tasarlanırken olması gerek kriterler ve mekânları ortaya koyabilmek amaçlanmıştır. Tez kapsamında elde edilen verilerden ortaya çıkan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

4.1. Türkiye ve Dünyadaki Tasarlanmış Bazı Kıyı Alanlarının Analizine İlişkin Sonuçlar

Yapılan bu çalışmada Türkiye'den seçilen 8 adet ve Dünya'dan seçilen 10 adet kıyı parkı örneklerinin analizi yapılmıştır. Her bir park için park künyesi oluşturularak parkın bulunduğu yer, proje yılı, alan tanıtımı/sorunları, tasarım kriterleri ve proje sonunda oluşturulan mekânlar ortaya konulmuştur. Bütün bunların sonucunda Türkiye'den ve Dünya'dan seçilen örneklerde bulunan etkinlikler Tablo 29'da belirtilmiştir.

Tablo 29. Türkiye ve Dünyadan seçilen kıyı alanı örneklerinde bulunan etkinlikler ve mekânlar

Etkinlikler/Mekânlar	Türkiye örnekleri								Dünya örnekleri									
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Yaya köprüsü	•			•				•										
Güneşlenme Terası	•						•	•			•	•					•	•
Yürüyüş-koşu parkuru	•	•		•			•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
Etkinlik meydanı	•					•	•									•		•
Seyir/Dinlenme terasları	•	•				•		•		•			•			•		
Çocuk oyun alanı	•	•			•			•	•	•								
Piknik alanı/Çim alan	•	•					•	•	•	•		•	•	•		•		
Otopark	•	•			•	•												
Gölgelikler	•			•			•	•	•			•						
Kaykay	•							•	•									
Bisiklet yolu	•	•	•	•	•			•					•				•	
Çim amfi	•																	
Fitness alanları	•	•						•										
Spor alanları		•						•		•								
Tanıtım ve sergi alanı		•		•													•	
Wifi ünitesi		•																
İskeleler			•	•		•											•	
Bitki Terasları			•		•			•										
Seyir amfisi			•															
Yüzer Sahne				•														
Topografik Yeşil Zemin				•														
Yeşil Amfi				•														
Marina				•		•												
Yeme-içme alanları				•	•		•	•										•
Su Meydanı				•												•		
Konser Alanı				•		•												
Açık hava sineması				•														
Amfityatro					•				•									
Su sporları					•													
Oturma basamakları						•			•		•	•	•	•	•		•	•
Soyunma Kabinleri/Duş							•											
Plaj							•			•		•		•				
Lunapark								•										
Hayvanat bahçesi								•										

Türkiye’den seçilen kıyı örneklerine bakıldığında, yürüyüş-koşu parkuru, bisiklet yolu yeme-içme alanları, seyir/dinlenme terasları, çocuk oyun alanı, piknik alanı/çim alan ve gölgelik alan etkinlik/mekânlarının yoğunlukta olduğu görülmektedir. Dünyadan seçilen kıyı örneklerine bakıldığında ise; yürüyüş-koşu parkuru, çocuk oyun alanı, oturma basamakları ve plaj etkinliklerinin/mekânlarının yoğunlukta olduğu görülmektedir.

4.2. Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkının Mekânsal Analizine İlişkin Sonuçlar

Trabzon Arsin sahil dolgu alanı parkı projesinin ana konsepti bölgede koparılan kıyı-insan ilişkisini dikkate alarak bütüncül bir yaklaşım sergilemek, kıyıyı canlandırmak ve kimlik kazandırmaktır. Projenin alanı büyük olduğundan proje bölgelere ayrılıp, mekânsal analizi yapılmıştır. Projede bulunan etkinlik/mekânlar tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı Projesinde yer alan mekânlar

Oturma/Dinlenme Alanları	Yeme-içme Alanları	Çocuk Oyun Alanları
Kıyı Bandı Oturma Basamakları	Yürüyüş-gezinti Yolları	Otopark
Bisiklet-koşu Parkuru	Süs Havuzları	Spor Alanları
Nitelikli Yeşil Alanlar		

Trabzon Arsin sahil dolgu alanı parkında bulunan etkinliklere bakıldığında; Türkiye ve Dünyadan seçilen kıyı parkları örneklerindeki oturma/dinlenme alanları, yeme-içme alanları, çocuk oyun alanları, oturma basamakları, yürüyüş-gezinti yolları ve bisiklet-koşu parkuru etkinliklerinin/mekânlarının bu parkta da bulunduğu tespit edilmiştir.

4.3. Ankete İlişkin Sonuçlar

Yapılan tez kapsamında 110 kişiyle anket yapılmıştır. Anket soruları 3 gruptan oluşmaktadır. Demografik özellikler, çalışma alanının kullanımı, sorunları ve kullanıcıların beklentileri ve kullanıcı memnuniyeti ile ilgili sonuçlar aşağıda verilmiştir.

1. Demografik özelliklere ilişkin sonuçlar:

- Ankete katılan bireylerin %51,8’i erkeklerden, %48,2’si ise kadınlardan oluşmaktadır (Şekil 34).

- Katılımcıların yaş aralıklarına göre yüzde dağılımlarına bakıldığında çoğunluğun 20-29 yaş (%31,8) ve 30-39 (%30,0) yaş aralığında olduğu görülmektedir. Diğer yaş gruplarının ise, %27,3 (15-19 yaş), %6,4 (40-49 yaş), %4,5 (50-59 yaş) oranında dağılım gösterdiği görülmektedir.

- Katılımcıların %37,3’ünün üniversite, %9,1’inin lisansüstü, %6,4’ünün ortaokul, %4,5’inin ilkokul ve %0,9’unun okuryazar olmadığı görülmektedir.

- Ankete katılan bireylerin meslek durumlarına bakıldığında katılımcıların çoğunlukla öğrencilerden (%35,5), en az da emeklilerden oluştuğu (%2,7) görülmektedir.

- Ankete katılan bireylerin gelir durumlarına bakıldığında, katılımcıların yüzde %33,6'sı 1.001-3000 TL aylık ortalama gelire sahipken sadece %14,5'inin 3.001-5.000 TL aylık gelire sahip olduğu önemli bir bölümünün aylık 0-500 TL (%30,0) ve 501-1000 TL (%6,4) gelire sahip olduğu, %13,6'sının ise gelirin olmadığı tespit edilmiştir.

- Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%78,2) Trabzon'da yaşadığı belirlenmiştir (Şekil 35).

- Katılımcılardan Trabzon'da yaşayanlarının %40'ının 20 yıldan fazla Trabzon'da yaşadığı ve %20'sinin ise 10-15 yıl süredir yaşadığı tespit edilmiştir.

- Katılımcıların en fazla Arsin ilçesinde (%38,2) yaşadığı belirlenmiştir.

2. Çalışma alanının kullanımı, sorunları ve kullanıcıların beklentilerine ilişkin sonuçlar:

- Katılımcıların alana çoğunlukla %57,3 oranında arkadaşları ve komşuları ile geldiği tespit edilmiştir (Şekil 36).

- Katılımcıların alanı en fazla 1-2 saat (%55,5) arası, en az ise yarım saatten az (%2,7) kullandığı belirlenmiştir.

- Parkın çoğunlukla (%75,5) hafta sonu kullanıldığı ve mevsimsel kullanım olarak da en fazla (%79,1) yaz mevsiminde kullanıldığı tespit edilmiştir (Şekil 36).

- Kullanıcıların alana geliş sıklığı değerlendirildiğinde sırasıyla yılda birden fazla (%28,2), haftada birden fazla (%22,7) ve ayda birden fazla (%17,3) geldiği görülmektedir.

- Ankette kullanıcıların parka ulaşımını nasıl sağladıklarına bakıldığında ise en fazla yürüyerek (%49,1) geldiği tespit edilmiştir (Şekil 36).

- Katılımcıların alanı en fazla yürümek için (%20,3) tercih ettikleri görülmektedir. Bunu takiben dinlenmek (%17,0), oturmak (%14,9), manzara seyretmek (%13,2), yemek yemek (%8,4), spor yapmak (%6,5) için de geldiği görülmektedir. Parka en az geliş nedeninin ise kitap okumak (%1,1) için olduğu belirlenmiştir (Şekil 37).

- Kullanıcıların çalışma alanına geliş amacının cinsiyete göre değişmediği görülmektedir. Yani kadınların ve erkeklerin parka en fazla yürümek için geldiği tespit edilmiştir. Bu tercihe yaş açısından bakıldığında 15-19, 20-29 ve 30-39 yaş grubu katılımcıların da alana geliş nedeni çoğunlukla yürümektir. 40-49 yaş grubu alana

çoğunlukla geliş nedeni bu parkı beğendiği için ve 50-59 yaş grubunun ise, denize yakın olduğu için bu parkı tercih etmektedir.

- Ankete katılan bireylerin bu parkı tercih etmesinin 1. nedenleri sırasıyla; evlerine/yurda yakın olduğu için (%35,5), büyük olduğu için (%13,6), denize yakın olduğu için (%12,7), beğendikleri için (%11,8) ve sessiz ve sakin olduğu için (%11,8) dir. 2.nedenlerine baktığımızda en çok tercih edilme nedeni alanın büyük olmasıdır (%25,5) (Şekil 38).

- Ankete katılan bireylerin 15-19, 20-29 ve 30-39 yaş gruplarının ve kadın, erkek cinsiyet gruplarının bu parkı çoğunlukla evlerine /yurtlarına yakın olduğu için tercih ettikleri belirlenmiştir.

- Katılımcıların alanda en fazla kullandıkları bölgelere bakıldığında, en fazla 2. bölgenin daha sonra sırasıyla 3. bölgenin (%18,2), 9. bölgenin (%9,1), 1. ve 10. bölgenin (%8,2) olduğu tespit edilmiştir (Şekil 39).

- Ankete katılan bireylerin en çok kullandıkları bölgelere ilişkin cevaplarında ilk sırada yer alan cevabın cinsiyete göre değişmediği tespit edilmiştir. Yaş grupları arasındaki farka bakıldığında 20-29 ve 30-39 yaş grupları alanda en fazla 2. bölgeyi kullanırken , 40-49 yaş 2. bölgeyi ve 50-59 yaş ise, 2., 3., 9., 11. ve 12., bölgeyi kullanmaktadır.

- Ankete katılan bireylere göre parkın en olumlu yönü parkın sessiz ve sakin olması (%20,6) dir. Bunun yanında, bol yeşil alanlarının olması (%13,2), parkın temiz olması (%12,7), güvenli olması (%12,1), çeşitli çocuk oyun alanlarının bulunması (%9,6) ve ulaşım bağlantılarının iyi olması (%7,3) olumlu bulunan diğer özelliklerdir (Şekil 40).

- Katılımcıların parkın olumlu yönlerine ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre değişmediği görülmüştür. Yaş grupları açısından bakıldığında 20-29 ve 30-39 yaş grupları için parkın en olumlu yönü sessiz ve sakin olmasıdır, 40-49 yaş grubu için parkın en olumlu yönü çocuk oyun alanlarının olması ve 50-59 yaş grubu için ise, sessiz ve sakin olmasıdır.

- Elde edilen verilere göre parkın en olumsuz bulunan yönü aydınlatmaların yetersiz (%20,4) olmasıdır. Bunun yanında bazı uygulama hatalarının olması (%18,4), parkın temiz olmaması (%17,3), donatılarının bakımlı olmaması (%9,7) ve otoparklarının yetersiz olması (%8,7) da olumsuz özellikler olarak sıralanmaktadır (Şekil 41).

- Parkın olumsuz yönlerine ilişkin kullanıcı görüşlerinin yaş ve cinsiyete göre değiştiği belirlenmiştir. Buna göre; 15-19 yaş grubu çoğunlukla alanın temiz olmadığını belirtirken, 20-29 yaş grubu parkta uygulama hatalarının oluşunu ve 30-39 yaş grubu ise

parkta en fazla aydınlatmaların yetersiz oluşunu ifade etmişlerdir. Cinsiyet ile karşılaştırdığımızda ise; kadınların en fazla aydınlatmaları yetersiz bulunduğu, erkeklerin ise; en fazla parkın temiz olmadığını belirttikleri tespit edilmiştir.

- Ankete katılan bireyler bu parkın en özgün mekânının çocuk oyun alanları (%22,7) olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında, deniz kenarı/sahil/denize yakınlığı (%21,8), büfe/canlı müzik mekânı (%11,8) ve yürüyüş yolu/yürüyüş alanının büyük olması (%10,0) özgünlükler olarak ifade edilmiştir (Şekil 42).

- Katılımcıların parkın özgün mekânına ilişkin düşüncelerinin yaş gruplarına göre farklılık gösterdiği görülmüştür. 20-29 yaş grubuna göre bu parkın özgün mekânı deniz kenarı/sahil/denize yakınlığı iken 30-39 yaş grubuna göre en özgün mekânlara çocuk oyun alanlarıdır. Cinsiyetle karşılaştırıldığında ise; kadınlar için parkın özgün mekânı çoğunlukla deniz kenarı/sahil/denize yakınlığı, erkekler için ise en fazla çocuk oyun alanlarıdır.

- Katılımcılar bu parkı ölçü (%28,0) bakımından diğer parklarla karşılaştırmışlar ve bu parkın çok büyük, ferah olduğunu ve Karadeniz’de böyle bir park olmadığını belirtmişlerdir. En az değerlendirilen kriterler ise aktif yeşil alanlar (%2,1) ve estetik (%2,1) kriterleridir. (Tablo 22) (Şekil 43).

- Ankete katılan bireylere bu parkta deniz ile ilgili hangi aktiviteleri yaptıkları sorulduğundan elde edilen verilere bakıldığında en fazla seyretmek (%33,9) aktivitesinin olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında diğer etkinlikler; deniz kenarında yürüyüş yapmak (%30,7), fotoğraf çekmek (%17,3), balık tutmak (%6,3), güneşlenmek (%5,5), suya girmek (%3,9), kayıkla gezmek (%2,0) olarak belirlenmiştir (Şekil 44).

- Elde edilen verilere bakıldığında bu parkta en fazla yapılması istenen etkinliklerin deniz ile ilgili etkinliklerin (%32,8) olduğu tespit edilmiştir. En az istenen etkinliklerin ise sosyal (%8,2) ve kültür sanat etkinlikleri (%8,2) olduğu ve kadınların en fazla piknik yapmak istediği, erkeklerin ise plaj istediği tespit edilmiştir (Şekil 46, Tablo 23).

- Ankete katılan bireylere bir kıyı parkının en önemli nitelikleri sorulduğunda elde edilen verilere göre en fazla alanın güvenli olması (%34,5) gerektiğini belirtilmiştir (Şekil 45). Bunun yanında yeşil alanlarının fazla olması (%21,8), deniz ile ilişkisinin iyi olması (%20,9), bakımlı olması (%13,6), aktivite çeşitliliğinin olması (%4,5), ulaşım bağlantılarının iyi olması (3,6) ve estetik olması (%0,9) cevapları verilmiştir.

- Bir kıyı parkının en önemli niteliklerinin cinsiyete göre nasıl değiştiğine baktığımızda alanın güvenliği kadınlar ve erkekler için ilk sırada yer almaktadır. Erkekler

bunun yanında aynı oranda alanın deniz ile ilişkisinin iyi olması gerektiğini de ifade etmişlerdir.

3. Kullanıcı memnuniyeti ile ilişkin sonuçlar:

- Ankete katılan bireylerin bu parkta pozitif bulduğu özellikler “Bu parka çevreden ulaşım oldukça kolaydır”, “Bu park içerisindeki mekânlar arasındaki ulaşım oldukça kolaydır” ve “Bu park bebek arabası/tekerlekli sandalye ile dolaşmak için uygundur” ifadeleridir.

- Ankete katılan bireyler bu parkta negatif bulduğu özellikler ise; tuvaletlerin satış birimleri/büfelerin ve yemek yeme yerlerinin yetersiz oluşudur (Tablo 24).

- Bu kıyı parkının kullanıcılarının memnuniyet düzeylerini sorgulayan ifadelerin yüzde (%) dağılımına bakıldığında, 1. kesinlikle katılmıyorum ifadesi çalışma alanındaki en negatif özellikleri tanımlamaktadır. Buna göre sırasıyla; bu parkta tuvaletler yeterlidir, bu parkta su öğeleri yeterlidir, bu parkta yemek yeme yerleri yeterlidir ve bu parkta satış birimleri/büfeler yeterlidir ifadeler bu alandaki en önemli 4 eksiklik olarak tanımlanmıştır. 2. katılmıyorum ifadesi çalışmadaki negatif özellikleri tanımlamaktadır. Buna göre sırasıyla; bu parkta tuvaletler yeterlidir, bu parkta aktivite çeşitliliği fazladır, bu parkta satış birimleri/büfeler yeterlidir, bu parkta yemek yeme yerleri yeterlidir, bu parkta gölge alanlar yeterlidir ifadeler bu alandaki önemli 5 eksiklik olarak tanımlanmıştır (Tablo 25). Sonuç olarak bu parkın en negatif bulunan özellikleri tuvaletlerin, su öğelerinin, yeme-içme yerlerinin ve satış birimleri/ büfelerin yetersiz olmasıdır.

- 4. katılıyorum ifadesi çalışma alanındaki pozitif özellikleri tanımlamaktadır. Buna göre sırasıyla; bu parkta aktif yeşil alanlar kullanılabilir niteliktedir, bu park estetik açıdan iyidir, bu park çevreye uygundur ve bu park gençlerin kullanımına uygundur/gençler tarafından tercih edilir ifadeler bu alandaki önemli 4 pozitif ifade olarak tanımlanmıştır. 5. kesinlikle katılıyorum ifadesi çalışma alanındaki en pozitif özellikleri tanımlamaktadır. Buna göre sırasıyla; bu park bebek arabası/tekerlekli sandalye ile dolaşmak için uygundur, bu parka çevreden ulaşım oldukça kolaydır ve bu park içerisindeki mekânlar arasındaki ulaşım oldukça kolaydır ifadeleri çalışma alanındaki en pozitif özellikleri tanımlamaktadır (Tablo 25, Şekil 47).

- “Bu parka gelindiğinde uzun süre vakit geçirilebilir” bağımlı değişkeninin diğer bağımsız değişkenlerle ilişkisine bakıldığında; “Bu park içerisindeki mekânlar arasındaki ulaşım oldukça kolaydır”, “Bu park estetik açıdan iyidir”, “Bu park çevreye uygundur”, “Bu park yaşanabilir, hoş ve çekici mekânlar içerir”, “Bu parktaki mekânların yeri

olaylıkla algılanabilmektedir”, “Bu park gençlerin kullanımına uygundur/gençler tarafından tercih edilir”, “Bu park yaşlıların kullanımına uygundur/yaşlılar tarafından tercih edilir” , “Bu parkta yemek yeme yerleri yeterlidir”, “Bu parkta spor alanları yeterlidir”, “Bu parkta kent donatıları bakımlıdır” , “Bu parkta aktivite çeşitliliği fazladır”, “Bu park bebek arabası/tekerlekli sandalye ile dolaşmak için uygundur” ve “Bu parkta giriş ve çıkışlar kontrollü ve güvenlidir” ifadeleriyle pozitif ilişkide olduğu tespit edilmiştir (Tablo 26). Buna göre bir parkta uzun süre vakit geçirebilmek dolayısıyla o alandan memnun olmak için ulaşım, estetik, uyumlu olması, yaşanabilir, okunabilir, genç ve yaşlıların kullanımına uygun olması, kafe/restoranların olması, kent donatılarının bakımlı olması, spor alanlarının yeterli olması, bebek arabası/tekerlekli sandalye ile dolaşmaya uygun olması ve güvenli olması değerlerinin tasarımda mutlaka göz önünde bulundurulması gerekir.

- Ankete katılan bireylerin kıyı parkına ilişkin tutumları bazı değişkenlerin gruplandırılmasıyla birlikte faktör analiziyle açıklanmıştır. Bu faktör grupları 1. faktör grubunun altında toplanan ifadeler “Fiziksel-Algısal” (Yakınlık, estetik/görsel bütünlük, uyumlu, yaşanabilir ve okunabilirlik), 2. faktör grubunun altında toplanan ifadeler “Güvenlik-Herkes için tasarım” (otopark, gençlerin kullanımı, yaşlıların kullanımı, evrensel tasarım ve güvenlik), 3. faktör grubunun altında toplanan ifadeler “Etkinlik” (kafe/restoran, spor alanları, aktivite çeşitliliği) başlıkları altında toplanmıştır (Tablo 27).

5. ÖNERİLER

Kıyıları, insanların birçok etkinlikleri yapma imkânı bulduğu doğal, kültürel özellikleri bir arada bulundurabilen değerli peyzaj alanlarıdır. Türkiye’den ve Dünyadan seçilen örnek kıyı alanlarına bakıldığında bu alanların Türkiye’de birçok etkinliği bir araya getirdiği fakat yurtdışında ise insanları kıyıya ve kıyının sunduğu fırsatlara, gündelik etkinliklere bıraktığı görülmektedir. Bunların sonucunda bir kıyı parkı tasarlanırken amaç farklı etkinlikleri bir araya getirmenin yanında kıyının kullanıcılara sunduğu fırsatları değerlendirmek, suya erişimi sağlayabilmek ve bütün bunları yaparken kıyıyı koruyabilmek olmalıdır.

Trabzon Arsin sahil dolgu alanı parkında bulunan etkinliklere bakıldığında; Türkiye ve Dünyadan seçilen kıyı parkları örneklerindeki oturma/dinlenme alanları, yeme-içme alanları, çocuk oyun alanları, oturma basamakları, yürüyüş-gezinti yolları ve bisiklet-koşu parkuru etkinliklerinin/mekânlarının bu parkta da bulunduğu tespit edilmesi bu parkın kıyı parkında olması gereken etkinlikler açısından diğer parklara paralel tasarlandığını göstermektedir. Ancak bu etkinlikler suyla direkt ilişkili etkinlikleri içermemekte ve suya erişimi de sağlayamamaktadır. Alana bunu sağlayacak farklı çözümler getirilerek insanların suyu sadece izlemek yerine suya yaklaşmaları sağlanabilir.

Çalışmanın varsayımlarına bakıldığında alanda yapılan anket sonucu alanda istenilen aktivitelerin çoğunlukla deniz ile ilgili aktiviteler olduğu görülmüştür. Bu da kıyı parkının insanlara bir kent parkından farklı fırsatlar sunmalıdır varsayımını desteklemektedir.

Ankete katılan bireylerin çoğunlukla Trabzon’un Arsin ilçesinde yaşadığı görülmektedir. Oysa bu kıyı parkı kapasite ve etkinlik çeşitliliği açısından Trabzon kent merkezinde olmayan fırsatlara sahiptir. Dolayısıyla parkın kullanımı arttırabilmek ve diğer ilçelerde bulunan insanları buraya çekmek için fırsatlar oluşturulabilir. Öncelikli olarak Trabzon merkezden bu parka ulaşımı daha kolay sağlayabilmek ve kullanımı arttırabilmek için günün belli saatleri servis araçları koyulabilir. Alanda yapılabilecek aktiviteler; Trabzon’a özgü festivaller, konserler, şenlikler ve kıyıyı daha etkili hale getirebilecek su oyunları ve tekne gezintileri olabilir. Çocuklara yönelik aktiviteleri içeren çocuk festivalleri yapılabilir ve çeşitli konularda uzmanlar getirilip workshoplar düzenlenebilir.

Yılın belirli dönemlerinde programlı ve geniş katılımlı aktiviteler gerçekleştirilip tanıtımları yapılabilir ve insanlar bu alana çekilebilir.

Kıyı ile bağlantısı giderek azalan Trabzon kentinde kent ile kıyı etkileşimini arttırabilmek için ve kıyı kullanımını büyük ölçekte kullanıcılara sunan bu parkta daha çok kullanıcılara hitap etmesi için yerel idareler tarafından gerekli tanıtım ve farkındalık çalışmaları yapılmalıdır.

Anket verileri sonucunda, bu parkı insanların sonbahar ve kışın en az kullandığı tespit edilmiştir. İnsanların sadece yazın değil diğer mevsimlerde alanı kullanabilmesi için farklı aktivitelere imkân sağlayacak mekân çözümleri üretilmelidir.

Anket verileri sonucunda, bu parkın en olumsuz yönleri aydınlatmalar yetersiz, uygulama hataları ve parkın temiz olmaması olarak tespit edilmiştir. Alanda aydınlatmaların sayısı olarak çok olmasına karşın kullanıcılar tarafından yetersiz olarak ifade edilmesi aydınlatma türünün uygun olarak seçilmediğini gösterebilir. Dolayısıyla önce tasarım aşamasında sonra da uygulama aşamasında ihtiyaca uygun donatı ve malzeme seçimi önemlidir. Kullanıcıların belirttiği uygulama hataları zaman içerisinde alanın kullanımıyla birlikte gerçekleşmiş ya da ilk uygulama sırasında olmuş olabilir. Projenin uygulaması sırasındaki eksiklikler genel olarak peyzaj tasarım ve uygulama işlerinin farklı kişi veya kurumlar tarafından yapılması dolayısıyla iletişim eksikliğinden kaynaklanabilir. Bu noktada tasarımı yapan ve uygulamayı gerçekleştirenlerin uyumlu ve kontrollü çalışması gerekmektedir. Zaman içerisinde oluşan tahribatlar ve bakım çalışmaları için de açık mekânların bakım ve yönetim politikaları geliştirilmelidir. Diğer bir olumsuz ifade alanın temiz olmadığı yönündedir. Bu durum yerel yönetimlerle birlikte kullanıcıların da sorumluluğundadır. Kamusal mekânlardan herkesin eşit yararlanma hakkı olduğu düşünüldüğünde kullanıcıların çevre bilincine sahip olmaları gerekmektedir.

Ankete verilerine göre bu parkta denizle ilgili yapılan etkinliklerin yoğunlukta sadece seyretmek ve deniz kenarında yürüyüş yapmak olduğu belirlenmiştir. Aslında bir kıyı parkında bulundan su kullanıcılara birçok fırsat sunabilmektedir. Bu parkta sınırlı kalan deniz aktiviteleri alternatifleri arttırılmalı ve gerçekleştirilmesi için fırsatlar sunulmalıdır. Bu parkta yapılması istenen aktivitelerinde yoğunlukta deniz ile ilgili aktiviteler olması bu eksikliği desteklemektedir.

Anket verilerine göre bir kıyı parkından olması gereken kriterlerin en başında güvenlik gelmektedir. İnsanların parkta kendini güvenli hissetmesi burayı uzun süre ve

sıklıkla kullanımına imkân tanımaktadır. Arsin sahil dolgu alanı parkında da güvenlik sadece park içerisinde sınırlı kalmamalı insanların kıyıya da güvenli erişimi sağlanmalıdır.

Bu parka ulaşımı değerlendirdiğimizde ise, alan erişim ve mekânlar arası erişim olumlu bulunmuştur; fakat Arsin ilçesinden yaya olarak gelenler için sadece bir tane üst geçidin olması yetersizdir ve arttırılabilir. Trabzon'dan gelenler için ise, parkın giriş alanlarına uzak mesafede kavşaklar düzenlenmiştir bunlara çözümler üretilebilir. Bu park aynı zamanda Rize-Artvin güzergahında olduğu için insanlar için kara yolundan dikkat çekici ve odaklayıcı olabilmeli ve insanları alana davet etmelidir.

Anketten elde edilen verilere göre bu parkın yaşlılar, gençler ve bebek arabası/tekerlekli sandalye kullanımına uygun olduğu belirlenmiştir. Bir kıyı parkı tasarlarken önemli özelliklerden biri de evrensel tasarım, herkes için tasarımdır.

Ankete katılan bireyler bu parkta tuvaletleri, satış birimleri/büfeleri, yemek yeme yerlerini yetersiz bulmuştur. Alanda bulunan yapılar kullanıcı ihtiyaçlarına göre yeniden gözden geçirilmelidir ve sayıları imkânlar doğrultusunda arttırılmalıdır.

Bu çalışmada bir kıyı parkı tasarlarken dikkat edilmesi gereken kriterler, olması gereken etkinlikler/mekânlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bir kıyı parkı tasarlayan tasarımcı ve uygulayıcılar öncelikli olarak kriterlerini belirlemeli ve iş birliği içinde projelendirme-uygulama aşamasını tamamlamalıdır. Projelendirme sürecinde kullanıcılarla birlikte onların da tasarım sürecine dahil olabilecekleri katılımcı tasarım teknikleri uygulanabilir. Bir kıyı parkı tasarlanıp uygulandıktan sonra uzun süre bu alandan faydalanabilmek ve alanın sürdürülebilirliğini sağlamak için mutlaka yönetim planları oluşturulmalıdır. Çalışma kapsamında incelenen örnek kıyı parkları ve Arsin örneği sonucunda ortaya konan tasarım kriterleri, proje yaklaşımları, konsept ve mekân çözümleri bu konuda yapılacak gerek akademik gerek uygulama çalışmaları için örnek oluşturmaktadır.

Kıyı alanları kentler için önemli kaynak değerleridir. Bu değerlerin yok edilmeden, geliştirilerek gelecek kuşaklara aktarılması ve nitelikli kentsel alanlar oluşturulmasını destekleyecek şekilde kullanıma açılması gerekir. Dolayısıyla bu alanlarda yapılacak planlama, tasarım ve uygulama çalışmaları bu bilinçle yürütülmelidir.

6. KAYNAKLAR

- Acar, H., Aktaş, N., 2017. Assessment of Urban Riverfronts Based on Landscape Design: The Case of The City of Amasya, Current Researches in Geography, Edited by H. Arslan, M. A. İçbay, K. Stoychev, IASSR International Association of Social Science Research, 77-87.
- Akköse, A. C., 2007. Kentsel kıyı alanlarının yeniden değerlendirilmesi kapsamında İstinye tersane alanının incelenmesi [The analysis of Istinye shipyard within the context of redevelopment of urban waterfront areas] (Unpublished master thesis) Istanbul Technical University, Istanbul, Turkey.
- Aktaş, N., 2019. Fotoğraf Arşivi.
- Alpay, B., 2011. Alaplı (Zolguldak) Kent Merkezi ve Kıyı Dolgu Alanı Düzenleme Süreci-Kentsel Tasarım Projeleri, İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, İnönü University Journal of Art and Design, ISSN: 1309-9876 E-ISSN: 1309-9884, 1, 3, 297-306.
- Arslan, D., 2005. Kıyı Alanların Yeniden Gelişim Sürecinde Kentsel Açık Alanların Değerlendirilmesi: İstanbul Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aşan, C. ve Akkaya, M.A., 2014. Kıyı Alanlarındaki Kentsel Rantın “Kamu Yararı” Amaçlı Kullanımına İlişkin Değerlendirmeler, 8.Kıyı Mühendisliği Sempozyumu, Kasım, İstanbul, Kongre Sempozyum Bildiriler Kitabı, 413-422.
- Atabek. Y., S., 2009. İstanbul Kıyılarında Mekânsal Dönüşüm: Güncel Projelerden Örnekler, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilimi Dalı, İstanbul.
- Bağbaşı, G., 2010. İstanbul Kent Meydanlarının Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Açısından İrdelenmesi: Sultanahmet, Beyazıt, Taksim, Beşiktaş, Ortaköy Meydanı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Benliay, A., 2009. Peyzaj Planı Oluşturulması Bağlamında Finike-Kumluca Kıyı Bölgesinin Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Bruttomesso, R., 2001. Complexity on the Urban Waterfront, Waterfronts in Post-Industrial, 2, 39-49.
- Canik, G., 2014. Amasya Tarihi Kent Merkezinde Yer Alan Pirinççi Promenad Alanının Nehir ve Kentle Olan İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme, Ormancılık Dergisi, 10, 23-36.

- Canlı, S., 2008. Gemlik Bölgesinde Kıyı Alanlarının Yönetim Planlaması Önerisi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, İstanbul.
- Cengiz, C., 2009. Kıyı Alanlarında Ekolojik Planlama: Yalova-Armutlu Örneği, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cengiz, E., Çavuş, Z, C ve Kelkit, K., 2012. Çanakkale Kenti (Kordonboyu) Kıyı Dolgu Alanı Kentsel Tasarım Projesinin İrdelenmesi, İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, ISSN: 1309-9876 E-ISSN: 1309-9884, 2 , 6 , 291-304.
- Çakmak, A., 2009. Sinop Kıyı Kenti'nin Gelişimi, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çayır, A.,S., 2004. Beyoğlu İlçesinde Parkların Kullanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi: Gümüşsuyu, Sururi ve Hasköy Kıyı Parkları Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, B., 2013. Bir Kıyı Yerleşmesinde Kimlik Dönüşümü: Tarihsel Süreç İçinde Karşıyaka'nın (İzmir) Kıyı Kullanımında Gözlenen Değişimler, Ege Coğrafya Dergisi, 21/2 , 37-47.
- Erdönmez, M.E., Akı, A., 2005. Açık Kamusal Kent Mekanlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri, Megaron, YTÜ Mim. Fak. e-Dergisi, 1, 1.
- Erkök, F., 2002. Kentsel Bileşenleri ve Kıyı Kenti Kimliği Bağlamında İstanbul'un Özel ve Nesnel Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fanuscu, E.M., 1997. Florya Bakırköy Zeytinburnu Samatya Sahili Parkalarının Peyzaj Planlama Açısından İncelenmesi, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 47, 2.
- Ferek, E., 2016. Kıyı Alanlarının Planlanmasında Kentsel Tasarım Rehberinin Rolü: Muğla-Akkaya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gültürk, P., 2013. Tekirdağ Kent Merkezi Kıyı Şeridinin Görsel Peyzaj Kalitesi Yönünden Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Güven, İ., 2018. Kentsel Açık Alanlarda Engellilerin Yaya Erişilebilirliği: Trabzon Kenti Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Güven, P., 2000. İzmir Kentinde Rekresyon Amaçla Yapılan Kıyı Dolgu Alanlarının Peyzaj Planlama Açısından İrdelenmesi; İzmir-İnciraltı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Güzel, B.İ., 2013. Kıyı Alanlarında Başarılı Kamu Mekanlarının Oluşturulmasına Yönelik Tasarım İlkeleri: Ortaköy Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Gebze.
- Güzelmansur, A., 2000. Erzin İlçesi Sarımazı-Burnaz Halk Plajları ve Gaziantep Tatil Siteleri Arasındaki Kıyı Şeridinde Kıyı Alan Kullanım Planlaması, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Hacıhaliloğlu, K., 2012. Bahçeşehir Üniversitesi Kentsel Yeşil Alan Sistemi İçinde Kıyı Parkalarının Düzenleme İlkeleri, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Hamacıoğlu, C., 2005. Kentlerin Suyolu Girişlerinde Geçmişten Günümüze Yaşanan Aşamalar ve Kentsel Tasarım, Planlama TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını Journal of the Chambers of Turkish Engineers and Architects, 33, 3, ISSN 1300-7319.
- İlhan, B.Ş., 2016. Sürdürülebilir Kıyı Canlandırmaya İlişkin Kavramsal Bir Ajanda: İstanbul Örneği, İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, İnönü University Journal of Art and Design, ISSN: 1309-9876 E-ISSN: 1309-9884, 6, 13, 175-188.
- Işık, Ö., B., 2014. Kıyı Alanı Rekreatif Kullanım Kararlarının Belirlenmesi: Trabzon Kenti Örneği, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Işık, Ö., B., Demirel, Ö., 2016. Determination of coastal areas of recreational activities in the city of Trabzon, Journal Of The Faculty Of Forestry Istanbul University İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, ISSN: 0535-8418 E-ISSN: 1309-6257, 66(2): 483-496.
- Karaca, G., 2014. Kentsel Kıyı Alanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaşah, B., Sarı, D. ve Güneroğlu, N., 2010. Kentsel Kıyı Alanlarının Peyzaj Açısından Değerlendirilmesi; Trabzon Örneği, III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, IV, 1504-1512.
- Kaynaroğlu, B., 2009. Ordu Atatürk Parkı ve Kıyı Bandının Kentsel Tasarım Özelliklerinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılıç, A., Akın, O. ve Koç, E., 2014. Kıyı Alanlarına Yönelik Yasal ve Yönetimsel Çerçevenin Planlama Yansımaları: Yasalar, Kurumlar ve Parçalanmış Kıyı Mekanı, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, 8. Kıyı Mühendisliği Sempozyumu, İstanbul.
- Kıran, K., 2008. Türkiye’de Kıyı Kullanımı ve Planlanması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Kılıç, A., 1999. Kıyıdan Geri Çekilme Sürecinde Kent- Kıyı İlişkisi, Kentsel Kıyı Tanımı ve Bu Kavrama Dayalı Kentsel Kıyı Gelişme Stratejileri: İstanbul Örneği, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Koca, F., 2011. Kıyı Alanlarının (Waterfronts) Dönüşümü Üzerine Bir Sürdürülebilirlik Analizi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kum, N., 2007. Kentsel Kıyı Kullanımları, Çanakkale Sarıçay Kıyısının Mevcut Durumu ve Gelecek İçin Öneriler, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Küçükakça, M.E., Akkaya, M.A., 2014. İstanbul Kıyı Alanlarındaki Dolgu Projelerinin Sosyo-Ekonomik, Ekolojik ve Hukuki Analizi, 8.Kıyı Mühendisliği Sempozyumu, İstanbul.
- Marshall, R., 2001. Contemporary Urban Space-making at the Waters Edge, Waterfronts in Post-Industrial Cities, 1, Page 3-14.
- Mavituna, F., 2007. İzmir Kenti Kıyı Bandında (Güzelbahçe-Bostanlı) Arası Mevcut Rekreasyon Olanaklarının İrdelenmesi Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Musayev, E., 2003. Kentsel Kıyı Dolgu Alanları Kullanım Çerçevesinde Yalova 17 Ağustos Kıyı Parkının Peyzaj Planlama ve Tasarımı Açısından İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Oğuztürk, T., 2016. Kıyı Alanlarındaki Peyzaj Değişim Dinamiklerinin Amasra Örneğinde İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Önemli, S., 2007. Stratejik Planlama-Kentsel Projeler İlişkisi ve Kentsel Kıyı Tasarımı: İstanbul Tarihi Yarımada Kıyı Bandı Üzerine Bir İrdeme, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Önen, M., 2007. Kentsel Kıyı Mekanı Olarak Akarsuların Rekreasyonel Kullanım Potansiyelinin İrdelenmesi: Eskişehir Porsuk Çayı ve İstanbul Kurbağalıdere Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, B., 2013. Konya İlinde Bulunan Bazı Kent Parklarının Kullanıcı Tercihleri Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özdemir, E., 2007. Kıyı Mekanında Dolgu Alanların Rekreasyonel Kullanımının Planlama Açısından İrdelenmesi: İstanbul Avcılar Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özkan, D.G., 2011. Kentsel Açık Mekanlarda Kullanım Sonrası Değerlendirme: Trabzon Sahil Bandı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

- Öztürk, G., 2009. Turizm-Çevre Koruma-Kentleşme Etkileşiminde Kıyı Alanları: Antalya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Gebze.
- PK3 Landskabsarkitekter and Tredje Natur, 2011. The City of Copenhagen's Waterfront Design Catalogue Source of Inspiration for Encouraging More Waterfront Activity.
- Sağlık, A., Kelkit, A., Sağlık, E., 2012. Kent Kültürünün Kıyısal Peyzaj Tasarımında Kullanımı: Çanakkale Kent Kıyısı Örneği, Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları IX. Ulusal Kongresi, Hatay, Türkiye, 1, 103-112.
- Sesli, F.A., Aydınoglu, A.Ç., Akyol, N., 2003. Kıyı Alanlarının Yönetimi, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 9. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Bildiriler Kitabı, 757-768, Ankara.
- Sijakovic, M., 2009-2010. Between the City and Sea : Urban Waterfront Regeneration, Master Thesis, Universitat Politecnica de Catalunya. Escuela Tecnica Superior de Arquitectura de Barcelona, Departamento de Proyectos Arquitectónico.
- TDK 1998. Türkçe sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- Turunç, Z., 2008. İstinye Kıyı Mekanı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- URL-1, http://www.mimarizm.com/makale/ayzen-ciravoglu-kiyi-dedigimiz-bir-esik-salt-kavramsal-degil-mekansal-anlamda-da-bir-esik_113650, 13 Ocak 2018.
- URL-2, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1885.htm, 15 Ocak 2018.
- URL-3, <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/bostanli-mavisehir-kiyi-duzenlemeleri/1281/4>, 5 Şubat 2019.
- URL-4, <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/bayrakli-kiyi-duzenlemeleri-/1282/4>, 15 Mart 2018.
- URL-5, <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/goztepe-uckuyular-kiyi-duzenlemesi/1294/4>, 15 Ağustos 2017.
- URL-6, <http://www.arkiv.com.tr/proje/izmir-kiyi-tasarim-projesi-konak-alsancak-bolgesi%2A/2943>, 6 Şubat 2019.
- URL-7, <https://www.antalya.bel.tr/calismalarimiz/imar-ve-kentsel-iyilestirme-calismalari/konyaalti-sahili>, 6 Şubat 2019.
- URL-8, <http://www.promim.com/tr/projeler/one-cikanlar/mudanya-kiyi-bandi-kentsel-tasarim-projesi>, 2008.
- URL-9, http://www.ordu.bel.tr/webs_haber_detay.aspx?hid=8302, 7 Şubat 2019.
- URL-10, <http://megaprojeleristanbul.com/printmaltepe-dolgu-alani-duzenleme-uygulama-projesi>, 5 Mayıs 2019.

- URL-11, <http://www.landezine.com/index.php/2018/12/scarborough-foreshore-redevelopment-by-tcl-and-udla/>, 15 Mart 2019.
- URL-12, <http://www.landezine.com/index.php/2017/03/esperance-waterfront/>, 15 Mart 2019.
- URL-13, <http://www.landezine.com/index.php/2015/12/the-waterfront-promenade-at-aker-brygge-by-link-landskap/>, 16 Mart 2019.
- URL-14, <http://www.landezine.com/index.php/2010/05/hto/>, 17 Mart 2019.
- URL-15, <https://www.archdaily.com/902745/hunters-point-south-waterfront-park-phase-ii-swa-balsley-plus-weiss-manfredi>, 17 Mart 2019.
- URL-16, <https://www.archdaily.com/61529/benidorm-seafront-oab>, 18 Mart 2019.
- URL-17, <https://www.world-architects.com/sv/projects/view/badalona-seafront>, 18 Mart 2019.
- URL-18, <http://www.landinc.ca/abudhabicorniche>, 19 Mart 2019.
- URL-19, <https://www.world-architects.com/en/james-corner-field-operations-new-york-project-seattle-central-waterfront>, 19 Mart 2019.
- URL-20, <http://www.landezine.com/index.php/2010/11/tel-aviv-port-public-space-regeneration-by-mayslits-kassif-architects/>, 20 Mart 2019.
- URL-21, <http://arsin.bel.tr/Arsin/2/cografi-durumu.html>, 6 Nisan 2019.
- URL-22, <http://www.plantdergisi.com/prof-dr-cengiz-acar/kent-parklari-olarak-kiyi-dolgu-alanlarinin-degerlendirilmesi-arsin-sahil-yolu-dolgu-alani-cevre-v.html>, 21 Eylül 2015.
- URL-23, https://1.bp.blogspot.com/-GLE_oGTb2C8/U_u288IAiRI/AAAAAAAAATmg/MUJUYkspCzE/s1600/trabzon_turkiye_haritasinda_yeri_nerede.jpg, 6 Nisan 2019.
- URL-24, [www.google earth pro](http://www.google-earth-pro.com), 7 Nisan 2019.
- URL-25, <http://www.tabyapi.com>, 7 Nisan 2019.
- URL-26, <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/bostanli-mavisehir-kiyi-duzenlemeleri/1281/4>, Mayıs, 2018.
- URL-27, <http://www.arkitera.com/proje/10337/bostanli-kaykay-plaza>, 8 Nisan 2019.
- URL-28, <http://www.landezine.com/index.php/2017/03/bostanli-footbridge-bostanli-sunset-lounge-by-studio-evren-basbug-architects/>, 8 Nisan 2019.
- URL-29, <https://www.haberler.com/bayrakli-ya-yeni-kiyi-duzenlemesi-10789196-haberi/>, 7 Nisan 2019.

URL-30, <https://emlakkulisi.com/uckuyular-goztepe-arasindaki-kiyi-seridinde-tasarim-calismalari-basladi/231276>, 9 Nisan 2019.

URL-31, <http://www.arkitera.com/proje/9469/antalya-konyaalti-sahili-kentsel-tasarim-projesi>, 9 Nisan 2019.

URL 32, <https://www.virahaber.com/mudanya-sahillerine-can-verecek-18343h.htm>, 10 Nisan 2019.

URL-33, <https://www.olay.com.tr/mudanya-sahil-projesine-start-1879h.htm>, 10 Nisan 2019.

URL-34, <http://www.ordupostasi.com/haber/ordu-yeni-sahil-projesi/300>, 19 Haziran, 2005

URL-35, <https://beyond.istanbul/dolgu-alan%C4%B1ndan-%C3%B6nce-ve-sonra-maltepe-sahili-dbef54927b84?gi=a6598a17381>, 19 Nisan 2018.

Uzun, M., 2015. İzmit Körfezi Kıyılarındaki, Kıyı Jeomorfolojisi-Kıyı Kullanım İlişkisinin Coğrafi Analizi, Analysis Of Geographical is Coastal Geomorphology Relationship Between Usage Of Coastal in Coasts of İzmit, Zeitschrift Für Die Welt Der Türken/ Journal of World of Turks, 7, 2.

Ünal, Y., 2008. Kıyı Bölgelerinin Yeniden Canlandırılması, Haydarpaşa Limanı ve Çevresi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ünlü, T.S., 2017. Kent Kimliğinin Oluşumunda Kentsel Bellek ve Kentsel Mekan İlişkisi: Mersin Örneği, Akdeniz Kent Araştırmaları Merkezi, TMMOB Şehir Plancıları Odası, 27(1):75–93 | doi: 10.14744/planlama.2017.06078.

Yıldız, R., Şenlier, N., Güzel, B. İ., 2015. Sustainable Urban Design Guidelines for Waterfront Developments”, International Sustainable Buildings Symposium (ISBS 2015), 26-28 May 2015, Ankara, 487-494.

7. EKLER

Ek 1. Anket Formu

Tarih:

Saat:

Anket bölgesi:

Anket no:

Bu çalışma KTÜ Peyzaj Mimarlığı Bölümünde yürütülmekte olan yüksek lisans tezi kapsamında yapılmaktadır. Amacı, kıyı parkı olarak tasarlanan Trabzon Arsin Sahil Dolgu Alanı Parkı'ndaki kullanıcıların düşüncelerini belirlemek ve alanın kullanım değerlendirmesini yapabilmektir. Bu sonuçlardan yola çıkarak alanla ilgili önerilerde bulunulacaktır.

Yaş	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Meslek	Aylık Gelir
☐ 15-19 ☐ 20-29 ☐ 30-39 ☐ 40-49 ☐ 50-59 ☐ 60 ve üstü	☐ Kadın ☐ Erkek	☐ Okur/yazar değil ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü	☐ İşçi ☐ Memur ☐ Esnaf ☐ Serbest Meslek ☐ Emekli ☐ Ev Hanımı ☐ Öğrenci ☐ İşsiz ☐ Diğer	☐ 0-500 TL ☐ 501-1.000 TL ☐ 1.001-3.000 TL ☐ 3.001-5.000 TL ☐ 5.000TL+

Trabzon'da mı yaşıyorsunuz?	Ne kadar süredir Trabzon'da yaşıyorsunuz?	Hangi ilçede yaşıyorsunuz?
☐ Evet ☐ Hayır	☐ 0-5 yıl ☐ 5-10 yıl ☐ 10-15 yıl ☐ 20 yıldan fazla

1. Bu parka nasıl ulaşım sağlıyorsunuz?

- Özel araba ile Toplu taşıma ile Bisiklet ile Yürüyerek

2. Bu parka ne sıklıkla geliyorsunuz?

- Haftada 1 kez Haftada 1 den fazla Ayda 1 kez
 Ayda birden fazla Yılda birden fazla

3. Bu parkı en çok hangi mevsim kullanıyorsunuz?

- İlkbahar Sonbahar Yaz Kış

4. Bu parkı en çok haftanın hangi döneminde kullanıyorsunuz?

- Hafta içi Hafta sonu

5. Bu parkı genellikle günün hangi zaman diliminde daha çok kullanırsınız?

- Sabah (-11) Akşam(17-20) Öğle (11-14) Gece (20'den sonra) İkinci (14-17)

6. Bu parkta ne kadar vakit geçiriyorsunuz?

- Yarım saatten az Yarım-1 saat arası 1-2 saat arası 2 saatten fazla

7. Bu parka genelde kiminle gelirsiniz?

- Yalnız Akrabayla Arkadaşlarla/Komşularla Aileyle Diğer

8. Bu parka hangi amaçla geliyorsunuz? (1 den fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

☐ Yürümek	☐ Dinlenmek
☐ Spor yapmak	☐ Çocuk oyun alanlarını kullanmak
☐ Piknik yapmak	☐ Oturmak
☐ Yemek yemek	☐ Bisiklet sürmek
☐ Kitap okumak	☐ Manzara seyretmek
☐	☐

9. Bu parkı tercih etme nedeniniz/nedenleriniz hangisidir? (1 den fazla ise tercih sırası belirtiniz)

☐ Evime yakın olduğu için	☐ Büyük olduğu için
☐ Ulaşımı kolay olduğu için	☐ Beğendiğim için
☐ Yeni yapılmış olduğu için	☐ Denize yakın olduğu için
☐ Sessiz ve sakin olduğu için	☐ Çocuk oyun alanları olduğu için
☐	☐

10. Bu parkta en çok kullandığımız bölge/ bölgeleri haritada işaretleyiniz (1 den fazla ise tercih sırası belirtiniz)

1..... nolu bölge 2..... nolu bölge 3..... nolu bölge 4..... nolu bölge 5..... nolu bölge

11. Bu parkın olumlu yönleri nelerdir? (1 ya da 1 den fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

☐ Parkın temiz olması	☐ Gece kullanımı içinde uygun olması
☐ Ulaşım bağlantılarının iyi olması	☐ Sessiz ve sakin olması
☐ Spor alanlarının olması	☐ Çeşitli çocuk oyun alanlarının olması
☐ Güvenli olması	☐ Kent donatılarının bakımlı olması
☐ Otoparkların yeterli olması	☐ Boş yeşil alanlarının olması
☐ Estetik olması	☐

12. Bu parkın olumsuz yönleri nelerdir? (1 ya da 1 den fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

☐ Yeşil alanlarının yetersiz olması	☐ Ulaşım bağlantılarının iyi olmaması	☐ Güvenli olmaması
☐ Spor alanlarının olmaması	☐ Kent donatılarının bakımlı olmaması	☐ Gürültünün olması
☐ Otoparkların yetersiz olması	☐ Çeşitli çocuk oyun alanlarının olmaması	
☐ Aydınlatmalar yetersiz	☐ Parkın temiz olmaması	
☐ Uygulama hataları olması	☐	

13. Bu parkın en özgün mekânı sizce neresidir?

.....

14. Gittiğiniz sahil parklarını düşündüğünüzde bu parkı nasıl değerlendirirsiniz?

.....

.....

15. Bu parkta denizle ilişkili hangi aktiviteleri yapıyorsunuz?

☐ Seyretmek	☐ Deniz kenarında yürüyüş yapmak	☐ Güneşlenmek
☐ Balık tutmak	☐ Kayıkla gezmek	☐ Fotoğraf çekmek
☐ Suyu girmek	☐	☐

16. Başka hangi aktiviteleri yapmak isterdiniz?

.....

17. Sizce bir kıyı parkının en önemli nitelikleri neler olmalıdır? (1 den fazla ise tercih sırası belirtiniz)

☐ Yeşil alanın fazla olması	☐ Güvenli olması
☐ Bakımlı olması	☐ Denizle ilişkisinin iyi olması
☐ Ulaşım bağlantılarının iyi olması	☐ Aktivite çeşitliliği olması
☐ Estetik olması	☐

ÖZGEÇMİŞ

1988 yılında Amasya'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Amasya'da tamamladı. 2007 yılında KTÜ Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde başladığı lisans eğitimini 2011 yılında tamamladı. 2014 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında Yüksek Lisans eğitimine başladı. 2016 yılında Trabzon Ortahisar Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nde Peyzaj Mimarı olarak çalışmaya başladı. Halen bu görevine devam etmektedir. Evli ve 1 çocuk sahibi Nihan AKTAŞ orta düzeyde İngilizce bilmektedir.

